

לכל רחוב יש שם...

שמות הרחובות בעיר רעננה, משמעותם ומיקומם במפת העיר

מהדורה שנייה - אפריל 2016
במלאת 94 שנים להיווסדה של רעננה

הפקה: דוברות עיריית רעננה
שכתוב וכתיבה: נורית חליף, פרי נתיב, יעוז סבר
עיצוב ועימוד: חיה הקסלמן, פרסום מסוף

*רחובות ששמותיהם קשורים לתולדותיה של רעננה
מפת העיר מצורפת בכריכה האחורית

ברוכים המהלכים ברחובותיה של רעננה,

רעננה, שהוקמה בשנת 1922 כמושבה חקלאית על ידי חלוצים וחולמים מארה"ב, חברי אגודת "אחוזה א' ניו יורק", צמחה במהלך תשעה וחצי העשורים מאז, והייתה לעיר משגשגת בלב השרון, המונה כ- 85,000 תושבים ומהווה אבן שואבת לאוכלוסייה מכל קצוות הארץ ולעולים רבים מהתפוצות. בצד פיתוח עירוני רחב היקף, ממשיכה רעננה להיות אחת הערים המובילות בישראל ברמת השירותים הגבוהה לתושביה, באיכות החיים והסביבה הגבוהים, במערכת חינוך מצטיינת ובחיי תרבות וספורט מפותחים. רעננה מתאפיינת בקהילה מעורבת ופעילה של תושבים שאוהבים וגאים לחיות בה, תוך שמירה על צביונה ואיכויותיה הקהילתיות.

הספר "לכל רחוב יש שם" יצא לאור לראשונה בשנת 2000 מתוך כוונה לקרב את תושבי העיר בכלל ואת תלמידי ובני הנוער הגדלים בה בפרט, אל העיר ולהנחיל להם את מורשתה, תולדות אישיה וזיכרונותיה של רעננה, שחלק מרחובותיה נושאים את שמם. שמות אלה הם ייחודיים לרעננה ולא תמצאו אותם בערים אחרות. הם מזכירים לנו יום יום את סיפור ההתיישבות החלוצית של מייסדי המושבה, שבאו להקים כאן את ביתם ולהגשים את חזון הציונות.

שמות רחובות אחרים פותחים צוהר אל דמויות ואירועים, מנהיגים, סופרים ומשוררים, מוסיקאים, נשים בולטות ועוד מתולדותיו של העם היהודי לתקופותיו, מסיפור ההתחדשות הלאומית, המאבק לשחרור הארץ ותקומתה של מדינת ישראל ולצדם גם שמות, המביאים אלינו את הנופים, הצומח והחי האופייניים לארץ.

בשנים האחרונות נוספו ברעננה רחובות רבים ובמיוחד בשכונות החדשות - "נווה זמר" ו"נאות עוזי" ורבים אחרים ממשיכים להיסלל כחלק מהתקדמות בניית השכונות ואכלוסן ההדרגתי. היה זה אך טבעי כי בחלוף 15 שנים ולקראת ציון 94 שנים להיווסדה של רעננה, שיחול ב-2 לאפריל 2016, נחדש את הפקת הספר ונכלול בו את כל הרחובות החדשים בעיר.

אני תקווה כי ספר זה יחזק את הזדהותם של תושבי העיר, תלמידיה ותלמידותיה עם העיר, יעמיק את היכרותם עם המסתתר מאחורי כל שם רחוב ויקרב אותם לסיפורה המיוחד ולמורשתה ההיסטורית של רעננה.

בידידות ובהוקרה,

זאב בילסקי
ראש עיריית רעננה

קוראים יקרים,

העיר רעננה נמצאת בשנים האחרונות בתנופת פיתוח גדולה, במסגרתה מתוכננות ונבנות שכונות, נסללים רחובות חדשים ומוקמים מבני ציבור, גינות ירוקות ומרחבים פתוחים לפנאי, נופש וספורט למען תושבי העיר ולשיפור איכות חייהם. פיתוח העיר נעשה בהתאם לתכנון מוקפד, תוך שמירה על צביונה ואופייה המיוחד של רעננה ובהשקעות משמעותיות בהתחדשות עירונית, חידוש מבנים ותשתיות בשכונות הוותיקות ובמרכז העיר.

לאורך השנים נוספו ברעננה רחובות רבים, הנושאים שמות, אשר העשירו את המרחב הציבורי בהנצחתם של אירועים, מנהיגים ומנהיגות, אשר הותירו חותם בתחומים שונים בתולדות העם והמדינה וממגוון הצומח, החי והנופים בישראל. לרחובות רבים בעיר שמות ייחודים של אבות היישוב ואישים מרכזיים בתולדותיה. אלה משקפים את סיפורה של רעננה, מאז הוקמה כמושבה חקלאית בשנת 1922.

ועדת השמות העירונית, האמונה על בחירת השמות לרחובות העיר, שוקדת על כל הצעה ובוחנת כל רעיון בכובד ראש, תוך בחינת שיקולים רחבים. כך, למשל, אחד מיעדי הוועדה הוא לקדם את השוויון ומאזן השמות בעיר בין נשים וגברים. כך גם הנהגנו מסורת לקרוא לרחובות באזורים חדשים בשמות בעלי קשר וזיקה לנושא משותף כגון פרחים, גדולי הזמר העברי, סופרות ילדים, מנהיגות וכדומה.

אתגר חשוב נוסף הוא קביעת שמות הרחובות באזורי התעסוקה והתעשייה בעיר. רעננה הפכה בשנים האחרונות לאחד ממרכזי ההייטק המובילים בישראל. היא מהווה היום עוגן לעשרות חברות בינלאומיות ומקומיות, שבחרו להקים כאן את מרכז העסקים שלהן ולצידן, עשרות חברות הזנק, המתחילות את דרכן בעיר. באופן זה נדרשנו לבחירת שמות הרחובות החדשים באזורים אלה, בדרך שתבטא את השינויים הגדולים החלים באופייה של "קריית אתגר" והמעבר ממלאכה וחרושת לטכנולוגיה ותעשיות עתירות ידע.

ספר השמות של רעננה, במהדרתו המעודכנת, יאפשר לכם לצאת למסע בעקבות השמות עליהם קרויים רחובות העיר היוצרים יחד מארג של עיר איכותית, בעלת חיי קהילה ייחודיים, שתושביה גאים ואוהבים אותה.

אני מקווה כי הספר יעניק לכם הזדמנות להעמיק את היכרותכם עם העיר ורחובותיה, המביאים את סיפורו של יישוב קטן, שהוקם בחזונו של חלוצים והפך לאחת הערים המובילות בישראל באיכות החיים וברמת השירותים לתושביה.

שלכם,

איתן גינזבורג
סגן ומ"מ ראש עיריית רעננה
וי"ר ועדת השמות העירונית

מיקום במפה
5/ג

אבן גבירול, רבי שלמה בן-יהודה (רשב"ג)

(1021 - 1058) רבי שלמה בן-יהודה - רשב"ג, נולד במלגה, ספרד. מגדולי המשוררים והפילוסופים העבריים, בימי הביניים, תור הזהב של יהדות ספרד. חיבר ספרי קודש המבטאים את סבל האומה הנתונה בשביה, את הכמיהה לגאולה ולפדות ושירי חול העוסקים באהבה ובהגיונות נוגים, על גורל האדם וגורלו הוא. שיריו "אזהרות", "שיר הכבוד", "שיר היחוד" ו"כתר מלכות", נכנסו לספרי התפילה.

אבן עזרא, אברהם (ראב"ע)

(1089 - 1164) נולד בטולדו, ספרד. משורר, פרשן התנ"ך, פילוסוף, אסטרונום, רופא, בלשן ומתמטיקאי. העוני ויצר הנדודים טלטלוהו ממקום למקום, ואלה השנים בהן כתב את רוב שיריו, שירי קודש וחול, אשר נכתבו בסגנון עברי מדויק ומופלא. את עיקר פרסומו הספרותי הנחילו לו פירושו לתנ"ך, המתובלים בחידות ובהמשלות.

מיקום במפה
5/ג

אברבנל, דון יצחק

(1437 - 1508) נולד בליסבון, פורטוגל. מדינאי, פרשן התנ"ך ופילוסוף יהודי. קיבל חינוך יהודי וחילוני מעולה. שימש כשר האוצר של מלך פורטוגל. נאלץ לברוח בחוסר כל לספרד, בגלל חשד שנפל עליו. גם בספרד התמנה לשר האוצר של מלכי ספרד. עסק בפירוש התנ"ך, כתב ספרי מחקר בתחום הפילוסופיה וספרי ויכוח עם הנוצרים בענייני דת.

מיקום במפה
7,8/ד

אהרונסון, שרה

(1890 - 1917) 'שרה גיבורת ניל"י' נולדה וחייתה עם משפחתה בזיכרון יעקב. אחיה אהרון יזם את הקמת 'ניל"י' ('נצח ישראל לא ישקר'), מחתרת שפעלה לטובת מעצמות ההסכמה בתקופת מלחמת העולם הראשונה. שרה הייתה דמות מופת של לוחמת נועזת, שביחד עם אחיה סייעה להעביר מידע מודיעיני לבריטים, שהתקרבו בימי המלחמה מדרום, לארץ ישראל. הטורקים תפסו את שרה ועינוה בחקירה. לאחר שלושה ימים של עמידה בייסורים ועינויים קשים, שמה קץ לחייה.

מיקום במפה
4/1

אוסטרובסקי ברוך *

(1889 - 1960) נולד ברג'צ'וב, אוקראינה. ראש המועצה הראשון של רעננה. בראשונה הגיע ארצה בשנת 1912 והצטרף לארגון 'השומר'. כעבור זמן מה נסע להתחתן עם ארוסתו פייגה בארצות הברית, שם נמנה עם מייסדי חברת 'אחווה א' - ניו יורק'. היה פעיל בתנועת 'פועלי ציון' עם דוד בן גוריון ויצחק בן צבי. שימש כמחנך, כמנהל הסמינר למורים וכמפקח על בתי הספר היהודיים והתיכון של 'אָרבעטער־רינג' (The Workmen's Circle). בשנת 1930 הגיע לרעננה עם משפחתו בכדי להגשים את החזון הציוני כמנהל וכבא כוח חברת 'אחווה א' ניו יורק'. בשנת 1931 נבחר ליו"ר מועצת המושבה. במשך כל שנותיו כראש המועצה לא קיבל שכר, מתוך עיקרון השוויון בו דגל ואת משכורתו תרם לקרן לנזקקים שהקים. בזכות פועלו ותפיסת עולמו התפרסמה רעננה בתקופתו כמעוז של עבודה עברית. ברעננה ראה את מפעל חייו כשליחות, וכראש מועצה בעל רוחק ראות הקדיש את כל כולו לבניית המושבה ולפיתוחה. בתקופת כהונתו גדלה מאוד אוכלוסיית המושבה, נבנו מוסדות ציבור, חינוך ורפואה, שיכונים ונסללו כבישים. מאמצע שנות השלושים עודד ויזם אוסטרובסקי בניית בתי חרושת ברעננה, ובשנת 1949 הניח את התשתית להקמת אזור התעשייה מתוך מגמה ליצור מקומות תעסוקה לעולים חדשים ולתושבים המקומיים. במהלך כל שנות כהונתו הרבות התנגד למותרות, ושימש דוגמה ומופת בחייו הצנועים וברגישותו לצרכי הפרט והציבור. הוא היה מנהיג מזן נדיר, שערך הצדק החברתי שימש עבורו דרך חיים. אוסטרובסקי כיהן בתפקיד יו"ר המועצה המקומית, עם הפסקה קצרה, כמעט עד למותו, בשנת 1960. על שמו נקראו ברעננה בית הספר התיכון הראשון ורחוב.

מיקום במפה
6,7/ה

אופסטרלנד *

חבל ארץ בהולנד. בשנת 1963 נכרתה ברית ערים תאמות בין רעננה ואופסטרלנד, מועצה אזורית בהולנד. רעננה הנציחה ידידות זאת בשנת 1964 על ידי קריאת רחוב על שם החבל. בהולנד נקראה כיכר על שם רעננה, בעיר הורדייק. מדי פעם יוצאות ובאות משלחות לביקורים הדדיים.

מיקום במפה
6/ה

אורלנד, יעקב

(1914 - 2002) נולד באוקראינה. בשנת 1921 עלה ארצה עם הוריו. תקופה קצרה למד בגימנסיה הרצליה בתל-אביב. סיים את גימנסיה רחביה בירושלים, למד ספרות ופילוסופיה באוניברסיטה העברית. למד בסטודיו של "הבימה", שנתיים באקדמיה המלכותית לדרמה בלונדון והיה מדריך ב"החלוץ" באנגליה. שירו הראשון נדפס בשנת 1933 ומאז פרסם קבצי שירה ופזמונים רבים, מחזות ותרגומים. זכה ב"פרס למדן" לספרות ילדים. הוענק לו פרס ראש הממשלה ליצירה ובשנת 1994 זכה ב"פרס ישראל" לספרות. משיריו: "היו לילות", "עץ הרימון", "אנחנו שרים לך מולדת" ו"אמא".

מיקום במפה
4/ג

אזולאי, חיים דוד יוסף (חיד"א)

(1724 - 1806) נולד בירושלים. רב, סופר ומקובל, אבי הביבליוגרפיה והביוגרפיה העברית בעת החדשה. ידען גדול, נואם מוכשר ואישיות מוסרית מקסימה. היה "שליח דרבנן" בקהילות יהודיות בארצות רחוקות. בערוב ימיו השתקע בליבורנו שבאיטליה. לאחר מותו הועלו עצמותיו לישראל. כתב כ-71 ספרים על חכמים וסופרים ותיאר את מסעותיו ביומנו "מעגל טוב".

יקום במפה
5/ג

אחד העם (אשר גינצברג)

(1856 - 1927) נולד בקייב, אוקראינה. סופר, הוגה דעות לאומי ומראשי אגודת "חובבי ציון". מאבות הספרות העברית והפובליציסטיקה החדשה. במאמריו הטיף לתחייה מוסרית ופנימית, הקודמת לכל מעשה. לדעתו, לא תוכל מדינה יהודית לפתור בעיית העולם כולו. הדרך לפתרון היא בפעולה חינוכית רחבה. מכאן נבעה התנגדותו לציונות המדינית של הרצל. ביקר בארץ פעמים אחדות והעביר ביקורת קשה על שיטות ההתיישבות במושבותיו של הברון. בשנת 1922 עלה לארץ והשתקע בתל-אביב.

מיקום במפה
8/ד,ה

אחווה *

חברת "אחווה א' - ניו יורק", נוסדה בשנת 1912 על ידי יהודים מהמעמד הבינוני בארצות הברית. בשנת 1920 רכשו נציגי החברה, יהודה לייב קזן וישעיהו ירחע, קרקעות של הכפר הערבי חירבת עזון. ביום 2 באפריל 1922 עלו על הקרקע ארבעה "ממברס" חברי "אחווה א'", שלושה פועלים ושני שומרים ויסדו את המושבה החדשה - רעננה. ג'ק שברץ היה המנהל הראשון של החברה בארץ.

מיקום במפה
3-9/ה

אח"י דקר (צ' - 77)

צוללת סיוור, שנרכשה בבריטניה עבור חיל-הים הישראלי. לאחר אימונים, ב-9.1.1968, הפליגה הצוללת לארץ ועל סיפונה שישים ותשעה אנשי צוות, בהם אחד-עשר קצינים. ביום 25.1.1968 נשמע קשר מקוטע אחרון עם הצוללת. לאחר 31 שנים של חיפושים, בחודש מאי שנת 1999, התגלו שרידיה של הצוללת. בשל מיקומה במעמקי הים, לא ניתן היה למשותה. שניים מאנשי צוות הצוללת היו בני רעננה: נמרוד דרווי ובצלאל עוזרי. שניהם בין הנספים.

מיקום במפה
7/ג

מיקום במפה
7/ד

אינשטיין, אלברט

(1879 - 1955) נולד בגרמניה. פיזיקאי יהודי, מגדולי המדענים בכל הדורות. למד מתמטיקה וספרות והרבה לעסוק במדע. עבד במשרד הפטנטים של שוויץ ובמקביל עסק במחקריו. פרסם שורת מאמרים בהם הסביר את תורתו, תורת היחסות, שהיא המפורסמת בין מחקריו. לאחר עליית הנאצים, היגר לארצות הברית. היה בין מפתחי פצצת האטום, אך שידל את הממשל להשתמש בידע רק למטרות שלום. דוד בן-גוריון הציע לו את כהונת נשיא מדינת ישראל השני, אבל הוא סירב, בנימוק שברצונו להמשיך ולהקדיש עצמו למדע.

אלוני, שולמית

(1927 - 2014) נולדה בפולין. עלתה עם הוריה לארץ, גדלה בדרום-תל-אביב באזור עני ובמצוקה חומרית. כשהגיעה לכיתה ז' פרצה מלחמת העולם השנייה, אביה גויס לצבא הבריטי, אמה עמדה להתגייס ושולמית נשלחה לקבוצת "עלומים" במושבה רעננה. בבגרותה הייתה פעילה חברתית. ראשית פעילותה הפוליטית במפא"י, הקימה והנהיגה את ר"צ - התנועה לזכויות האזרח, לאחר מכן הנהיגה את מפלגת מרצ. כיהנה כחברת כנסת, ראש האופוזיציה, ושרה בממשלות ישראל: שרת התקשורת, החינוך, המדע והאמנויות. בשנת 2000 הוענק לה "פרס ישראל", על תרומתה המיוחדת למדינה ולחברה.

מיקום במפה
1/ג

אלחריזי, יהודה - בן שלמה

(1165 - 1225) נולד בטולדו, ספרד. מן המשוררים האחרונים בעידן "תור הזהב" של תרבות ישראל בספרד. אף שנוולד למשפחה משכילה ובעלת אמצעים, רוב שנותיו חי חיי נדודים, התלוי בחסדם של נדיבים. את מרירותו, קורותיו, חוויותיו ורשמיו, הביע בכתבים שונים. ספרו החשוב ביותר הוא "תחכמוני". כתב מעט שירי קודש, מבואות לפירוש הרמב"ם, פירוש לספר איוב, אף תרגם מערבית לעברית מספריו של אריסטו.

מיקום במפה
5,6/ג

אלעזר, דוד ("דדו")

(1925 - 1976) נולד ביוגוסלביה, עלה לארץ בנעוריו במסגרת "עליית הנוער". שירת במסגרת הפלמ"ח בפלוגת סיוה, היה מפקד הגדוד הרביעי של הפלמ"ח, "גדוד הפורצים". השתתף במבצעים שונים במלחמת העצמאות, בפעולות תגמול לפני "מבצע קדש" (1956). היה מפקד חטיבת השריון וגייסות השריון. בשנת 1968 היה ראש אג"ם ובינואר 1972 התמנה לתפקיד הרמטכ"ל התשיעי של צה"ל. היה רמטכ"ל מלחמת יום הכיפורים. אף שזכה בשבחים על דרך ניהול המלחמה, מצאה ועדת אגרנט כי הוא נושא באחריות אישית, בעניין הערכת המצב ובעניין כוננותו של צה"ל ערב המלחמה. הוועדה המליצה על סיום תפקידו כראש המטה הכללי. פרש מתפקידו בשנת 1974.

מיקום במפה
8/ד

אלפסי, יצחק בן יעקב (הרי"ף)

(1013 - 1103) נולד בקלעת חמאד, אלג'יר. חכם תלמודי, מגדולי הפוסקים הראשונים והגדול בחכמי דורו. הקדיש עצמו להוראת התלמוד, כיהן כרב, שופט ומורה לתלמידים רבים. מילא תפקיד נכבד בקהילת העיר פס. חיבר את ספר "הלכות", בו ליקט פסקי ההלכות שבתלמוד, אשר הקלו על לימוד התלמוד ועל השיפוט היהודי. הספר כונה "התלמוד הקטן".

מיקום במפה
5,6/ג

אלקלעי, יהודה שלמה

(1798 - 1878) נולד ביוגוסלביה. היה רב וסופר, מאבות הציונות. שנים רבות שימש רב בקרואטיה. בשנת 1857 פרסם את ספרו "גורל לאדוני", בו קרא לישובה של ארץ-ישראל. עלה לירושלים ובה שקד על איחוד הקהילות האשכנזית והספרדית. התנגד למחיקת השמות "ציון וירושלים" מתוך סידור התפילה. היישוב אור יהודה נקרא על שמו.

מיקום במפה
4,5/ג

אלתרמן, נתן

(1910 - 1970) נולד בוורשה, פולין. מגדולי משוררי השירה העברית המודרנית, מתרגם ומחזאי, בעל "הטור השביעי" הנודע, שהיה אוסף "שירי העט והעת", אותם כינס בשני ספריו. בשנת 1925 עלה ארצה עם משפחתו, למד בגימנסיה הרצליה בתל-אביב והמשיך בלימודי הנדסה חקלאית בצרפת. עבד במערכות העיתונים "הארץ", "דבר", "טורים", "מעריב" ועוד. היה מחלוצי הפזמון העברי ופזמוני הבידור. לאחר מלחמת ששת הימים, היה ממקימי "התנועה למען ארץ-ישראל השלמה", כתב ותרגם מחזות, כתב גם פזמונים לתיאטראות סטיריים. ממחזותיו: "כנרת כנרת", "פונדק הרוחות", ו"משפט פיתגורס".

מיקום במפה
8/ה

אמדורסקי, בני

(1931 - 1994) נולד בירושלים, התחנך בקיבוץ הראל. בשנת 1957 הקים עם הזמר ישראל גוריון, את צמד "הדודאים", יזם את הקמת "שלישיית גשר הירקון", השתתף עם חנן יובל ושלום חנוך בשלישיית "השלושרים", שר בשלישיית "הטוב הרע והנערה". היה גם אמרגן, הפיק תקליטים ושירים של אמנים והרכבים שונים ובהם: "החלונות הגבוהים", "ירושלים של זהב", שירי שלום חנוך ועוד.

מיקום במפה
5/א

אנילביץ, מרדכי

(1919 - 1943) נולד בוורשה, פולין. היה מפקד המרד בגטו וורשה, נגד הגרמנים במלחמת העולם השנייה. היה חניך תנועת "השומר הצעיר". השתתף בהקמת קיבוץ עירוני באחד הבתים בגטו. ניסה להימלט ולהגיע לארץ-ישראל, נאסר בגבול הרומני ולאחר ששוחרר, חזר לגטו והיה למפקדו. בתשעה-עשר באפריל 1943, עמד בראש הקרב המכריע נגד הנאצים ונפל עם אחרוני המגינים. קיבוץ יד מרדכי בדרום, נקרא על שמו.

מיקום במפה
5/ד

אסירי ציון

יהודים ציונים, שנאבקו על חירותם ועל זכותם לעלות למדינת ישראל. סבלו מהתנכלות השלטונות, על אשר הרימו קולם לעלייה ולאיחוד משפחות יהודיות. אסירי ציון השתדלו לשמור על יהדותם בסתר ובמסירות נפש, לעיתים הם נתפסו ונשלחו למאסר בתנאים קשים ביותר, תוך עמידה איתנה ועיקשת על אמונתם, עד לעלייתם ארצה. על אסירי ציון נמנו יהודי רוסיה, שהמשיכו במאבקם, עד שנפתחו השערים ורבים מהם הגיעו לישראל. במדינות ערב עדיין חיים יהודים שאינם רשאים לעלות לארץ - ישראל.

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
6/ב

אסתר המלכה

אסתר "בת אביחיל דוד מרדכי אשר לקח לו לבת" (מגילת אסתר, ב', ט"ו), הייתה אשת אחשוורוש מלך פרס ומדי. מסופר במגילה כי באחד הימים רב אחשוורוש עם אשתו המלכה ושתי ציווה להורגה. אחר כך ציווה להביא נערות אחרות לארמונו, מתוכן נבחרה לרעייתו היהודייה אסתר - הדסה. חג הפורים נקבע לזכר היום שבו ניצלו היהודים מגזירות המן, ביוזמתו של מרדכי היהודי ובסיועה של אסתר המלכה.

ארגוב, ששה

1914 - 1995) נולד במוסקבה. בן ארבע החל לנגן בפסנתר ולהלחין. בשנת 1934 עלה ארצה והחל לחבר מנגינות להצגות. כתב יצירות לקיבוצים ולמושבים. במלחמת העצמאות הלחין שירים ללהקת "הציזבטרו" ובהם "הרעות", "השחרור", "הפלמ"חניק מחפש את המחר". לאחר קום המדינה הלחין מוזיקה לתיאטרון, לתסכיתי רדיו ולסרטי קולנוע. בשנות החמישים והשישים עבד עם "להקת הנח"ל", "בצל ירוק", "התרנגולים" ו"החמציצים". הלחין יותר מאלף ומאתיים שירים, בין השאר, שיריהם של חיים חפר, נתן אלתרמן וע. הלל. בשנת 1988 זכה ב"פרס ישראל" בתחום הזמר העברי.

מיקום במפה
4,5/ג

אריה (ליאון סניור) *

יהודי מדרום אפריקה, אשר בשנות הארבעים קנה ברעננה חמישים דונם קרקע, מידי ערבי שהיגר מהארץ. החלקה השתרעה מקצה רחוב מוצקין לכיוון צפון ומערב. האדמה נתרמה ל"קרן קיימת לישראל", בתנאי שהמקום ייקרא על שם בנו אריה, שהיה טייס קרב בריטי ונפל במלחמת העולם השנייה. חלק מן השטח נועד לשיכון לחיילים, משוחררי מלחמת העולם השנייה. על חלקה האחר הוקם מחנה העולים. כיום נמצא בסמוך לרחוב אריה, גן ציבורי גדול הנקרא "גן עלייה".

מיקום במפה
5/ד

ארלוזורוב, חיים

1899 - 1933) נולד באוקראינה. היה מדינאי ציוני, ממנהיגי תנועת העבודה הציונית. מראשי "הפועל הצעיר" ואחר כך מפא"י. משנת 1930 היה ממנהיגי מפא"י. היה מנהל המחלקה המדינית בסוכנות היהודית. הקדיש מאמצים רבים להעלאת יהודי גרמניה והצלת רכושם, בתקופת עליית היטלר לשלטון. נרצח בידי אלמונים, ב-23 ביוני 1933, על שפת ימה של תל-אביב. שלושה חברי המפלגה הרביזיוניסטית נחשדו ברצח, הועמדו לדין וזוכו. מותו גרם להגברת המחלוקת בין תנועת העבודה ובין הרביזיוניסטים והוא אפוף תעלומה עד היום.

מיקום במפה
7/ו,ה

אשכול, לוי (שקולניק)

1895 - 1969) נולד באוראלוב, אוקראינה. ראש הממשלה השלישי של ישראל. משפחתו הייתה חסידית. למד ב"חדר" ובגיל שש-עשרה עבר לבית ספר תיכון עברי בוולנה, הצטרף לתנועת "צעירי ציון" ובשנת 1914 עלה ארצה. היה ממתנדבי "הלגיון היהודי" במלחמת העולם הראשונה, ממייסדי דגניה ב', ממנהיגי הסתדרות העובדים ומפא"י, מיסד ומנהל חברת המים "מקורות", חבר הנהלת הסוכנות, ראש מחלקת ההתיישבות החקלאית וגזבר הסוכנות. במלחמת העצמאות היה מנכ"ל משרד הביטחון. אחרי קום המדינה היה שר החקלאות והפיתוח ואחר כך שר האוצר. בשנת 1963, אחרי התפטרות בן-גוריון מראשות הממשלה, היה לראש הממשלה. כיהן בתפקיד זה בעת מלחמת ששת הימים (1967), בה שוחררה ירושלים וגבולות ישראל הגיעו עד תעלת סואץ במערב, הירדן במזרח, מיצרי טיראן בדרום, החרמון והגולן בצפון. נפטר בעודו מכהן כראש הממשלה.

מיקום במפה
7/ו,ה

אתר, תרצה

1941 - 1977) נולדה בתל-אביב, למשורר נתן אלתרמן ולשחקנית התיאטרון רחל מרכוס. את שירותה הצבאי עשתה כזמרת בלהקת גייסות השריון. הופיעה כשחקנית בתיאטרון "הבימה", בתיאטרון "הקאמרי", ובתיאטרון "זווית". כתבה שירים ופזמונים למבוגרים ולילדים, שזכו לפופולריות רבה. זוכת "פרס זאב" לספרות ילדים ונוער בשנת 1973. נהרגה בנפלה מחלון ביתה. הותירה אחריה אם, בעל ושני ילדים. נקברה לצדו של אביה, נתן אלתרמן.

מיקום במפה
5/ב

מיקום במפה
ג,ד/3

בגין, מנחם (שדרות)

(1913 - 1992) נולד בבריסק, רוסיה. ראש הממשלה ה-6 של מדינת ישראל. הוסמך למשפטים בשנת 1935 בוורשה. בן שש-עשרה הצטרף לבית"ר ובשנת 1932 נבחר כחבר ההנהגה הארצית של בית"ר בפולין ועמד בראש מחלקת הארגון. נתן יד לתנועת ההעפלה לארץ-ישראל ותמך באצ"ל. בשנת 1940 נעצר על ידי הסובייטים באשמת ריגול. לאחר שחרורו מהכלא, התגייס לצבא הפולני ובשנת 1942 הגיע לארץ-ישראל. בשנת 1943 מונה למפקד האצ"ל. לאחר שניסח את "הכרזת המרד" נגד השלטון הבריטי, הוצע פרס עבור לכידתו והוא נרדף עד קום המדינה בשנת 1948, אז הקים את תנועת החרות. היה חבר כנסת מאז הקמת המדינה ופעיל בוועדת החוץ והביטחון. ערב מלחמת ששת הימים, הצטרף לממשלת "ליכוד לאומי" כשר בלי תיק. בשנת 1970, כאשר הוחלט על מוי"מ לשלום על סמך החלטת מועצת הביטחון 242, פרש מהקואליציה. בשנת 1973 הוקם "הליכוד". ניצחוננו הגדול התרחש במאי 1977, עת זכתה בבחירות מפלגת הליכוד בראשותו ובגין הושבע לראש ממשלה ומינה את משה דיין לשר הביטחון. בנובמבר 1977 אירח בירושלים את אנואר סאדאת, נשיא מצרים, ובשנת 1979 זכו שניהם בפרס נובל לשלום. לאחר הבחירות לכנסת העשירית, בשנת 1981, שוב זכה "הליכוד" ובגין הרכיב את ממשלתו השנייה עם אריאל שרון כשר הביטחון ותמך בתכניתו לעריכת מבצע "שלום הגליל" בלבנון בשנת 1982. הויכוח העז סביב המלחמה, מספר הנפגעים בה והטבח במחנות סברה ושתילה בלבנון, העיקו עליו מאוד. לאחר מות אשתו עליזה, נתקף בדיכאון ובספטמבר 1983 הגיש את התפטרותו לנשיא.

בובר, מרסין

(1878 - 1965) נולד בווינה, אוסטריה. הוגה דעות, חוקר החסידות ומלקט אגדותיה, סופר, עורך ועסקן ציוני. היה אחד מאנשי המוסר הגדולים בישראל ובעל שם עולמי. עורך העיתון "די וולט", ועיתוניה של ההסתדרות הציונית. התפרסם בחיבור "אני ואתה", העוסק במשנתו הפילוסופית. משנת 1898 השתתף כציר בקונגרסים הציוניים. עסק בחקר החסידות ובתחום האמונה. בישראל כיהן כפרופסור לסוציולוגיה של הדת, באוניברסיטה העברית בירושלים.

מיקום במפה
ד/7

בורוכוב, דב בר

(1881 - 1917) נולד באוקראינה. הוגה דעות, סופר, בלשן וחוקר לשון היידיש ותולדות עם ישראל. היה הרוח החיה בהכנת ועידת היסוד ובניסוח המצע של מפלגת "פועלי ציון" בשנת 1906 בפולטבה שברוסיה. הגה את רעיון המזיגה של הציונות הפועלית והסוציאליזם המרקסיסטי. בימי הפולמוס בשאלת אוגנדה, התייצב לימין "ציוני ציון" והטיף לפתרון בעיית היהודים בארץ-ישראל. עצמותיו הועלו ארצה בשנת 1963. על שמו נקראה שכונת העובדים הראשונה בארץ-ישראל - "שכונת בורוכוב" ברמת גן.

מיקום במפה
ד,ה/7

מיקום במפה
ג/4

בורלא, יהודה

(1886 - 1969) נולד בירושלים. היה בן למשפחת רבנים. סופר ומורה, שעסק בהוראה שלושים וחמש שנים, בירושלים, בדמשק (אחרי שחרורו מהצבא התורכי), בזכרון יעקב, בחיפה ובתל-אביב. עמד בראש המחלקה הערבית בוועד הפועל של הסתדרות העובדים. לאחר קום המדינה, ניהל את מחלקת ההסברה במשרד המיעוטים. יצא בשליחות לחו"ל ובשובו כיהן כנשיא אגודת הסופרים העבריים. מספריו: "ברוכי אלוהים", "נשמת המכבי", "קסמי מולדת", "מלכות דוד" ועוד.

מיקום במפה
ה,ו/7

ביאליק, חיים נתמן

(1873 - 1934) נולד באוקראינה. גדול המשוררים העבריים בעת החדשה. ילדותו הקשה בבית אביו העני, אחר כך בגיל שבע, יתום מאביו במחיצתה של אמו ותחת צלו הכבד של סבו, המחסור, הרעב והפרעות בקישינב - כל אלה טבעו את חותמם על שיריו. כתב סיפורים ואגדות, מחזות, מסות ספרותיות ושירי ילדים. תרגם יצירות מופת מן הספרות העולמית וחיידש מילים עבריות, השגורות כיום בפי כל. כתב שירי עם ופואמות. ערך חיבוריהם של אחרים וכינס מאוצרות הספרות העברית. יחד עם רבניצקי ערך את "ספר האגדה". המפורסם בשיריו הוא שירו הראשון "אל הציפור". עלה ארצה בשנת 1924. על שמו נקראו יישובים רבים בארץ, ביניהם מושב "גבעת חן", הסמוך לרעננה.

ביל"ו

"בית יעקב לכו ונלכה" (ישעיהו, ב', ז). ארגון נוער יהודי לאומי, שקם ברוסיה לאחר הפרעות ביהודים בשנת 1881. הארגון דגל בשיבה לארץ-ישראל ובהתנחלות בה. עלייתם של ארבעים ושימונה הביל"ויים הראשונים, נחשבת בתולדות התנועה הציונית כ"עלייה הראשונה". ראשוני הביל"ויים עבדו תחילה כפועלים בבית הספר החקלאי מקווה-ישראל ואחר כך במושבה ראשון לציון. עשרים הביל"ויים הנוותרים הניחו בשנת 1884 את היסוד למושבה גדרה, שבראשיתה הייתה יישוב שיתופי. בשנת 1934, במלאת חמישים שנה לעלייתם, הוקם לזכרם המושב כפר ביל"ו.

מיקום במפה
ה,ו/4,5

בית הלל

(113 לפנה"ס - 8 לספירה) הלל הזקן נולד בבבל. היה מגדולי חכמי ישראל בימי בית שני. תנא, שחי ופעל במאה האחרונה שלפני הספירה, בימי מלכותו של הורדוס. ענוותן ורודף שלום. מייסד האסכולה שנקראה על שמו "בית הלל". היה מנהיגם הרוחני של היהודים ונשיא הסנהדרין במשך ארבעים שנה. עיקר פעילותו הייתה לקרב בין הבריות ובינם לתורה. המסורת מתארת את הלל כסמל ליראת שמים ובקיאות בתורה. בדרך כלל נטה להקל ולא להחמיר, בניגוד לחברו שמאי. לפי המסורת הוא קבור במירון ולצידו שלושים וששה מתלמידיו.

מיקום במפה
ד/7

מיקום במפה
3/ה

בית השואבה

"בית השואבה" הינו המקום בו נשאבו המים אל אתר השמחה בבית המקדש, לשם נהגו ישראל לעלות ברוב עם ביום השני של חג הסוכות. בטקס נשאבו מי מעיין, אותם נסכו על גבי המזבח. נאמר: "כל מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו." (סוכה, ה', א'). ברעננה נמצאת אחת מבריכות המים הראשונות, במקום גבוה ובולט, לכבודה ניתן שם זה לרחוב.

בית שמאי

(המאה הראשונה לפני ה'ס) שמאי הזקן נולד בארץ-ישראל. מגדולי החכמים בימי בית שני. אב בית הדין של הסנהדרין בזמן שהלל היה נשיא. היה חברו ובר-פלוגתא של הלל בנושאי הלכה. היה בנאי במקצועו. ידועה אמרתו: "עשה תורתך קבע; אמור מעט ועשה הרבה, והווי מקבל את כל אדם בסבר פנים יפות." שמאי והלל היו הזוג האחרון ב"חמשת הזוגות", שהיו גדולי החכמים באותה תקופה. הם הקימו שתי אסכולות בהלכה: "בית שמאי" ו"בית הלל".

בימי בית שני, כשרבו המחלוקות בין בית הלל לבין בית שמאי, בנושא לפי מי יש לנהוג בפסיקה הלכתית, הוחלט שההלכה תהיה לפי בית הלל, שנהג לקולא. חז"ל אמרו שלעתיד לבוא תהיה ההלכה כבית שמאי, שנהג לחומרה.

מיקום במפה
7/ד

בן אור, סעדיה (הרב)

(1914 - 1997) נולד בתימן, למשפחת בן אור דוראני, שם הוסמך בגיל שלוש-עשרה לרב ושוחט. תלמיד חכם מופלג. בקי בתורת הסוד והקבלה ונחשב בין גדולי המקובלים בדורו. בעל מידות תרומיות, מצניע לכת ומרבה לתרום לצדקה. עלה עם משפחתו לארץ בשנת 1950, התיישב ברעננה ולמחייתו עסק בגננות. היה מעורב בהווי החינוכית של ישיבת "בני עקיבא" בעיר. הגה חידושי תורה רבים, אותם העלה בספריו הרבים. נודע בבקיאותו בשפה העברית ובמסורת הלשון של בני תימן, על כן הוזמן לסייע לפרופסור מורג מהאוניברסיטה העברית במחקריו. שימש מנהיגה הרוחני של קהילת "נצח ישראל". בשנת 1994 הוענק לו תואר "יקיר העיר" רעננה.

מיקום במפה
5/ה

בן-גוריון, דוד (גרין)

(1886 - 1973) נולד בפלונסק, פולין. ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון של מדינת ישראל. בנעוריו היה פעיל בתנועה הציונית. כחבר במפלגת "פועלי ציון", נלחם בחריפות בכל פתרון לבעיה היהודית מחוץ לארץ-ישראל. בשנת 1906 עלה ארצה ועבד ביהודה ובגליל. נסע ללמוד משפטים בקושטא, בשנת 1915 גורש למצרים על ידי התורכים ומשם נסע לארצות הברית, שם היה פעיל בארגון "החלוץ", בתנועת "פועלי ציון" ובהקמת הגדוד העברי לשחרור ארץ-ישראל. בתום מלחמת העולם הראשונה, חזר ארצה עם הגדוד. בארץ החל בפעילותו הענפה: היה ממייסדי הסתדרות העובדים הכללית וממנהיגי הבכירים. היה דובר העובדים, חבר ההנהלה הציונית, ראש הסוכנות היהודית ועוד. היה מדינאי דגול, מאדריכלי מדינת ישראל וצבא ההגנה לישראל. לאחר שנבחר כראש "מנהלת העם" וכמנהל ענייני הביטחון, עמד בן-גוריון בתוקף על ההכרזה להקמת מדינת ישראל. ב-ה' באייר תש"ח - 14.5.1948 - הכריז על כינון מדינת ישראל והתמנה לראש הממשלה ושר הביטחון בממשלה הזמנית. בשנת 1953 פרש בן-גוריון מן השלטון והלך לשדה בוקר, ברצותו לשמש דוגמא אישית ובקוותו למשוך אחריו את הנוער למשימת הפרחת הנגב.

מיקום במפה
6/ה

בפברואר 1955, חזר לכהן בממשלה כשר הביטחון ולאחר זמן התמנה גם כראש ממשלה. עמד בראש "מבצע קדש". בשנת 1963 פרש מכהונתו על רקע פרשת לבון. בשנת 1965 הקים את רפ"י (רשימת פועלי ישראל). לאחר שרפ"י חזרה אל מפלגת פועלי ארץ-ישראל, המאוחדת עם "אחדות העבודה", נשאר בודד במערכה. בבחירות לכנסת השביעית 1969, זכתה רשימתו בארבעה מושבים בלבד. בשנת 1970 התפטר מחברותו בכנסת ופרש גם מהחיים הפוליטיים.

בן יהודה, אליעזר (יצחק פרלמן)

(1858 - 1922) נולד בליטא. בלשן, סופר ועורך. מחיה הלשון העברית. בזכותו הפכה העברית, שלא הייתה מדוברת במשך מאות בשנים, לשפה חיה. פרסם בעיתון "השחר", שבעריכת הסופר פרץ סמולנסקין, מאמר בשם "שאלה נכבדה" וחתם עליו בשמו החדש העברי, אליעזר בן יהודה. היה ממקימי ועד הלשון העברית, לימים האקדמיה ללשון העברית. ייסד וערך את עיתון "הצבי" חיבר והוציא לאור את המילון העברי הגדול, בו חידש מילים רבות מאוד בשפתנו.

מיקום במפה
8/ד,ג

בנטוב, מרדכי (גוטגלד)

(1900 - 1985) נולד בפולין. ממנהיגי מפ"ם ומפעילי תנועת הנוער "השומר הצעיר" בפולין. עלה לארץ-ישראל בשנת 1920 עם הגל הראשון של העלייה השומרית, עבד בעבודות שונות בבניין הארץ. ממייסדי תנועת "הקיבוץ הארצי", "השומר הצעיר", וקיבוץ משמר העמק. היה חבר בוועד הפועל הציוני וגם בוועד הפועל של ההסתדרות הכללית. היה ממייסדיו ועורכיו של עיתון "על המשמר". לאחר הקמת המדינה היה חבר כנסת, שר העבודה ושר הפיתוח בממשלות ישראל.

מיקום במפה
8/ד

בר-אילן, מאיר (ברליון)

(1880 - 1949) נולד באוקראינה. רב וסופר, עסקן ציוני ומנהיג תנועת "המזרחי". בשנת 1926 עלה לארץ-ישראל. היה סגן נשיא בקונגרסים ציוניים. התנגד בתוקף לתכנית הבריטית לחלוקת ארץ-ישראל. לאחר פרסום "הספר הלבן" בשנת 1939, דרש שלא לשתף פעולה עם הממשל הבריטי. היה חבר "מועצת המדינה", חבר בהנהלת הקרן הקיימת ובהנהלת הסוכנות היהודית לארץ ישראל. על שמו נקראו "אוניברסיטת בר-אילן" והמושב בית מאיר.

מיקום במפה
6/ה,ד

בר-גיורא, שמעון

ממנהיגי המרד הגדול נגד הרומאים (66 - 70 לספירה). רבים נהו אחריו בשל מנהיגותו, תעוזתו הצבאית ואומץ לבו. היה ידוע בהשקפתו החברתית, שדגלה באיבה למעמד העשירים ובזיקה לעניים. בשל עמדותיו הקיצוניות נגד הרומאים, התעלמה ממנו ההנהגה המתונה בירושלים. בשנת 69 לספירה נכנס לירושלים. משהתקרב טיטוס לעיר בשנת 70, שיתף פעולה עם יוחנן מגוש-חלב שהיה יריבו בעבר, וביחד ניהלו מלחמת גבורה עד נפילת העיר בידי הרומאים. נפל בשבי, נלקח לרומא, הובל בתהלוכת ניצחון, בה הוצג כמנהיג המרד והוצא להורג.

מיקום במפה
8/ה

מיקום במפה
5,6/ד

בר-יוחאי, שמעון

נולד בגליל. מחשובי התנאים באמצע המאה השנייה לספירה. היה מחמשת תלמידיו המצוינים של רבי עקיבא. היה מגדולי ההלכה ודן בכל ענפיה. שמו נזכר במשנה יותר משלוש מאות פעם. גישתו בהלכה הייתה על פי רוב לקולא. המדרשים "ספרי" ומלכיתא, נקראו על שמו. היה בעל מופת גדול. המקובלים מיחסים לו את חיבור "ספר הזוהר". נפטר בל"ג בעומר ונקבר בהר מירון. ביום זה נוהגים בישראל לקיים לזכרו הילולא גדולה, המלווה הדלקת מדורות, שירה וריקודים.

מיקום במפה
5/ג

בר-כוכבא, שמעון (בן-כוסיבא)

מנהיג מלחמת היהודים ברומאים בארץ-ישראל, (132 - 135 לספירה). לפי המסורת, היה מזרע דוד ועל כן ראוי למלוכה. כשפרצה המלחמה ברומאים בגלוי, הוכרז בר-כוכבא לנשיא ישראל. המעשה הראשון שעשה, היה הטבעת מטבעות בעיר הנצורה ביתר. סבורים כי נפל באחד הקרבות האחרונים על ביתר, ביום ט' באב של שנת 135 לספירה. כסמל לקוממיות ועצמאות, נקרא המרד על שמו. עד היום נחשב בר-כוכבא לסמל הגבורה וההקרבה למען עם ישראל.

מיקום במפה
5/1

בר-לב, חיים (ברוצלבסקי)

(1924 - 1993) נולד באוסטריה. מגיל שלוש גדל ביוגוסלביה ועלה ארצה ב-1939. למד בבית הספר החקלאי במקווה ישראל. הצטרף ל"הגנה" ולפלמ"ח. במשך שלושים שנה היה איש צבא. החל את דרכו כמפקד מחלקה וסיים בתפקיד רמטכ"ל צה"ל. לאחר פרישתו מצה"ל, פנה לפוליטיקה והיה חבר בממשלה, בה כיהן בתפקיד שר במשך שנים ארוכות. לאחר פרישתו מהכנסת, נשלח כשגריר ישראל למוסקבה, בה שירת עד מותו.

מיקום במפה
ה,6/1

ברנדייס, לואי דמביץ

(1856 - 1941) נולד בלואיוויל, קנטקי, ארצות הברית. היה מנהיג ציוני, שופט בית המשפט העליון של ארצות הברית, בשנים 1916 - 1939. מגדולי המשפטנים בארצו. בשנת 1912 הצטרף לתנועה הציונית. פעל רבות למען הישוב היהודי בארץ. היה יושב ראש הוועידה הציונית בלונדון, עזר לגייס את תמיכת ארצות הברית בהצהרת בלפור (1917). היה נשיא כבוד של ההסתדרות הציונית העולמית. על שמו נקרא קיבוץ עין-השופט.

מיקום במפה
ה,7/1

ברנר, יוסף חיים

(1881 - 1921) נולד באוקראינה. היה סופר עברי, ואחת הדמויות המרכזיות בשנות העלייה השנייה. היה ממנהיגי הרוחניים והשפיע עליה באישיותו ובשאיפותיו. דגל בשיבה לציון, בחזרה לעבודת כפיים, תוך עמידה על הגנת הכבוד והחיים. בהגיעו לארץ עבד כפועל חקלאי בחדרה. היה מורה ב"גימנסיה הרצליה" בתל-אביב. כתב סיפורים, מאמרים רבים ומאמרי ביקורת על סופרים עבריים. בשנת 1921 התיישב בסמוך לשכונה ערבית ביפו, שם נרצח במהלך הפרעות, ביום 2.5.1921. על שמו נקרא קיבוץ גבעת ברנר.

מיקום במפה
3/ג

גאולה

התקווה לגאולה ליוותה את העם היהודי בכל שנות גלותו, תקווה לגאולה מן השיעבוד והגלות ושיבת העם לארץ-ישראל. הגולים, באשר הם היו, ראו לנגד עיניהם את העבר המזהיר של האומה והאמינו שיבוא היום, בו האל יקבץ אותם וישיבם לארץ אבותיהם. "גאולה", הייתה חברה לרכישת אדמות בארץ-ישראל, לשם מכירתן ליהודים. החברה הוקמה בשנת 1904. חלק מבתיה הראשונים של תל-אביב, נבנו על אדמות החברה.

מיקום במפה
2/ד,ג

גובר, רבקה

(1902 - 1981) נולדה ברוסיה. למדה בגימנסיה בעיר סמוכה לעירה והייתה הבת הראשונה שעשתה צעד כזה. בשנת 1920 נישאה למרדכי גובר, מורה ופעיל מרכזי במחתרת הציונית ברוסיה. בשנת 1925 עלו ארצה, התיישבו ועבדו בפרדסי רחובות, הצטרפו ל"התיישבות האלף" והתיישבו במושב כפר ביל"ו. בפרוץ מלחמת העולם השנייה התגייסה לבריגאדה. לאחר שחרורה, עברה המשפחה לכפר וורבורג, הבן אפרים התגייס לצבא הבריטי, השתחרר והתגייס לשירות קרבי ב"הגנה". אפרים נהרג בקרב על טירת שלום והוא בן עשרים ואחת. לאחר נפילת האח, יצא צבי הצעיר להגנת המולדת. שלושה חודשים לאחר נפילתו של אפרים, נהרג הבן צבי בקרבות באזור חוליקאת. רבקה ומרדכי עברו לכפר אחים, שנקרא על שם בניהם שנפלו. את משקם תרמו ל"קרן המגן". הם עברו למושב נוגה ולמרכז בנהורה, ובאחרית ימיהם חזרו לכפר אחים. בשנת 1976 זכתה, רבקה גובר, "אם הבנים", ב"פרס ישראל".

מיקום במפה
4/ג

גוטמן, נחום

(1898 - 1980) נולד בבסרביה, נפטר ברעננה. בילדותו עבר עם משפחתו לאודיסה, שם למד ב"חדר מתוקן" שפתח אביו, הסופר ש. בן-ציון. בשנת 1905 עלה עם משפחתו ארצה, והיו מראשוני אחוזת-בית, היא תל-אביב. צעיר לימים החל לצייר ומילא מחברות רבות בציוריו. בן שש-עשרה למד ב"בצלאל" בירושלים. בתקופת לימודיו הרבה במסעות בארץ, להכיר את נופיה. אז עוצב סגנונו המזרחי בציור. בהמשך למד ציור באירופה, שהה בווינה, ברלין, פריז ורומא במשך שש שנים, אז גם החל לאייר ספרי ילדים. ציוריו מבטאים את הפשטות והתום, שאפיינו את ראשית הישוב בארץ. עבודותיו הוצגו בעשרות תערוכות, שזיכו אותו בפרסום רב. פרסם גם רשימות וסיפורים בהמשכים, אותם אייר בסגנונו הייחודי. ביום העצמאות תשל"ח, 1978, הוענק לו "פרס ישראל" על פועלו בתחום הספרות העברית לילדים.

מיקום במפה
ג,ד/4

גולדברג, לאה

(1911 - 1970) נולדה בפרוסיה. משוררת, סופרת ומבקרת ספרות. בנעוריה חייתה בליטא ושם הייתה חברה בקבוצת הסופרים "פתח" ופרסמה שיריה בביטאונים. בשנת 1935 עלתה ארצה. הייתה חברה בחוג המשוררים המודרניסטים. עבדה במערכות העיתונים "דבר", "על המשמר", "משמר לילדים" ו"דבר לילדים". משנת 1963 עמדה בראש החוג לספרות השוואתית באוניברסיטה העברית בירושלים. כתבה שירים רבים. רוב שיריה ליריים. בדרך כלל לא כתבה שירה אידיאולוגית ולא עסקה בנושאים יהודיים. אולם, לאחר השואה פרסמה מחזור שירים "כנגד ארבעה בנים". כתבה יצירות חשובות בפרוזה. הצטיינה בתרגומיה, ביניהם לספר "מלחמה ושלו" מאת טולסטוי ויצירות של איבסן, שייקספיר, צ'יכוב ואחרים. כתבה ספרי ילדים שהפכו לנכסי צאן ברזל בספרות הילדים העברית, ביניהם "מה עושות האיילות", ו"דירה להשכיר". בשנת 1970 זכתה בפרס ישראל לספרות.

גולומב, אליהו

(1893 - 1945) נולד בפולין. בשנת 1909 נשלח על ידי הוריו ללמוד בגימנסיה העברית "הרצליה" בתל-אביב. היה ממייסדי "ההגנה", מראשי מעצבי דרכה ומפקדה עד יום מותו. נחשב ל"ישר הביטחון" של היישוב היהודי משנת 1931. היה הדמות המרכזית ב"הגנה" ופעל להרחבתה וביצור כוחה. עסק ברכש, בהעפלה ובהתיישבות. היה מראשי "אחדות העבודה" וחבר הוועד הפועל של ההסתדרות, מיוזמי "פלוגות השדה" בתקופת המאורעות (1936 - 1939) וממייסדי הפלמ"ח. ביתו בתל-אביב, משמש ארכיון ומוזיאון של "ההגנה" ונקרא "בית אליהו".

מיקום במפה
ד,ה/6,7

גולן

החבל המערבי של ארץ הבשן, בצפון עבר הירדן המזרחי. החבל היה בידי סוריה עד שנכבש על ידי צה"ל במלחמת ששת הימים, ביוני 1967. חיים בו יהודים, דרוזים, צירקסים ובדואים. בתקופת המקרא היה הגולן נחלתו של חצי שבט מנשה. בגולן נחשפו עשרות שרידים של בתי כנסת ויישוב יהודי מתקופות שונות. רק לאחר שצה"ל כבש את הגולן, הורחקה הסכנה מעל היישובים הישראליים הקרובים למורדות המערביים של רמת הגולן. מאז הוקמו בגולן יישובים יהודיים חדשים ומשגשגים, במרכזם היישוב העירוני הגדול קצרין. גובה הגולן בממוצע כאלף מטר. הפסגה בהר החרמון גובהה 1228 מטר מעל פני הים. בגולן שרידי הרי געש רבים.

מיקום במפה
ד/7

גונן, שמואל (גורודיש)

(1930 - 1991) נולד בוילנה, ליטא. עלה ארצה עם הוריו בשנת 1933 ולמד בישיבת "חפץ חיים" ובישיבות אחרות. בגיל ארבע-עשרה הצטרף ל"הגנה". במלחמת השחרור. לחם בחי"ש ירושלים ובחטיבת פלמ"ח "הראל". נפצע חמש פעמים וחזר לקרב. בשנת 1949, אחרי פירוק הפלמ"ח, עבר לשריון ומילא בו תפקידי פיקוד בכירים. עוטר בצל"ש הרמטכ"ל לאחר "מבצע קדש". משסיים השתלמות באירופה, חזר לשרת בגייסות השריון. בשנת 1966 התמנה למפקד חטיבת שריון והשתתף בקרבות ההבקעה הגדולים בסיני במלחמת ששת הימים. בשנת 1972 הועלה לדרגת אלוף וביולי 1973 התמנה לאלוף פיקוד הדרום. תפקיד זה מילא במלחמת יום הכיפורים. עם פרסום דו"ח הביניים של ועדת אגרנט, הושעה מתפקידו בצה"ל. בעקבות הדו"ח הסופי, בוטלה השעייתו. השתחרר מצה"ל בשנת 1976.

מיקום במפה
5/1

מיקום במפה
ה/7

גור, מרדכי (מוטה)

(1930 - 1995) נולד בירושלים. היה חבר "ההגנה". במלחמת העצמאות שירת בחטיבת הנגב. עם הקמת צה"ל, שירת בנח"ל ובצנחנים ועמד בראש רוב פעולות התגמול של הצנחנים בשנות החמישים. השתתף בשנת 1956 בקרב המיתלה ב"מבצע קדש". היה מפקד חטיבת גולני, ראש מחלקת המבצעים במטכ"ל, מפקד פו"מ ומפקד חטיבת הצנחנים, שכבשה את ירושלים המזרחית במלחמת ששת הימים. היה אלוף פיקוד הצפון, נספח צבאי של ישראל בושינגטון ורמטכ"ל צה"ל בשנים 1974 - 1978. לאחר פרישתו מצה"ל הצטרף למפלגת "העבודה", נבחר לכנסת וכיהן בשנת 1984 כשר הבריאות בממשלת "האחדות הלאומית" ואחר כך כסגן שר הביטחון בממשלתו של יצחק רבין, בשנים 1992 - 1995.

מיקום במפה
ה,ו/5

גורדון, אהרון דוד

(1856 - 1922) נולד ברוסיה. סופר, הוגה דעות עברי, מנהיג ומורה של תנועת "פועלי ארץ-ישראל". מהוגי רעיון "דת ועבודה". היה אחד האנשים, שהשפיעו ביותר על אנשי העלייה השנייה, על תנועת העבודה הציונית ועל פועלי ארץ-ישראל. קבע שעבודה גופנית גורמת התעלות לאדם. שימש דוגמא אישית בפעילותו. בקיבוץ דגניה א', נקרא על שמו המרכז "בית גורדון" וכן תנועת הנוער "גורדוניה", שהתאחדה עם תנועת "הנוער העובד" ו"המחנות העולים".

מיקום במפה
ד/5

גרונר, דב

(1912 - 1947) נולד בהונגריה. איש אצ"ל, מפעילי העלייה הבלתי לגאלית לאחר מלחמת העולם השנייה. היה מלוחמי המחתרת נגד השלטון הבריטי בארץ-ישראל. בפריצה למשטרת רמת-גן, (23.4.1946), בה ישבו הבריטים, נהרגו שלושה לוחמים חברי אצ"ל ואילו דב נפצע קשה ונשבה. ביום 16.4.1947, הועלה לגרדום, יחד עם חבריו הלוחמים, מרדכי אלקחי, אליעזר קשאני ודב רוזנבאום - חברי אצ"ל, שנשבו על ידי הבריטים בפעולות שונות.

גרוסמן, חייקה

(2019 - 1996) נולדה בביאליסטוק, פולין. למדה בבית ספר עברי, סיימה את הגימנסיה העברית (רשת "תרבות"), והשלימה לימודיה שנה לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה. בהיותה בת תשע-עשרה הצטרפה לתנועת "השומר הצעיר", נבחרה להנהלת התנועה בעיר, ריכזה בהצלחה פעילות רבה. הצטרפה בוילנה להנהגת המחתרת נגד הנאצים, לצדו של אבא קובנר. באוגוסט 1943 נרתמה למחתרת היהודית בגטאות, עסקה ברכישת נשק ובהברחתו לגטאות. בביאליסטוק הייתה בקשר עם הבריגאדה הפרטיזנית הסובייטית. לאחר המלחמה הוכתרה בעיטור הגבורה הגבוה של פולין, צלב גרונוולד. במאי 1948, בראשיתה של מלחמת השחרור, עלתה ארצה והתיישבה בקיבוץ עברון, בו נישאה למאיר אורקין. בשנת 1950 נבחרה לראשות המועצה האזורית געתון. בשנת 1969 נבחרה מטעם מפ"ם לכנסת השביעית, כיהנה גם בכנסת השמינית. הייתה פעילה במאבקים חברתיים, למען זכויות הנשים. ביום העצמאות הארבעים וחמש למדינת ישראל, הייתה בין מדליקי המשואות בהר הרצל בירושלים. במסיבה שנערכה לכבוד מדליקי המשואות, נפגעה בתאונה ונפטרה.

מיקום במפה
ג/1

מיקום במפה
8/ד

גרינברג, אורי צבי (אצ"ג)

(1896 - 1981) נולד בגליציה, פולין. משורר עברי מן החשובים ביותר בדורות האחרונים. בן למשפחת אדמו"רים. קיבל חינוך תורני אדוק. בשנת 1924 עלה לארץ ישראל ובה כתב שירים בעברית בלבד. תחילה היה קרוב ל"גדוד העבודה" ונחשב למשוררה של תנועת העבודה. בהמשך התאכזב מן המנהיגות של התנועה הציונית ושל היישוב וטען כי תנועת הפועלים בגדה בחזון המשיחי. בשלב זה התקרב אל התנועה הרביזיוניסטית והיה הרוח הקנאית והקיצונית בקבוצה זו. היה חבר הכנסת הראשונה מטעם "חירות". זכה ב"פרס ביאליק" וב"פרס ישראל", היה מעורכי העיתון היומי ביידיש "די וולט", שנים אחדות לפני מלחמת העולם השנייה. כתב ספרים ונודע ביצירתו הפיוטית, המצטיינת בעושר לשוני וכושר ביטוי עז.

גרץ, צבי (הירש הינריך) *

(1817 - 1891) נולד בגרמניה. היסטוריון של עם ישראל וחוקר המקרא בגרמניה. מגדולי "חכמת ישראל" במאה התשע-עשרה. בילדותו קיבל חינוך מסורתי, הוסמך לרבנות ולאחר מכן למד באוניברסיטאות בגרמניה. היה מראשי התנועה השמרנית ביהדות גרמניה. התנגד לתנועה הרפורמית ולהתבוללות. שלל תנועות משיחיות והתנגד ל"קבלה" ול"חסידות". יצירתו הגדולה והחשובה ביותר היא "דברי ימי ישראל" באחד-עשר כרכים. כתב ספרים בחקר המקרא ובכתב העת של "חכמת ישראל".

מיקום במפה
6/1

גרציאני, יצחק (זיקו)

(1924 - 2003) נולד בבולגריה. משפרצה מלחמת העולם השנייה, נשלח למחנות עבודה, בהם עבד עד לכניסת הצבא האדום לבולגריה. זמן קצר לאחר הקמת מדינת ישראל, עלה לארץ עם אשתו, בתו הבכורה והוריו. ניגן בחצוצרה בתזמורת צה"ל, כתב עיבודים לשירי לכת ישראלים, המשיך כמעבד וכמלחין בתזמורת צה"ל, ניצח על "מקהלת צדיקוב" והיה מעורב בהפקת מופעים בתיאטרון. ניצח על תזמורת הבידור של "רשות השידור" ובפסטיבלי זמר. בשנת 1962 מונה למנצח תזמורת צה"ל, תפקיד שמילא עד יומו האחרון. עם התזמורת הופיע בעצרות ממלכתיות וברחבי עולם. ניצח על ההמנון המצרי, בעת קבלת פני אנואר סאדאת בשנת 1977 ועל תזמורת בטקס החתימה על הסכם השלום בין ישראל לירדן. בשנת 1996 הוענק לו התואר "יקיר תל-אביב". בעיר סופיה, בירת בולגריה, נקרא רחוב על שמו.

מיקום במפה
4/ב

דגניה

מיקום במפה
6,7/ג

שמן של שתי קבוצות התיישבות בעמק הירדן. דגניה א' המכונה "אם הקבוצות", שוכנת בנפת כנרת על גדות הירדן, בסמוך למקום בו הירדן יוצא מאגם הכנרת. דגניה א' נוסדה בשנת 1909 כיישוב העברי הראשון בגדה המזרחית של נהר הירדן. דגניה ב' נוסדה בשנת 1920 ונקראה כך בשל קרבתה לדגניה א' ומשתרעת על חלק מאדמותיה.

דובנוב, שמעון

מיקום במפה
6/1

(1860 - 1941) נולד ברוסיה הלבנה. קיבל חינוך יהודי מסורתי. שקד בכוחות עצמו על לימודים חילוניים. היסטוריון, סופר מדיני ועסקן יהודי. היה מתנגד חריף לציונות ולהתבוללות. במשך השנים השתנה לטובה יחסו לציונות, אך הוא לא ויתר על עמדתו העקרונית ועל כך שילם בחייו. נרצח על ידי הנאצים בהיותו בן 81. עסק במחקרים על משיחי השקר שבתאי צבי ויעקב פרנק ועל "החסידות". משנת 1901 החל בפרסום אחד-עשר ספריו "דברי ימי עם עולם". הכרך האחרון נכתב בימי עליית הנאצים בגרמניה. ספריו זכו לתפוצה רבה לאחר שתורגמו לעברית, ליידיש ולכמה שפות אירופאיות נוספות.

דוכיפת

מיקום במפה
2/ד

ציפור קיצית יפה, גולדה שמונה-עשר ס"מ. מגיעה לארצנו בפברואר ועוזבת בספטמבר. בשנים האחרונות נשאר הדור הצעיר בארץ, כדי לחרוף כאן את חורפו הראשון. נוצת בני הזוג זהה. אזורי תפוצתה בישראל, בצפון הארץ ובמרכזה בלבד. רבת תועלת לאדם, כיוון שהיא ניזונה מגלמים, חרקים ובייחוד מערצבים. מקומות הקינון של הדוכיפת הם על עץ נבוב, עליית גג, חורבה או חור באדמה. הנקבה מטילה ארבע עד שש ביצים לבנות. מעופה גלי ואי אפשר לטעות בקולה המיוחד.

דורי, יעקב (דוסטרובסקי)

מיקום במפה
4/1

(1899 - 1973) נולד באודסה ובשנת 1906 עלה ארצה. הרמטכ"ל הראשון של צה"ל. היה חבר פעיל ב"הגנה" והתמנה לרמטכ"ל הראשון של "ההגנה" (1939 - 1945), ו-1947 (1948 - 1948). עם הכרזת המדינה, מונה לראש המטה הכללי (1948 - 1949). לאחר שחרורו מהשירות הצבאי, היה ראש המחלקה המדעית במשרד ראש הממשלה דוד בן-גוריון, ובהמשך כיהן כנשיא הטכניון בחיפה (1952 - 1965).

מיקום במפה
ה/ו, 5

דיין, משה

(1915 - 1981) נולד בדגניה, ישראל. איש צבא ומדינאי. משפחתו הייתה בין מייסדי נהלל - מושב העובדים הראשון, ומייסדי דגניה - הקיבוץ הראשון. בגיל שנים-עשרה הצטרף ל"הגנה" והשתתף בפעולות רבות. הצטרף ליחידות הראשונות של הפלמ"ח. עסק בתפקידי טיור עם צבא בעלות הברית שפלש לסוריה. באחת הפעולות נפצע בקרב ואיבד את עינו השמאלית. בשנת 1953 התמנה לרמטכ"ל הרביעי בצה"ל. ביוני 1967 התמנה לשר הביטחון. בתפקיד זה ניהל את מלחמת ששת הימים ואחריה את מלחמת יום הכיפורים. בינואר 1958 פשט את מדיו בתום ארבע שנות פיקוד על צה"ל ואחרי עשרים שנה בשירות הביטחון, פנה ללימודים אקדמאיים ולפעילות פוליטית. נבחר ברשימת מפא"י לכנסת החמישית וכיהן מסוף 1959 ועד נובמבר 1964 כשר החקלאות. ממלחמת ששת הימים היה שר הביטחון ובהמשך כיהן גם כשר החוץ. חלקו במלחמת יום הכיפורים, נתון בוויכוח ציבורי, כיוון שבדיון המטה בלשכתו בבוקר יום הכיפורים 1973, הציע הרמטכ"ל, דוד אלעזר, לפתוח במכת מנע. דיין ביקש למנוע רושם שיציג את ישראל כפותחת במלחמה. מאידך, אנשי המודיעין השאירו בדיווחיהם רושם מרגיע ועל כן לא היה גיוס כללי ליציאה למלחמה. בשנת 1974 פרש מתפקידו וחזר לשרת כשר החוץ בממשלת בגין. כשר החוץ היה שותף למו"מ שהוביל להסכם השלום עם מצרים, ובשנת 1979 פרש מהממשלה עקב חילוקי דיעות עם ראש הממשלה.

דמארי, שושנה

(1923 - 2006) נולדה בעיר בשאר במחוז דמאר שבתימן. בשנת 1925 עלתה המשפחה לארץ והתיישבה בראשון לציון. שושנה הצעירה ליוותה את אמה הזמרת והמקוננת, בשירה ובתוף באירועים בקהילה התימנית. הצטרפה כשחקנית וזמרת ללהקת התיאטרון המזרחית "שולמית", הופיעה ושרה בתוכניות "קול ירושלים" המנדטורי. לראשונה הופיעה כסולנית ברדיו בשירים תימניים של המשורר שלום שבזי. בשנת 1939, בהיותה בת שש-עשרה, קיימה את הקונצרט הראשון שלה כזמרת סולנית, בליווי הפסנתרן נחום נרדי. נישאה לשלמה בושמי, מנהל "שולמית". בשנת 1943 הצטרפה כזמרת ושחקנית לתיאטרון המוזיקלי "לי לה לו", שאת מרבית פזמוניו כתבו נתן אלתרמן ומשה וילנסקי. שירים "כלניות" הפך לשירה הידוע ביותר. בשנת 1988 זכתה ב"פרס ישראל" בתחום הזמר העברי.

מיקום במפה
ב/ג, 5

דרוקר, מרטין *

(1920 - 2003) נולד בגרמניה, עלה לארץ בשנת 1936, עם גרעין נוער שהשתקע בקיבוץ רמת דוד. בהמשך עבר לרעננה, בה גרו אחיותיו של אביו. התנדב לסייע ולטפח ענפי ספורט שונים במושבה ולאורך ארבעים ושלוש שנים, גיבש והפעיל את קבוצת הכדורגל הראשונה של "הפועל רעננה". יוזמותיו התרחבו גם לענפים אחרים, כמו הקמת קבוצת כדוריד בנות, שהייתה לאלופת הארץ. היה שחקן ומאמן קבוצות טניס שולחן. נבחר למזכיר כבוד של "הפועל רעננה" וכיהן בתפקידו שלוש-עשרה שנים. הקים מפעל מצליח של חילופי נוער וקבוצות ספורט, עם הערים התאומות של רעננה בגרמניה ובהולנד. זכה על אלה באות כבוד מטעם נשיא גרמניה. בשנת 1990 הוענק לו אות 'יקיר ההסתדרות'. בשנת 1998 הוענק לו אות 'יקיר העיר רעננה'.

מיקום במפה
ד/1

דרור

תנועה של ציונים סוציאליסטים, שמטרתה חינוך לערכים לאומיים, לתרבות ישראל, לציונות מגשימה ולהגשמה אישית חלוצית. התנועה הוקמה ברוסיה לפני מלחמת העולם הראשונה. תנועת "דרור" באמריקה הצפונית היא תנועת נוער עצמאית, המקיימת מחנות בנושאי חברה, ציונות, יהדות העולם ומדינת ישראל. חברי "דרור" באים ארצה לשנת לימוד ועבודה בקיבוצים. הם לומדים עברית, מטיילים בארץ להכירה ולומדים על חיי תושביה. היישוב כיסופים בנגב, הוקם על ידי חברי תנועת "דרור".

מיקום במפה
ג/2

דרך האוניברסיטה

"האוניברסיטה הפתוחה" הוקמה בשנת 1974 והחלה לפעול בשנת 1976. בשנת 2004 עבר הקמפוס מתל אביב לרעננה. לקראת פתיחת שנת הלימודים הראשונה, נסלל קטע כביש קצר, אורכו פחות מקילומטר, על מנת להקל על הגעת הסטודנטים והציבור, אל מגרשי החנייה. דרך האוניברסיטה מתפצלת מקצהו המזרחי של רחוב ויצמן ועוקפת את בנייני האוניברסיטה, במקביל לכביש 4. בעבר היו כל שטחי האוניברסיטה שדות חקלאיים.

מיקום במפה
ג/8

מיקום במפה
3/ה

האגם

אגם הוא מקווה מים טבעי או מלאכותי. יש אגמים, להם מוצא אל הים ויש שאין להם מוצא. יש אגמים מלאכותיים, שנוצרו כתוצאה מעצירת מי נהר, כמו אגם נאצר במצרים. רחוב זה נמצא בקרבת רחובות אחרים הקשורים במים.

מיקום במפה
4/ד

האופק

האופק הינו קו הרקיע. הקו בו נדמה לנו כי האדמה והשמים נפגשים זה עם זה. כשאנו עומדים על היבשה, אין קו האופק נראה לנו אחיד, כי המחסומים שעל פני האדמה שוכרים אותו. אבל בים האופק הוא קו עגול מושלם שהצופה הרואה אותו, נמצא במרכזו. ככל שהצופה עומד במקום גבוה יותר, כך הוא יכול לראות רחוק יותר. האופק הוא הקו המגביל את חוג הראייה של הצופה, ואם נתעלם ממחסומים והצופה יהיה בגובה שלושים מטר מעל סביבתו, הוא יוכל לראות עד למרחק של כעשרים ושנים וחצי קילומטרים.

מיקום במפה
3/ד

האורן

האורן הוא החשוב ביותר בין עצי המחט, ירוק עד, ממשפחת האורניים. רבים ממיניו גדלים ביערות באזורים ממוזגים ואחרים הם עצי שדרה ונוי. זרעיו ערוכים בתוך אצטרובלים. האורן תופס מקום חשוב בתעשיית הבניין והרהיטים. בישראל גדלים בר מינים אחדים של אורנים. אורן ירושלים גדל מהר ומסתפק בלחות מעטה. מינים אחרים הם אורן הסלע, האורן הקפריסאי, האורן הקנדי ועוד. ישנה אמירה נאה הקשורה לעץ זה: "לא מכל אורן ייעשה תורן". משמעה: לא כל אדם ראוי לגדולה.

מיקום במפה
3/ג

האחוזה

פרוש המילה אחווה הוא אהבת אחים, קרבת אחים, רגשי קרובים אלה לאלה. אחווה היא ידידות נאמנה. במקורותינו נאמר: נטוע אחווה - להביא שלום ורעות.

מיקום במפה
3/ג

האיריס, שביל

פרח ממשפחת האירוסים. נזכר במשנה בשם אירוס וביוונית איריס. רוב הזנים יפים לגינות נוי, בתוכם רק כמה עשרות זני קטיפי. מוצא מיני האיריס משתרע על פני כל האזור הממוזג של חצי הכדור הצפוני. בישראל מצויים שבעה מיני איריס. קיימים בעלי קני שורש ואיריסים בעלי בצל עגול. מגדלים את פרח האיריס בגינה כפרח בודד או בקבוצות.

מיקום במפה
7,8/ג

האלה

עץ או שיח דו-ביתי, נשיר או ירוק עד, עליו מורכבים ובכל חלקיו יש ביבי שרף. במינים המשירים עליהם בחורף, מתפתחות תפרחות עם לבלוב העלים באביב, הצבע האדום בולט בכל חלקיו הצעירים של הצמח. לאחר שהעלים מגיעים לגודלם המרבי, צבעם ירוק. פרי האלה חמצמץ ומשמש מזון לציפורים. פירות האלה הארצישראלית והאלה האטלנטית, הגדלים בארץ, נאספים ונמכרים כתבלין לעוגות.

האלון

מיקום במפה
3/ד

עץ ממשפחת האלוניים, משתייך לסוג המונה כשלוש מאות מינים. הנפוץ בארץ הוא אלון התבור, היכול להגיע לגובה של חמישה-עשר מטר. נופו רחב מאוד וצבע עליו כהה. שורשי האלון אינם מעמיקים ביותר, גזעו עבה, קליפתו קמוטה ומחורצת וצבעה כהה. עצת האלון קשה וחזקה: "וחסון הוא כאלונים" (עמוס, ב', טי). הפרי - הבלוט, יושב בתוך ספלול, המכוסה בקשקשים הנוטים כלפי מטה. האלון חזק מאוד ותודות לתכונתו זו, הוא משמש לתעשיית הריטים וכלי עץ שונים. בעבר הרחוק הייתה רעננה משופעת באלונים, שנכרתו על ידי התורכים להסקת הרכבות.

מיקום במפה
8/ה

האצ"ל

"ארגון צבאי לאומי", מייסודם של הרביזיוניסטים, תנועת הנוער בית"ר ו"ברית החייל". הוקם באפריל 1937, לאחר שאנשיו פרשו מארגון "ההגנה". כמפקד האצ"ל מונה אברהם תהומי. לאחר שחתם על הסכם עם זאב ז'בוטינסקי, הוא וחבריו הרביזיוניסטים דרשו פעולה תקיפה יותר נגד הערבים, שעוררו את מהומות הדמים. בשנת 1940 פרש מהאצ"ל פלג קיצוני בהנהגת אברהם שטרן (יאיר), שהכריז על עצמו כארגון לח"י (לוחמי חירות ישראל). מאחר שהבריטים המשיכו במלחמתם בהעפלה ובהתנחלות היהודית, חידש האצ"ל את פעולותיו נגד הבריטים ונגד הערבים, במקומות שונים בארץ. הבריטים הגיבו בזעם, אסרו חברי אצ"ל והגלו אותם אל מחוץ לגבולות הארץ. האצ"ל שלל את ה"הבלגה" ולא קיבל את מרות היישוב והמוסדות הנבחרים של ההסתדרות הציונית. בקרבות מלחמת העצמאות, גבר והלך שיתוף הפעולה של האצ"ל עם כוחות "ההגנה", עד אשר השתלב ביחידות הסדירות של "ההגנה" ואחר כך בצה"ל. הסכם שנחתם ב-1.6.1948, ביטל את קיומו של האצ"ל וחייליו התגייסו לצה"ל. חברי האצ"ל הקימו את תנועת "החירות". הכנסת הכירה בשירות חברי האצ"ל והלח"י כשירות חברי "ההגנה" והם זוכים למשמר כבוד יחד עם ותיקי "ההגנה".

מיקום במפה
8/ג

הארז

עץ חד-ביתי גבוה ומסועף. ממשפחת האורניים, מונה שלושה מינים. עלי הארז דמויי מחטים ואורכם שניים עד חמישה ס"מ. המחטים מסודרים בקבוצות של עשרה עד ארבעים על ענפים צדדיים קצרים. האצטרובלים הזכריים בעלי קשקשים, בצדם התחתון שני שקי אבקה. האצטרובלים הנקביים נושאים בצדם העליון שתי ביציות. האצטרובלים מבשילים שתיים או שלוש שנים לאחר ההאבקה ברוח. בתנאים מתאימים צומח הארז ומגיע לממדי עץ סבוך, בעל גזע עבה. עצת הארז מתאימה לתעשיית הריטים ובניין. ארז הלבנון ידוע בטיבו ומוזכר בתנ"ך בפרקי בניית בית המקדש.

מיקום במפה
5,6/ב

האר"י (יצחק לוריא אשכנזי)

(1534 - 1572) נולד בירושלים. מייסד הקבלה המעשית. כונה גם "האר"י הקדוש". חייו הקצרים עטורים באגדות רבות. היה איש קדוש ונערץ בהליכותיו. תלמידיו ייחסו לו תכונות על טבעיות. תורתו השפיעה על התנועות המשיחיות ועל החסידות. נפטר בגיל שלושים ושמונה במרכז המקובלים בצפת. קברו הינו מוקד עלייה לרגל.

מיקום במפה
3/ה

מיקום במפה
3/ד

מיקום במפה
9/ה

מיקום במפה
7/ה

מיקום במפה
3/ד

מיקום במפה
3/ה

האשד

זרם מהיר של מי נהר, במקום שיש באפיק הנהר הפרש ניכר בגובה. רחוב זה נמצא בקרבת רחובות אחרים, הקשורים במים.

האשל

שיח או עץ בעל עלים דקים ועדינים ותפרחות בצבעים שונים. בארצנו גדלים אשלים בעיקר בנגב ובדרום שפלת החוף. האשל מסוגל לצמוח בקרקעות עניות במים. שורשיו מעמיקים לחדור לאדמה למקום שנשתמרה בו מעט לחות. האשל מתאים ליעור ולנטיעה בצדי הדרכים, בחולות ובאזורים חרבים. מתאים גם לעצירת חולות נודדים. פורח באביב או בקיץ. בעונת הפריחה יבקרו אותו חרקים רבים, הנהנים מאבקתו.

הבדולח

אבן יקרה, גבישית ושקופה, כעין הקרח או הזכוכית. ידועה בשמה "קריסטל". "בדולח ההרים", הנקרא "קוורץ", הוא מינרל גבישי עשוי צורן דו-חמצני, מצוי בחול היוצר בהתלכדותו עם הבדולח אבני-חול ומצוי בסלעים געשיים חומציים, כגון גרניט. צבעו לרוב לבן חלבי או חסר צבע. משמש בתעשיות הזכוכית, המלט והחשמל וכן במלאכת הצורפות. קיימים סוגי קוורץ צבעוניים ובהם האחלמה, קוורץ הוורד והציטרין, הנחשבים לאבנים יקרות.

הבנים

לזכרם של הבנים שנפלו במערכות ישראל, בהגנתם על זכותו של עם ישראל לחיות בארצו. מאז העלייה הראשונה ועד עצם היום הזה, בנות ובנים מסרו נפשם, תוך מילוי תפקידם, בארגונים "השומר", "ההגנה", הפלמ"ח, הלח"י ו"אצ"ל". לאחר מאבק ממושך זכינו להקים את מדינתנו, אבל אל השלווה והביטחון עדיין לא הגענו. בנינו ובנותינו המגינים על גבולות ארצנו, ממשיכים להילחם על הגנת מדינת ישראל. ברעננה נפלו רבים במאורעות בטרם הקמת המדינה ולאחר הקמתה. לזכרם הוקם בית "יד לבנים" ומאחוריו רחוב "הבנים".

הברוש

עץ זקוף ממשפחת הברושים, בעל עלים דמויי קשקשים. גדל במזרח התיכון. בארץ מצויים שני זנים: אופקי וצריחי. הפרי הוא אצטרובל כדורי. העץ משמש לנוי ויעור, צבעו הכהה בולט על רקע הירוק הבהיר של עצי האורן. בגינות הנוי מצויים גם מינים אחרים: ברוש בכות, בעל ענפים שמוטים וברוש אריזוני, בעל גוון כחלחל. בברוש השתמשו לבניית בית המקדש.

הבריכה

מקווה מים, מקום סגור או פתוח לאיסוף מים, שהותקן בידי אדם. רחוב זה נמצא בקרבת רחובות אחרים, הקשורים במים.

הגדוד העברי

אחת מיחידות המתנדבים היהודים, ששירתו בצבא הבריטי במלחמת העולם הראשונה. ראשיתו בתנועת ההתנדבות של יהודים מארץ-ישראל, אשר, כנתיני אויב, גורשו למצרים על ידי התורכים. שם נולד הרעיון להקים יחידה יהודית לוחמת לצד הצבא הבריטי. בין היוזמים היו זאב ז'בוטינסקי ויוסף טרומפלדור. לצד "הגדוד העברי" פעלו שלושה גדודים נוספים, שהוקמו בלונדון ובארצות הברית. בין מקימיהם היו ויצמן, רוטנברג, בן-צבי ובן-גוריון. בתום מלחמת העולם הוחזרו הגדודים העבריים לארץ וכאן עסקו בעיקר בהגנה על היישובים מפני פורעים ערביים. חלק מחייליהם חזרו לגולה. בין אלה, שנשארו בארץ, היו מקימי הכפר אביחיל בשרון.

מיקום במפה
5/ה,ד

מיקום במפה
7/ד,ג

מיקום במפה
2/ג

מיקום במפה
7/ה,ד

הגדנ"ע

גדודי נוער - מערכת חינוך טרום צבאית, להכנה לשירות בצה"ל. ראשית הגדנ"ע בשנת 1936, בפרוץ מהומות הדמים בין היישוב היהודי בארץ-ישראל לערבים. אז הוקמו ליד "ההגנה" יחידות נוער, גילאי ארבע-עשרה עד שבע-עשרה, למטרות קשר וסיוע. במלחמת העצמאות, ב"מבצע קדש" ובמלחמת ששת הימים, פעלו הניכי הגדנ"ע בשירות צה"ל. בשנת 1949 הופרד הנח"ל מהגדנ"ע ונעשה חיל עצמאי. הגדנ"ע משלב אימון גופני עם חינוך לאומי, חינוך חברתי, חינוך לידיעת הארץ ואהבת המולדת.

הגלבוע

רכס הרים, שלוחה של הרי השומרון, בין עמק יזרעאל לעמק בית-שאן. אורכו כשמונה-עשר ק"מ ורוחבו כתשעה ק"מ. הר מלכישוע היא פסגתו הגבוהה ביותר, חמש מאות שלושים ושלושה מטרים. משקעיו מועטים וצמחייתו דלילה. ההר נזכר בתנ"ך פעמים רבות. נכלל בנחלות השבטים יששכר ומנשה; בקרבתו נערכו מלחמות דבורה וגדעון; עליו נפלו שאול המלך ובניו. דוד קילל את הרי הגלבוע בקינתו "אל טל ואל מטר עליכם" (שמואל ב', א', כ"א). הגלבוע, שחלקו מכוסה כיום ביערות וחלקו מהווה שמורת טבע, מפורסם בזכות ריכוזי אירוס הגלבוע, הפורחים כאן באביב.

הגליל

החלק הצפוני של ארץ-ישראל ובו הגליל התחתון והגליל העליון. בקעת בית הכרם והמשכה לעבר פרוד, מפרידה בין שני חלקי הגליל. הר מירון (1208 מ') הוא הנקודה הגבוהה בגליל. בעבר ישבו בגליל השבטים יששכר, זבולון, אשר ונפתלי ומאוחר יותר גם חלק משבט דן. בתקופת המשנה ערך רבי יהודה הנשיא בגליל את המשנה ובטבריה נחתם התלמוד הירושלמי לפני סוף המאה הרביעית. היישובים אושא, ציפורי, טבריה ובית שערם היו מרכזי התורה והנשיאות עד שזו בטלה בשנת 415 לספירה. בשנת 1882 נוסדה ראש פינה, המושבה הראשונה בגליל. בשנת 1909 נוסדה דגניה א' בגליל התחתון, הקיבוץ הראשון. בראשית המאה הוקמו בעזרת הברון רוטשילד, המושבות החקלאיות בגליל התחתון, ביניהן יבנאל, סג'רה וכפר תבור. מושבות אלה קלטו חלוצים שבאו בעלייה השנייה. כאן נוסד "השומר", הגרעין הראשון של ההגנה היהודית בארץ. בגליל הערים: כרמיאל, מעלות וקריית שמונה.

מיקום במפה
3/ד

הגלים

לתל מים, המתרומם ומתגלגל על פני המים, אנו קוראים גל. קיימים גלים הנוצרים באוויר, המתארים את תופעות הקול והאור. גלי הים ומקווי המים נוצרים בנשוב הרוח על פני המים. יש שהגלים קטנים מאוד, אלה הם רצי-גלים, אך יש שהרוח מעלה גלים, שגובהם כגובהו של בית ואף יותר, הכל תלוי בעוצמת הרוחות. גלים גדולים עלולים לבלות את חופיהם של אגמים וימים. הם גורפים חול וחצץ מן החופים ובכוחם לבלות אפילו חוף סלעי. יש והגלים כורים מערות גדולות בשולי החוף. לא את כל הגלים מחוללת הרוח; הגלים הגבוהים ביותר הם תוצאה של רעידות אדמה, או התפרצויות של הרי געש מתחת לפני הים, אלה מכונים נחשולים, המסוגלים לגרוף יישובים שלמים.

הגפן

צמח מטפס בעל קנוקנות וגבעול מעוצה, המצמיח אשכולות של ענבים. הגפן היא אחד משבעת המינים, שנשתבחה בהם ארץ-ישראל: "ארץ חיטה ושעורה, גפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח', ח'). ידועים בעולם גפנים מסוגים רבים, בחלקם למאכל ובחלקם לתעשיית היין. יקבים מודרניים גדולים הוקמו בזכרון יעקב ובראשון לציון, עם תחילת ההתיישבות היהודית החדשה בארץ, בעזרתו של הברון רוטשילד. עם הקמת המדינה, הורחבו השטחים של כרמי היין. נבנו יקבים נוספים בפתח תקווה, בנימינה, מקווה ישראל ומוצא. מקום גידולם הנרחב - בזכרון יעקב, בנימינה וגבעת עדה, באזור חבל לכיש, בשפלת יהודה ויישובים אחרים בארץ. כיום מצויים יקבים גם בגליל, ביהודה, בשומרון וברמת הגולן, בהם מייצרים יינות משובחים ברמתם, המוכרים בארץ ובעולם.

מיקום במפה
3/ד

הגשר, סמטה

סמטה זעירה, המגשרת ומקשרת בין רחוב ארלזורוב לרחוב ברנר - בסמוך לרחוב אחוזה. הסמטה משתרעת לאורכם של שני בניינים.

מיקום במפה
7/ה

הדולב

מסוג עצים נשירים. בארץ גדל הדולב המזרחי, הנפוץ באזור הים התיכון וממזרח לו. הדולב הינו עץ חד ביתי, שגובהו עד חמישה-עשר מטרים. עליו הצעירים מכוסים בשערות חומות, הנושרות מאוחר יותר. עליו הבוגרים גדולים ומפוצלים לאונות. הפרחים הזכריים צהובים והפרחים הנקביים אדומים. הפרי דמוי אגוזית משולשת והוא נמצא בתוך כדור קוצני. בארץ ידועים עצים, שגילם מאות שנים ובחול"ל ידועים עצי דולב, שהגיעו לגיל אלפיים שנה ויותר.

מיקום במפה
6,7/א

הדליה, שביל

ממשפחת המורכבים, הכוללת ששה-עשר מינים. אחדים מהם מקובלים כצמחי נוי מפוארים. הדליה רב גונית וסוגים רבים מאוד שלה גדלים בגנים. צמח הדליה הינו בעל פקעות שורש רב-שנתיות. צמח זה נקרא על שם הפרופסור דאהל. בסוף המאה השמונה-עשרה, הובאו זרעיו של צמח הדליה לאירופה, על ידי חיילים ספרדיים שחזרו משירותם במכסיקו. הזרעים נבטו וכעבור חודשים מספר פיתחו פקעות תת-קרקעיות. האיכרים בדקו את הפקעות אם טובות הן למאכל, והתאכזבו. חובבי פרחים התעניינו בפרחים היפים שהצטיינו ברב גוניהם.

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
7/ג

הדס

ההדס הוא סוג במשפחת ההדסיים, בו כמאה מינים, אחד מהם גדל בישראל; שיח שעליו ריחניים. רוב המינים גדלים באמריקה הדרומית ובאוסטרליה. המין היחיד הצומח באזור הים התיכון הוא ההדס המצוי, המוכר לנו מארבעת המינים המשמשים בחג הסוכות. על פי ההלכה, אוגדים עם הלולב שלושה ענפי "הדס משולש" - אלה ענפים שעליהם ערוכים על הענף שלושה שלושה.

מיקום במפה
6,7/א

הדפנה

על פי האגדה, הייתה דפנה נימפה יפהפייה, בתו של אל הנהר. האל אפולו רדף אחריה להשיגה והיא בייאווה ביקשה את עזרת אלת האדמה, אשר גרמה לכך שרגליה היכו שורשים בקרקע, גופה נעטף בקליפה, שערותיה היו לעלים והיא הייתה לעץ הדפנה, אשר האל אפולו קידשו וזלזלו נעשו לכתרו. שמו הבוטני של העץ הוא ער-אציל הגדל בר בארץ בחורשים בגליל, בשומרון ובכרמל. עץ נמוך ירוק-עד. הער-אציל מילא תפקיד חשוב בחיי התרבות של העולם העתיק. מענפיו התקינו זרים, שנודעו בשם "זרי הדפנה", בהם עיטרו גיבורים ומנצחים. כיום מגדלים בעיקר את העץ לצורך שימוש בעליו הריחניים לבישול ותיבול. פירותיו מכילים שמן ריחני, שמן הער. העצה טובה ומתאימה לבנייה.

הדקל

משפחה גדולה של עצים ושיחים דקליים, הנפוצים בארצות טרופיות וסובטרופיות. חשיבותם הכלכלית גדולה. לרוב הדקלים גזע חזק וישר, שבראשו עלים גדולים בצורת נוצה או מניפה. מצויים דקלים שפירותיהם, התמרים, משמשים מזון לאדם. מינים אחרים מספקים שמן למזון ולתעשייה (קוקוס), סוכרים, עמילן, סיבים, חבלים ועוד. מינים אחדים של דקלים משמשים כצמחי נוי. כדאי לדעת: בשנותיה הראשונות של רעננה עירנו, נטעה כל משפחה בשטחה, שני עצי דקל מסוג וושינגטוניה. פה ושם עדיין ניתן לראות עצים ראשונים אלה, שעיריית רעננה עושה מאמץ לשמרם ולטפחם.

מיקום במפה
3/ד

ההגנה

"ההגנה", צבא המדינה בדרך, היה צבא יהודי חשאי, שפעל במחתרת. אנשיו ומפקדיו היו כפופים למרות ההנהגה הלאומית הנבחרת. נוסדה בשנת 1920 ועמדה בפני התקפות הערבים בתקופת המאורעות בשנים 1920, 1921, 1929, ובין 1936 ל-1939. אלפים מחבריה גויסו למלחמה בנאצים, לחיל הנוטרים, למפעלי הנשק והתחמושת במחתרת ולהקמת יישובי "חומה ומגדל". הפעילה את המוסד לעלייה ב', שהעלה לארץ כמאה אלף מעפילים מאירופה ומארצות המזרח. חברי "ההגנה" הוליכו את מבצעי "הבריחה" של הפליטים היהודים באירופה שלאחר המלחמה. במשך ששת החודשים הראשונים והקשים של מלחמת העצמאות, לחמו רבבות חבריה בחירוף נפש. עם קום המדינה, ביום 26.5.1948 והקמת צה"ל - צבא ההגנה לישראל, הצטרפו אנשי "ההגנה" לשירותיו.

מיקום במפה
5,6/ג,ד

מיקום במפה
5,6/ד

ההסתדרות

"ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל" היא ארגון ארצי של העובדים, לקידום ענייניהם המקצועיים, הכלכליים, ההתיישבותיים והתרבותיים ולשם הקמת חברת העבודה העברית. ארגון זה הוקם בחיפה, בחנוכה תרפ"א, 1920. היו בו כאלפיים חברים והמזכיר הכללי הראשון היה דוד בן-גוריון. מיום היווסדה צעדה ההסתדרות כחלוץ לפני המחנה: בהתיישבות, במשק, בהגנה, בעלייה ובקליטה, בהעפלה, בתחומי החינוך והתרבות, הבריאות והנופש, הנחלת השפה העברית וערכי האומה. בענייני החברות בארגון, טיפל ארגון נעמ"ת.

הוז, דב

(1894 - 1941) נולד ברוסיה הלבנה. עסקן פוליטי בארץ-ישראל, ממנהיגי ההסתדרות ומפא"י. למד בגימנסיה העברית "הרצליה", התנדב לצבא העות'מני כדי להגן על היישוב בארץ. היה סמל בגדוד העברי. למד באוניברסיטאות ווינה ולונדון. היה ממייסדי מפלגת "אחדות העבודה", "ההסתדרות הפועלים" ו"סולל בונה". בשנת 1925 היה חבר מועצת עיריית תל-אביב וסגן ראש העירייה. היה מאישיה החשובים של "ההגנה" ו"הפועל". עסק בפיתוח טייסים עבריים ובהקמת היחידות העבריות בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה. נהרג בתאונת דרכים עם אשתו רבקה ובתו תירצה. על שמם נקרא קיבוץ דורות ושדה התעופה שדה דב בתל אביב.

מיקום במפה
5,6/ב,ג

הולצברג, שמחה ("אבי הפצועים")

(1925 - 1994) נולד בוורשה למשפחה דלה, שסבלה תלאות. בתקופת מלחמת העולם השנייה עסק בכל עבודה שהזדמנה לו כדי לסייע למשפחה והוא נער צעיר. בזמן המרד בגטו ורשה, השתתף שמחה לצד הלוחמים. בהמשך הועבר ממחנה למחנה וניצל על ידי החיילים הבריטים באפריל 1945. בשנת 1949 עלה ארצה. נקודת מפנה בחייו הייתה בעת ביקורו אצל הרב אריה לוי - "רב האסירים". הרב ביקש ממנו לסייע לחיילים הפצועים המאושפזים בבתי החולים. למן אותו יום, הקדיש את כל חייו, על פי מצוות הרב לוי, לפצועים ולנכים של צה"ל ולבני משפחותיהם. בשנת 1976 קיבל את "פרס ישראל". הרחוב הקרוי על שמו נמצא בסמוך לבית לווינשטיין, בו סעד פצועים רבים וסייע להם.

מיקום במפה
3/ה

הורביץ, אלי

(1932 - 2011) תעשיין ישראלי, מנכ"ל ויו"ר חברת טבע. נולד בשנת 1932 בירושלים וגדל בתל-אביב. בשנת 1953 נשא לאישה את דליה לבית סולומון, בת לבעלי מפעל משפחתי צנוע לתרופות "אסיה". החל לעבוד כשוטף כלים בחברה ועד מהרה התקדם בסולם הדרגות. בשנת 1968 רכשה חברת "אסיה" את חברת "טבע" ובשנת 1976 הושלם המיזוג והורביץ היה למנכ"ל החברה. תחת הנהלתו הפכה החברה לאחת מחברות התרופות הגדולות בעולם ולחברה מובילה במשק הישראלי. מניית החברה, שנחשבה ליציבה במיוחד, כונתה "המנייה של העם" וישראלים רבים השקיעו את חסכונותיהם במניות החברה, תוך אמון בניהולו האיכותי של הורביץ. במקביל לעיסוקיו בטבע, כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק לאומי, כנשיא התאחדות התעשיינים וכמנכ"ל מכון היצוא. ברחוב הקרוי על שמו יבנה המטה הבינלאומי של חברת טבע, שהודיעה בשנת 2015 כי היא קובעת את משכן הקבע החדש שלה ברעננה.

מיקום במפה
6'ג

מיקום במפה
4/1

הורד

סוג של שיחים ממשפחת הוורדיים. הוורד מכונה "מלך הפרחים" משום שרבים ממיניו נותנים פרחים מרהיבי עין. ידועים כמה עשרות מינים תרבותיים ולהם אלפי זנים. בארץ-ישראל גדלים בר ורד הצידונים וורד הכלב. אין יודעים בוודאות איזו היא ארץ המוצא של וורד הבר, אך אין ספק שמוצאו מחצי הכדור הצפוני, זאת משום שבחצי הכדור הדרומי לא נמצא שום שיח של וורד בר. צמח הוורד קוצני, גזעו פשוט וחזק, פרחיו ריחניים וגוניהם מרובים. קל לבצע בו הרכבות ועל כן מצליח הגנן לקבל צורות וצבעים שונים של שיחים ופרחים. יש מגדלי וורדים המקדישים שנים רבות לפעולות הכלאה לשם קבלת פרחים בעלי גוונים וצורות חדשים. מספרם של הזנים השכיחים מגיע כיום לאלף.

הזוהר

הספר העיקרי של הקבלה ובו ארבעה חלקים. הוא ערוך כפירוש של התורה לפי סדר הפרשיות ודן בסודות הטמונים בתורה, ברמזים ורמזי רמזים. הספר הופיע לראשונה בספרד בסוף המאה השלוש-עשרה. משה בן שם טוב דה ליאון (בערך 1250 - 1305), הודיע כי הוא מצא אותו ופרסמו. אחרי מותו חשדו בו כי הוא זה אשר חיבר את הספר, וכדי שיתקבל כספר קדוש, ייחס אותו לתנא הנערץ רבי שמעון בר יוחאי, שלפי המסופר עסק בתורת הנסתר. הספר נקרא "מדרש רבי שמעון בר-יוחאי", "הזוהר הקדוש", "מדרש יהי אור", "הזוהר הגדול". האר"י (רבי יצחק לוריא), ראש המקובלים בצפת והבעש"ט (הבעל-שם טוב) יוצא החסידות, שאבו את השראתם מהזוהר. לספר השפעה רבה בייחוד על החסידים ויוצאי ארצות המזרח. חלקים ממנו נכללו גם בתפילות.

מיקום במפה
4/ה

הזז, חיים

(1898 - 1973) נולד באוקראינה. סופר עברי, מגדולי סופרי הדור. בשנת 1921 ברר מרוסיה, עבר לקושטא ומשם לפריז. בשנת 1932 השתקע בארץ. סיפוריו מצטיינים בסגנון מקורי. ביצירותיו העמיד זה מול זה את החיוב שבהוויה היהודית בגולה ואת השקיעה בגלות. ביצירותיו בא לידי ביטוי המתח שבין הרצון לגאולה לבין הפחד מפניה. בין האידיאלים לבין התגשמותם. את יצירותיו החל לכתוב עוד ברוסיה והמשיך בהיותו בקושטא ובאירופה. עם עלייתו לארץ, עולים עמו "הגיבורים" ובעיותיהם. בנוסף על סיפוריו מחיי יהודי רוסיה, עלה בידו, היחיד מבין הסופרים ילידי אירופה, לתאר את חיי עדות המזרח, בייחוד את התימנים. בין יצירותיו המפורסמות: "יעיש" ו"היושבת בגנים". זכה בפרס ביאליק בשנת 1942 וב"פרס ישראל" בשנת 1953.

מיקום במפה
4/ג

הזית

סוג עצים במשפחת הזיתיים, בו כעשרים מינים. בארץ נפוץ עץ הזית האירופאי, הגדל ברחבי הרי יהודה, שפלת יהודה, בכרמל, בגליל ובשומרון. הזית מתאים לתנאי הקרקע והאקלים הים תיכוני והוא נמנה עם החשובים שבגידולים. הוא אחד משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ-ישראל. ענפי זית מופיעים בסמל מדינת ישראל. הזית משמש לתעשיית שמן ולכבישת ירקות. בארץ פותחו זנים רבים לתעשיית השמן.

מיקום במפה
7/ג

מיקום במפה
3/ג

הזמיר

ציפור שיר לא גדולה. צבע נוצותיה בצד העליון של גופה הוא אדום חלוד. הצבע בצדה התחתון הוא אפור. המקור מחודד וישר. הזמיר ניזון מחרקים. בסתיו עובר הזמיר את ארצנו במסעו דרומה ובאביב הוא שוב חולף על פני ארצנו בדרכו לצפון. בעמק הירדן נמצאו זמירים דוגרים, אשר בנו את קיניהם על שיחים בקרבת הקרקע. הזכר ניחן בשירה ערבה מאוד והוא מרבה לשיר לעת ערב ובלילות, בעת שהנקבה דוגרת.

מיקום במפה
2,3/ד

החוחית

ציפור שיר קטנה, המצטיינת בצבעי נוצותיה היפים. מצחה וסנטרה אדומים, קודקודה ואחורי ראשה שחורים, גבה חום אפור וכנפיה צהובות באמצען. ניזונה בעיקר מזרעים. היא שולפת, בעזרת מקורה העבה והמחודד, את הזרעים מראשי הצמחים הקוצניים, בייחוד מן החוח (קוץ) ומכאן שמה. הקן של החוחית בנוי באמנות רבה והוא חבוי בין ענפי העצים. החוחית יציבה בארץ-ישראל.

מיקום במפה
4/ג

החומה, סמטה

קיר אבנים גבוה מסביב לעיר או למבצר. החומה משמשת מחסה ומגן. בתולדות היישוב העברי בארץ-ישראל, ידועה שיטת הקמת יישובים בימי המנדט הבריטי, שנקראה "חומה ומגדל". יישובי "חומה ומגדל" הוקמו באזורים, שהיו נתונים לסכנת התקפות. בשנים 1936 - 1939, בעת מהומות הדמים של הערבים נגד היהודים, הוקמו חמישים ושנים יישובים כאלה. לכל יישוב הייתה חומת מגן סביבו, עשויה קירות עץ כפולים וביניהן אבנים. בתוך החומה ניצב מגדל תצפית ושמירה.

מיקום במפה
8/ג

החורש

נוף של צומח ים תיכוני, שבו שולטים בעיקר עצים או שיחים ירוקי עד, בעלי עלים גלדניים. עץ החורש הנפוץ ביותר בארץ הוא האלון המצוי. אנו מבחינים בין חורש טבעי לבין חורש שניטע בידי אדם, בו מגוון רחב של עצים ושיחים.

מיקום במפה
7,8/ו

החורשה *

מקום שגדלים בו שיחים ועצים נמוכים, שגובהם על פי רוב אינו עולה על קומת אדם. בארץ ישנן חורשות במקומות שונים, אך בעיקר באזורי הגליל. החורשות יוצרות מעטה ירוק וצבעוני במדרונות הרי הארץ. ברעננה, בסוף הרחובות ארלוזורוב, ביאליק, אשכול וקזן, מצויה חורשת אקליפטוסים גדולים, שניטעו לפני שנים רבות לצורך ייבוש הביצה שהייתה שם. בעבר התקיימו ב"יער הקטן" אירועים תרבותיים להנאת תושבי רעננה.

מיקום במפה
4,5/ד

החי"ל

החי"ל - "חטיבה יהודית לוחמת", במסגרת הצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה. החטיבה נודעה בכינוי "הבריגדה". הוקמה בשנת 1944, לאחר משא ומתן ממושך בין נציגי הסוכנות היהודית לארץ-ישראל ובין שלטונות בריטניה. מאמצים מיוחדים השקיע בהקמתה משה שרת, שהיה אז מנהל המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. חלק מחיילי החטיבה מלאו תפקיד בארגוני "הבריחה" והעפלה לאחר גמר המלחמה. החטיבה פורקה והתפזרה ביוני 1946. הניסיון הצבאי של החטיבה ומפקדיה, היו לעזר רב עם קום המדינה ובהקמת צה"ל.

החלוץ

מיקום במפה
3/ג

ארגון עולמי של צעירים יהודיים, שהכשירו עצמם לעלייה לארץ-ישראל, לעבודה ולהתיישבות בה. ההתארגנות הגדולה ב"החלוץ", הייתה בשנת 1917 ברוסיה ובארצות מזרח אירופה. יוסף טרומפלדור היה בין מייסדי "החלוץ" ברוסיה והרוח החיה בו. הניכוי "החלוץ" היו יסוד חשוב ועיקרי בעלייה השלישית, אשר הזרימה דם חדש בחיי תנועת העבודה וההתיישבות בארץ-ישראל. העלייה השלישית התקיימה בין השנים 1919-1923, תר"פ - תרפ"ד.

מיקום במפה
4/ה

החליל

כלי נשיפה קדום, עשוי קנה גלילי של עץ או במבוק. בימינו עשוי גם מכסף. לאורכו נקבים ושסתומים ובקצהו נקב מוארך. את צליל החליל מפיקים על ידי נשיפה בנקב שבקצהו, כשהנקבים שלאורכו מכוסים. החליל העשוי כסף, מוחזק אופקית והוא אחד מכלי התזמורת החשובים.

מיקום במפה
3/ג

החצב, שביל

החצב מבשר את בוא הסתיו. צמח ממשפחת השושניים. גדל בארץ ופורח בסוף הקיץ. בצלו הגדול קרוב לפני הקרקע ועשוי גלדים רבים. עליו גדולים ומתפתחים בחורף. הפרחים ערוכים בתפרחת אשכולית על עמוד גבוה. כמעט בכל חלקי החצב גבישים מחטניים, המגרים מאוד את העור. לאחד הזנים בצל אדום, המשמש רעל יעיל כנגד עכברי השדה. במקומות שונים מגדלים אותו במיוחד למטרה זו.

מיקום במפה
1-3/ג,ב

החקלאים, דרך *

מקימי המושבה רעננה היו חלוצים מאמריקה, אשר חלמו להקים בארץ יישוב חקלאי, שתושביו יתפרנסו מגידולי חקלאות מגוונים. במשך השנים גדלה המושבה והפכה לעיר, החקלאות, שאפיינה את ראשיתה, כמעט ונעלמה. בפאתי העיר נשארו פרדסים, מטעים שונים של עצי פרי ושטחים של גידולי ירקות. כדי לזכור את עברה החקלאי של המושבה ואת חקלאיה הראשונים, נקראה הדרך בין פרדסי צפון מערב העיר, בשם דרך החקלאים.

מיקום במפה
3/ד

החרוב

עץ או שיח ירוק עד, ממשפחת הקטניות, נפוץ בכל ארצות הים התיכון. זני החרוב מרובים, מהם חרובי בר קטנים ודלים ומהם חרובים תרבותיים, שפירותיהם עשירים בסוכרים. חרוב הבר הוא עץ נפוץ בצמחיית החורש בארצנו. בימי קדם היה החרוב עץ פרי חשוב. החרוב מאריך ימים עד מאתיים שנה. כיום אין לחרוב חשיבות כלכלית גדולה כבעבר. משתמשים בו בעיקר כמזון לבהמות, לעופות ולתעשיית המזון.

מיקום במפה
6,7/ב

החרושת

הרחוב באזור התעשייה, נקרא על שם החרשים ובעלי המלאכה השונים המצויים בו ובהם חרשי אבן, חרשי ברזל, נפחים, מסגרים, אומני עבודות מתכת וחרשי עץ. זהו רחוב הכניסה הראשי לקריית אתגרים, הנמצא בחלקה הצפוני של העיר. למפעלי התעשייה הוקצה אזור מיוחד, על מנת שיהיה מרוחק מאזורי המגורים.

מיקום במפה
2/ג

החרמון

רכס ההרים הגבוה ביותר בישראל, בגבולה עם סוריה. שלוחה דרומית של רכס מול הלבנון. מוזכר במקרא כגבול הצפוני של כיבושי משה ויהושע. נקרא בערבית ג'בל-אשייח (הר הישיש), משום שפסגתו מכוסה שלג בחורף. שיאו אלפיים שמונה מאות וארבע-עשר מטר מעל פני הים. בנוי שכבות גיר ודולומיט ולמרגלותיו אדמת לבה פורייה, המצמיחה צמחים טרופיים ועצי ברוש. מימי מעיינותיו ושלגיו המפשירים, מכלכלים את נחל החרמון, אחד ממקורותיו של הירדן. בגיאיות שוכנות חיות רבות. מאז מלחמת ששת הימים, נמצאות השלוחות המערביות והדרומיות של ההר בידי ישראל. במקום אתר נופש וספורט חורף לסקי.

מיקום במפה
4/1

החרצית

פרח ממשפחת המורכבים הגדלים בכל רחבי הארץ. צמח חד-שנתי, עשיר ביסודות מזינים. צבע הפרחים צהוב והם ערוכים בקרקפות. מוכרת מאד החרצית התרבותית, הקרויה גם כריזנטמה, לה צורות וגוונים שונים.

מיקום במפה
7/ד

החשמונאים

משפחת הכוהנים, ששחררה את מדינת יהודה מעול היוונים והחזיקה בשלטון ובכהונה הגדולה בתקופת העצמאות בימי הבית השני. הייתה זאת תקופת זוהר, שמעטות כמוה בתולדות עמנו. בניה שלטו בארץ-ישראל בשנים 165 - 37 לפני הספירה. מתייתה החשמונאי היה הראשון, שהרים את נס המרד ביוונים. הוא ובניו בראש צבא המורדים, שחררו את ירושלים, טיהרו את בית המקדש וחנכו אותו (חג החנוכה). החשמונאים כונו גם בשמות "המכבים" או "המקבים" - ראשי התיבות של "מי כמוך באלים" וכן על פי כינויו של הגדול והגיבור במשפחה, יהודה, שכונה מקבי משום שהשווה למקבת (פטיש).

מיקום במפה
7/ג

הטייסים

קבוצת טייסים אמריקאים, שפעלה במסגרת המח"ל - מתנדבי חוף לארץ, אשר סייעו ליישוב היהודי בארץ-ישראל, בתקופת מלחמת העצמאות. התנדבותם הייתה בלתי חוקית על פי חוקי ארץ מוצאם. אחדים מהם מצאו את מותם במלחמה ונשארו אלמונים. בסוף שנות השישים נמכרו ברעננה מגרשים לבנייה ברחוב חדש. בעליהם של שניים מבעלי הבתים הראשונים בו היו טייסים, על כן הוחלט לקרוא את שם הרחוב בשם "הטייסים".

מיקום במפה
3/ה, ד

הטללים

אדי מים, המתעבים לטיפות מים, על עצמים הקרובים אל הקרקע, שחוממו בשעות החמות של היום והתקררו בלילה. האוויר מכיל מידה מסוימת של לחות. אוויר חם עשוי להכיל יותר מים מאשר אוויר קר. כשהאוויר החם הטעון לחות בא במגע עם עצם קר, הוא מצטנן וחלק מן האדים מתעבים ומופיעים על העצמים בצורת טל. הטל הוא מקור מים חשוב לצמחייה באזורים צחיחים. ברכת הטל: "ויתן לך האלוהים מטל השמים ומשמני הארץ." (בראשית כז' 28).

היהלום

מיקום במפה
9/ה

המחצב המזהיר, הצח והקשה ביותר הידוע בטבע. מורכב מפחמן גבישי נקי, שהתהווה בתנאי חום ולחץ עזים ביותר. יהלומים מצויים בתעלות געשיות קדומות, בעיקר בדרום אפריקה, בסיביר ובמרבצים לחוף נמיביה. רוב היהלומים משמשים בתעשייה, בעיקר בתעשיית מכשירי חיתוך וכתישה. השאר משמשים כאבנים יקרות לתכשיטים יקרי ערך. היהלום מוזכר בתנ"ך כאחד מאבני החושן של הכהן הגדול (שמות כח', י"ח). ישראל היא אחד המרכזים החשובים בעולם לעיבוד וסחר יהלומים.

היובל *

מיקום במפה
6/ה, ד

יובל חל אחת לחמישים שנה, אחרי שבע שמיטות (ארבעים ותשע שנים). השם "יובל" מקורו בתקיעה ביובל (שופר) בתחילתה של שנת החמישים. כיום אנו מציינים בשם יובל - חמישים שנה לחיי אדם, להיווסדו של מוסד כלשהו או למאורע היסטורי. השם "יובל" ניתן לרחוב במלאת 25 שנה (חצי יובל) לרעננה בשנת 1947. הרחוב נמצא על אדמות של ה"ממברס", חברים מראשוני היישוב.

מיקום במפה
3/ג

היסמין, שביל

צמח ממשפחת הזיתיים. מטפס למחצה ופורח בחודשי הקיץ והסתיו. מצויים כמאתיים מינים של יסמין, שרובם גדל באזורים טרופיים וסובטרופיים. מפרחיו הלבנים והריחניים של היסמין הרפואי מפקידים שמן, שהוא אחד הבשמים היקרים ביותר. ניתן למצוא את היסמין גדל בר בגלבע ובמורדות השומרון. בחרמון מצוי היסמין השיחני ופרחיו צהובים וחסרי ריח.

מיקום במפה
6/ב

היצירה

הרחוב, המצוי באזור התעשייה קריית אתגרים, נקרא על שום היצירה הנעשית בסדנאות ובמפעלים באזור זה. יצירה היא בריאה, עשיית דבר חדש.

מיקום במפה
3/ו, ה

היקינתון

סוג של צמחים ממשפחת השושניים. ליקינתון בצל גדול, שמתוכו יוצאים עלים צרים וארוכים. מן הניצן שבחיק העלים, עולה עמוד התפרחת. בארץ, בגליל העליון, גדל גם יקינתון הבר. צמח הבר נלקח להולנד עוד במאה השש-עשרה ובמשך השנים טופח הצמח והושבח וכיום מגדלים את מאות זני היקינתון ברחבי הולנד ובעולם. לפרחים גוונים רבים: כחול, צהוב, אדום, לבן, ורוד ועוד בני גוונים אחרים. בפרחים בעלי הריח המתוק, משתמשים בתעשיית הבשמים.

מיקום במפה
7/ג

הירדן, נהר

הנהר הארוך ביותר בארץ-ישראל. הירדן יורד מן הצפון דרומה. מקורותיו הם נחל חרמון, נחל דן ונחל שניר. מקור השם "ירדן" בנתיבו של הנהר, היורד מן השלגים של הר החרמון הגבוה - 2814 מטרים מעל פני הים, עד לים המלח, הנמצא בגובה 396 מטרים מתחת לפני הים והוא המקום הנמוך ביותר בעולם. אורך מסלולו בקו אווירי כ- 140 ק"מ, אך בגלל הפיתולים הרבים של אפיקו, מגיע אורכו ל-330 ק"מ בקרוב.

מיקום במפה
7/ג

הירמון, נהר

הגדול בנהרות עבר הירדן המזרחי. זורם בקניון עמוק בין הגולן לגלעד ונשפך לירדן מדרום לכנרת. אורכו כ-70 ק"מ. לאורך הירמון אתרים ארכיאולוגיים: חמת גדר ותל דובר. באפיקו הונח קטע של מסילת הברזל החיג'אזית. ממלכת ירדן משתמשת במי הירמון להשקיית שטחי החקלאות שלה לאורך בקעת הירדן.

מיקום במפה
3/ה, ד

הכוכב

גוף שמימי, הנראה כנקודת אור בשמי הלילה. "נותן שמש לאור יומם חוקות ירח וכוכבים לאור לילה." (ירמיהו, לא, לד'). "הבט-נא השמימה וספור הכוכבים, אם תוכל לספור אותם. (בראשית טו' ה'). ידועים לנו "כוכבי לכת" ו"כוכבי שבת" וכן יש כוכבים הנקראים על פי המבנה שלהם בחלל, כפי שהוא נראה למסתכל מכדור הארץ.

מיקום במפה
7,8/ג

הכלנית

אחד הפרחים היפים והבולטים בארץ. בת למשפחת הנוריתיים. צמח בר רב שנת, בעל ציצת שורשים מעובים בתוך הקרקע, הגדל סמוך לפני הקרקע. העלים גזורים, מסודרים בשושנת דלילה בבסיס הצמח. בראש כל גבעול פרח בודד דמוי צלחת, במרכזו אבקנים שחורים רבים. צבע הפרח בדרך כלל אדום עז, אולם בצפון הארץ, במיוחד על קרקעות דלות גיר, מצויים פרחי כלניות בצבע לבן, כחול או ורוד. פרח הכלנית בנוי שישה עד שלושה-עשר עלי מעטפת צבעוניים ואין בו כותרת וגביע. האבקת הכלנית נעשית על ידי חרקים הבאים לאכול מאבקתה. בבוא הקיץ נובלים חלקיה העל-קרקעיים של הכלנית ורק הפקעת, שבה נאגר המזון, ממתינים לחורף הבא כדי לשוב מחדש. הכלנית היא מן הפרחים המוגנים ואין לקטוף את פרחיה.

מיקום במפה
2/ג

הכרמל

רכס הרים בין עמק יזרעאל למישור החוף. אורכו עשרים וחמישה ק"מ ופסגתו מתנשאת לגובה חמש מאות ארבעים ושישה מטרים מעל פני הים. על במתו הצפונית מערבית ועל מדרונו המשופע אל הים, יושבת העיר חיפה. על ההר פזורים יישובים יהודיים, דרוזים וערבים. מצויים בו מספר אתרים עתיקים, ביניהם מערות האדם הקדמון (האדם הכרמלית), אתרים מקודשים ליהודים (מערת אליהו) לנוצרים ולדרוזים. בכרמל שמורות טבע רבות ועשירות בצמחייה ובעלי חיים. הכרמל מוזכר פעמים אחדות במקרא, "כתבור בערים וככרמל בים יבוא" (ירמיהו מו', י"ח) סמל לשגב, לרוממות וכציון לאזור פורה ומיוער.

מיקום במפה
4/ה, ד

הל"ה

הל"ה הם שלושים וחמישה חברי "ההגנה" מירושלים, אנשי פלמ"ח וחי"ש, רובם סטודנטים מהאוניברסיטה העברית, אשר נפלו בדרךם לגוש עציון הנצור. ב-15.1.1948 יצאה ברגל מהר-טוב יחידת "הגנה", שמנתה שלושים ושמונה בחורים, במטרה להביא ליישובי הגוש תחמושת ואספקה. מפקדם היה דני מס. אחד הבחורים נקע רגלו ושניים נשאוהו בחזרה. שלושים וחמישה הבחורים הותקפו על ידי מאות ערבים מזויינים מכפרי הסביבה. לאחר שש התקפות, בהן נהדפו הערבים, הוכרע הקרב בהסתערות השביעית של הערבים וכל הלוחמים נהרגו. הם הובאו לקבורה ב"הר הרצל" בירושלים. לזכרם הוקם קיבוץ נתיב הל"ה, בצד הכביש, שנשלל מעמק האלה אל גוש עציון.

הלבונה

מיקום במפה
5/ו

כינויה בארמית לבונתא. הצמח נחשב לאחד ממיני השרף של עצי הבשמים, שהשתמשו בהם לפנים לקטורת על המזבח במשכן ובבית המקדש: "ונתת על המערכת לבונה זכה." (ויקרא כד', ז'). "גרגר מלח או קורט לבונה." (מנחות א, ב). עצי הלבונה גדלים במדבר ערב, בחבש ובהודו.

מיקום במפה
3,4/ו

הלוטוס

צמח, המונה שישים עד שמונים מיני עשבים חד שנתיים ורב שנתיים, הגדלים כמעט בכל מקום. מקור השם יווני עתיק. הפרחים של רוב המינים צהובים, פרט ללוטוס המדברי, שפרחיו אדומים. בארץ גדלים ארבעה-עשר מיני לוטוס.

מיקום במפה
5/ו, ה

הלוי, יהודה

(1075 - 1142) נולד בטולדו, ספרד. בן למשפחה עשירה ומשכילה. גדול המשוררים העבריים בימי הביניים. הוגה דעות חשוב ורופא. בנדודיו בקהילות השונות, הגיע לעיר קורדובה ושם נפגש עם המשורר רבי משה אבן עזרא, התיידד עמו וישב זמן מה בביתו. לעת זקנתו החליט יהודה הלוי לעלות לארץ-ישראל. בשנת 1142 הגיע לירושלים. האגדה מספרת כי בשעה ששפך את לבו לפני הכותל המערבי, בשירתו ובתפילתו "ציון, הלא תשאליו..." רמס אותו פרש ישמעאלי בסוסו, מתוך קנאה לאהבת המשורר את ארץ-ישראל.

מיקום במפה
3/ד

הלימון

אחד ממיני ההדרים. מוצאם של רוב מיני ההדר, באזורים טרופיים וסובטרופיים שבמזרח הרחוק. הלימון הוא פרי מוארך, המסתיים לרוב בפטמה. קליפתו דקה וציפתו ממוצה. הציפה מכילה 7% חומצת לימון והיא משמשת בתעשיות שונות. בהודו היה הלימון ידוע כבר תקופות עתיקות. משם הובא למזרח התיכון. איטליה נמצאת במקום הראשון בעולם בגידול לימונים.

מיקום במפה
4/ד

המחתרות

המחתרות הן תנועות מרי לאומיות נגד שלטון, הפועלות בסתר ובהסוואה, כדי להשיג את מטרותיהן. המחתרת העיקרית בארץ הייתה "ההגנה" שנוסדה בשנת 1920. פעולתה הייתה לשמור על היישוב היהודי בארץ, נגד הפורעים הערבים ונגד השלטון הבריטי שהיה עוין לציונות. בניגוד לראשי "ההגנה" דרשו הרביזיוניסטים תגובה חריפה ופעולות גמול מרתיעות כלפי הערבים והשלטון הבריטי. המחלוקת הייתה אחד הגורמים העיקריים להקמת המחתרת של ארגון אצ"ל ולאחר מכן של ארגון לח"י, שהיה קיצוני יותר בפעילות נגד המנדט הבריטי.

מיקום במפה
8/ו, ה

המייסדים *

הרחוב נקרא על שם מייסדי המושבה בשנותיה הראשונות. מייסדי רעננה היו יהודים ציוניים, יוצאי ארצות הברית, שעלו ארצה להקים את המושבה על אדמות, שנרכשו על ידי חברת "אחזה א' - ניו-יורק". המושבה הוקמה בשני באפריל 1922 על ידי ארבעה "ממברס" (חברי "אחזה"), שני שומרים ושלושה פועלים.

מיקום במפה
3,4/ה

מיקום במפה
7/ד

מיקום במפה
6/ב

מיקום במפה
4/ו,ה

מיקום במפה
7/ב

מיקום במפה
3/ה

המיתר

חוט מתכת או חוט גידים, המתוח בכלי נגינה שונים, לצורך נגינה עליהם. כלי מיתר הינם כלי נגינה בהם מיתרים במספר שונה, כגון כינור, צ'לו, גיטרה, נבל ופסנתר.

המכבים, סמטה

סמטה מצפון לרחוב החשמונאים. שם ללוחמים ביוונים בתקופת בית החשמונאים - שושלת מלוכה ביהודה, ששלטה בארץ-ישראל במאה השנייה לפני הספירה עד המאה הראשונה לפני הספירה. המרד היהודי נגד היוונים קבע תקדים בהיסטוריה האנושית: מלחמת דת ראשונה בעולם. רק יהודים חשבו אז, שדתם המונותיאיסטית היחידה באותם זמנים, ראויה שיקריבו את החיים בעבורה. אל מתתיהו וחמשת בניו, שלחמו ביוונים, הצטרף צבא גרילה, שהונהג על ידי יהודה בן מתתיהו, שזכה בתואר המכבי, מלשון מקבת. פטיש. בצבא יהודה היו לכל היותר כשנים- עשר אלף לוחמים, כוח זעום ואמיץ כנגד הצבא היווני. השם מכבים אינו מופיע בתלמוד, במדרשים או בתפילה, ובכל זאת התפשט שמם עם השנים. מצביא המכבים, יהודה המכבי, החשוב בבניו של מתתיהו, ולוחמיו הגיבורים, הפכו לסמל של גבורה.

המלאכה

מקום עשייה ויצירה של מלאכות שונות, שהרשות המקומית הקצתה לשם כך, באזור המרוחק מאזורי מגורים, על מנת לא להפריע את שלוותם של התושבים. הרחוב נקרא על שם בעלי המלאכה שבאזור זה.

המלכים

המלך הוא שליט עליון במדינה, שלטונו עובר בירושה. בעם ישראל היו מלכים בתקופת בית המקדש הראשון. בספרים מלכים א' ו-ב' בתנ"ך, מסופר על התקופה ועל המלכים ביהודה ובישראל. בתקופת בית שני היה ניסיון מלוכה של בית הורקנוס. המלך הידוע ביותר באותה תקופה היה הורדוס, אשר בנה מחדש את בית המקדש.

המסגר

חרשי ברזל בעשייה ויצירה של חפצים ואביזרים שונים, העשויים ממתכות שונות. באזור התעשייה מרוכזים בעלי מלאכה מסוג זה.

המעין

הרחוב נמצא בסמוך לאחת מבריכות המים הראשונות וליד רחוב בית השואבה. מעיין הינו מקור מים, הנובעים מן האדמה. המים פורצים ועולים בשל גורמים קרקעיים שונים. בארץ-ישראל מצויים מעיינות תהום, השופעים מים רבים.

המעלות

מדרגות שעולים ויורדים בהן. שם זה ניתן לרחוב בשל הימצאותן של המדרגות ברחוב זה ומובילות לרחוב אחוזה. בימי בית המקדש השני, בשמחת בית השואבה, היו עומדים הלויים המנגנים על חמש-עשרה מעלות, כנגד חמשה-עשר המזמורים שבתהילים, ואומרים שירה.

מיקום במפה
6/ה

מיקום במפה
5/ה,ד

מיקום במפה
3/ג,ב

מיקום במפה
6/ג

מיקום במפה
4/ה

המעפילים

בימי השלטון הבריטי בארץ-ישראל, נקרא מעפיל כל יהודי שעלה מן הגולה לארץ באופן בלתי לגאלי (חוקי), למרות ההסגר שהטילו הבריטים. את המעפילים היו מעלים לחופי המולדת בחשכת הליל. חברי "ההגנה" היו מחכים להם על החוף ומעבירים אותם ליישובים שונים, כדי להסתירם מעיני הבריטים העוינים. לרעננה הובאו מעפילים, שהועלו לחוף המולדת על יד היישובים שפיים ורשפון.

המרגנית

צמח בר קטן ממשפחת הרקפתיים, בעל פרחים כחולים או אדומים צהבהבים. צמח חד- שנתי, שגובהו עד שלושים ס"מ, גבעוליו מצולעים עם ארבע כנפי אורך. העלים נגדיים, מנוקדים בבלטות כהות וההלקט נפתח על ידי מכסה. מרגנית השדה גדלה בשדות מעובדים, שדות בור ובשטחים פתוחים בחבל הים התיכון, בערבות ובמדבריות.

המרד

מרד הוא התקוממות, פריקת עול, התפרצות של עם נגד שלטונו של אחר. בתולדות העם היהודי זכורים מקרי מרד שונים כמו מרד בר-כוכבא כנגד הכובש הרומאי. מרד הגטאות - התקוממות של לוחמים יהודים בגטאות בימי מלחמת העולם השנייה, שהתארגנו להתנגד בכוח למבצעי ההשמדה של הנאצים. המרד הנודע ביותר הוא מרד גטו ורשה. המורדים הסבו נזקים רבים לנאצים ועוזריהם, אולם הנאצים שבו מצוידים בנשק רב ובאנשים נחושים להשמיד את הגטו על יושביו. הם עברו מבית לבית, הרגו את הלוחמים ושרפו את הגטו על תושביו.

הנבל

כלי פריטה קדמון, שיש בו עשרה או שנים-עשר מיתרים. צורתו צורת כד שטוח. הצליל המופק ממנו עדין ולעיתים קרובות משמש ליצירת אווירה ואפקטים קישוטיים בנגינת התזמורת. בימינו הנבל הוא כלי גדול שמיתריו הרבים מתוחים על פני מסגרת פתוחה ומהודרת ללא תיבת תהודה.

מיקום במפה
4/ד

הנגה, סמטה

ונוס בלעז. כוכב הלכת השני במרחקו מן השמש. קוטרו 12.0102 ק"מ ומשך סיבובו על צירו מאתיים ארבעים ושלושה ימים. מחזור הקפתו עובר במרחק ממוצע של מאה ושמונה מיליוני ק"מ מהשמש. לפעמים הוא הבהיר בכוכבי השמים ובדומה לירח, הוא מופיע בכמה צורות מופע. פניו מכוסים לגמרי בעננים צהבהבים וסמיכים של חומצה גופריתית. האטמוספירה שלו היא בעיקרה פחמן דו-חמצני. החום על פניו מגיע לארבע מאות שבעים מעלות צלסיוס. הכוכב, שצולם על ידי חלליות מחקר, כולל מישורים גליים (70% משטחו), רמות עצומות המגיעות לגובה 10.00 מ', עמקים ובקעות. על שמו נקראה אלת האהבה במיתולוגיה היוונית.

הנגב

האזור הדרומי של ארץ-ישראל. מבנהו כצורת משולש. "ארץ הנגב" נזכר בספר שופטים (א', טו'). נגב - דרום: "צפונה ונגבה וקדמה וימה" (בראשית יג' יד'). נגב מלשון נגוב - יבש. האקלים בנגב מדברי, חם ויבש ברוב ימות השנה וכמות הגשמים בחורף מעטה מאוד. בירת הנגב היא העיר באר-שבע. בקצהו הדרומי נמצאת העיר אילת, על חוף הים האדום, הוא ים סוף. בנגב ערים נוספות, בהן ערד, דימונה וירוחם. בנגב נמצאים מחצבים, בהם מועסקים תושבי היישובים הסמוכים להם. באזור התפתחו מושבים וקיבוצים, אשר פיתחו חקלאות מתקדמת, שהותאמה לאזורים הצחיחים של הנגב.

מיקום במפה
7/ה

הנוטרים

השומרים המיוחדים, ששירתו ביישובים היהודיים בתקופת המנדט הבריטי בארץ. בחודש מאי 1936 גויסו עשרות הנוטרים הראשונים, שהיו חברי "ההגנה". כעבור כמה חודשים הגיע מספרם ל-2800 איש. הבריטים כינו את חיל הנוטרים בשם "חיל להגנת היישובים היהודיים" והכירו בו כחטיבה ארצית קבועה. במשך הזמן שונה שמו ל"משמרת היישובים העבריים". מסגרת זאת התקיימה עד תום המנדט הבריטי בארץ ופעלה רבות להדיפת התקפותיהם של הערבים, בעת הקמת יישובי "חומה ומגדל". הנוטרים הודרכו על ידי חברי "ההגנה" בהפעלת סוגי הנשק השונים. כמה עשרות מבני רעננה התגייסו לחיל הנוטרים ושירתו באזור השרון וברחבי הארץ.

מיקום במפה
5/ה

הנופר

צמח רב שנתי, הגדל בתוך מים זורמים או עומדים, במקווי מים עמוקים ופתוחים, שתכולת הסיידן שלהם גבוהה. הצמח גדל בארץ בבקעת הירדן העילית, בבקעת החולה, במישור עכו, בחוף הכרמל ובנחלי מישור החוף. עלי הצמח דמויי ביצה והם גדולים וצפים על פני המים. הפרחים צהובים וקוטרם כחמישה ס"מ. מתחתם חמישה עלי גביע גדולים צהובים, המעניקים לפרח את צבעו. פרי הנופר ועליו משמשים מזון לדגים ועופות.

מיקום במפה
7/ב

הנורית, שביל

ממשפחת הנוריתיים. בישראל זוהי משפחה גדולה, המונה תשעה סוגים וארבעים מינים. הידועים ביניהם הם: הכלנית, הנורית, הדמומית, הדורבנית והזלזלת. הסוג הגדול והבולט במשפחה הוא הנורית היפה והמרשימה. בין נוריות ישראל נמנית נורית אסיה, בעלת הפרחים הגדולים, המזכירים את פרחי הכלנית.

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
3/ה

הנחל

זרם מים, הזורם באפיק טבעי על פני היבשה. לפי כמות המים באפיק, מבחינים בין פלג (מעט מים), לבין נחל (כמות בינונית) ונהר (מים רבים). נחלים נחלקים לנחלי איתן - בהם זורמים מים כל ימות השנה ונחלי אכזב - בהם זורמים מים רק בימות הגשמים. רוב נחלי ארצנו הם נחלי אכזב. רחוב הנחל נמצא סמוך לאחת מבריכות המים הגדולות ועל יד רחוב בית השואבה.

מיקום במפה
2/ג

הנרקיס

ממשפחת הנרקיסיים. לנרקיס כשלושים מיני בר, הצומחים באירופה המרכזית, באזור הים התיכון ובאסיה עד סין ויפן. כמרבית הצמחים ממשפחה זו, הוא בעל בצל. בישראל שני מיני נרקיס בר, מהם מוכר בעיקר הנרקיס המצוי, הצומח במקומות לחים, באזורים ההרריים של ארצנו. ידוע גם נרקיס הביצה, שהיה נפוץ מאוד לפני ייבוש הביצות בארץ, והוא כונה בשם "נרקיס מלך הביצה".

מיקום במפה
4/ה, ד

הנשיאים

נשיא - ראש, עליון, ראש לשבט, לעדה או לעם. הנשיא הוא מי שנבחר לעמוד בראש המדינה. רחוב הנשיאים נקרא על שם נשיאי ישראל, שכיהנו מאז קום המדינה.

ד"ר חיים וייצמן - 1949 - 1952	חיים הרצוג - 1983 - 1993
יצחק בן-צבי - 1952 - 1963	עזר ויצמן - 1993 - 2000
זלמן שז"ר - 1963 - 1973	משה קצב - 2000 - 2007
פרופ' אפרים קציר - 1973 - 1978	שמעון פרס - 2007 - 2014
יצחק נבון - 1978 - 1983	ראובן ריבלין - 2014 -

הנשר

עוף דורס, הנמנה עם משפחת הבזיים. מן הגדולים בעופות הדורסים. אורך גופו תשעים ושבעה עד מאה וארבעה ס"מ ומשקלו עד עשרה ק"ג. רוחב מוטת כנפיו מגיע עד מאתיים ושלושים ס"מ. צבעו חום אפור ורק קצות כנפיו וזנבו שחורים. מקורו גדול חזק ומאונקל, רגליו חזקות מאוד. ניזון מפגרי בעלי חיים גדולים. בשל גודלו ומעופו האצילי, ראו עמים שונים בנשר את מלך העופות והוא מופיע בסמליהם ובדגליהם. מצוי ברוב ארצות הים התיכון וכן בצפון אפריקה ובחלקים ניכרים של אסיה. בישראל הוא יציב ומקנן על דרגשי סלעים בנגב, בגליל ובגולן.

מיקום במפה
2,3/ד

הנתיבות

שבילים, דרכים. הרחוב נמצא בצומת הדרכים המובילות לכפר סבא, רעננה והוד השרון, בו נמצאת תחנת האוטובוסים המרכזית של רעננה. מתחנה זו מובילים נוסעים באוטובוסים, ברשת ענפה לכל רחבי הארץ.

מיקום במפה
ראה
נתיב האבות

הס, משה

(1812 - 1875) נולד בבון, גרמניה. הוגה דעות, עסקן פוליטי וממבשרי הציונות. התחנך ברוח היהדות המסורתית וגילה עניין במדעי הטבע, פילוסופיה ובמדעי החברה. מאבות הסוציאליזם וחוקר היהדות. בספרו "רומא וירושלים" (1862), ניסח תכנית פעולה מעשית לציונות המדינית כחזון שיבת-ציון. מושב העובדים כפר-הס נקרא על שמו. בשנת 1961 הועלו עצמותיו ארצה ונטמנו בבית העלמין בכנרת.

מיקום במפה
6/1

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
6/ב

מיקום במפה
4/ה

מיקום במפה
4/1

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
2/ד

הסביון

צמח, המונה מספר רב של מינים. בארץ גדלים חמישה מינים חד-שנתיים ואחד רב-שנתי. הפרח צבעו צהוב בדרך כלל. שמו העברי רומז על הדמיון שבין ציצת השיער הלבן של הזרעון, לבין שיער השיבה של איש זקן וסב.

הסדנא

הרחוב נמצא באזור התעשייה, בו בתי מלאכה וסדנאות רבים. זה המקום שהוקצה על ידי הרשות המקומית, כדי להרחיק את המפעלים הקטנים מאזורי המגורים. המילה סדנא מקורה מסדן, המשמש כשולחן עבודתו של פועל בבית מלאכה.

הסולן

נגן או זמר, המבצע פרק מוסיקלי כהופעת יחיד - סולן.

הסחלב

ידוע גם בשמו אורכידיאה. במשפחת הסחלביים מאות רבות של סוגים ומינים. בארץ גדל הסחלב באחד-עשר מינים, באזורי בתה וחורש בכל חלקי הארץ. הוא פורח בחודשי האביב ומתפתח מפקעת מעובה. פרחיו בגוונים שונים: סגול ירקרק, אדום כהה, צהוב, סגול, אדום, שלעיתים מנוקד בגוונים כהים נוספים. הסחלב ידוע בפרחיו המרהיבים והוא נחשב לאחד הפרחים היקרים בעולם.

הסיגלית, שביל

פרח ממשפחת הסיגליים. צמחים ממשפחה זו מצויים לרוב בגינות נוי. נפוצים בהם שני מיני סיגל: האחד הוא הזן התרבותי הידוע בכינוי "אמנון ותמר". זן תרבותי זה מצטיין בפרחים והוא חביב על הגננים. השני, הוא הסיגל הריחני, בעל הפרחים הקטנים והסגולים. פרח זה מצטיין בריח עדין והוא מקובל כסמל לאהבה.

הסייפן

אחד מצמחי הנוי המצטיינים ביופיים, בשל צבעי פרחיהם, תוצר הכלאה של כעשרים מיני בר שונים. נמנה על משפחת האירוסיים. נציגים נוספים הם האיריס והכרכום, צמחים שכולם מצטיינים ביופי פרחיהם. לסייפן תפוח מטיפוס שיבולת, שכל פרחיה פונים לצד אחד. חרקים שונים נמשכים אל הפרחים הצבעוניים ומאביקים אותם. הזרעים הפחוסים הם בעלי כנף ונפוצים בעזרת הרוח. לסייפן פקעת אוגרת מזון. בחורף מתפתח הניצן התת-קרקע ומצמיח נצר בעל עלים דמויי סייף - מכאן שמו של הצמח. באביב פורחים הפרחים העדינים והיפים. לאחר הפריחה והפצת הזרעים, נובל הצמח ונכנס לתרדמת הקיץ, עד בוא החורף הבא.

הסנונית

מיקום במפה
2/ד

מיקום במפה
7/ג

מיקום במפה
2/ד

מיקום במפה
2/ד

מיקום במפה
6/ד

מיקום במפה
3/ד

העבודה

מלאכה, פעולה, עשייה הכרוכה במאמץ גופני או רוחני. "ייצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב". (תהילים ק"ד 23). "העבודה היא חיינו, מכל צרה תצילינו". (פזמון חלוצים).

העיט

אחד העופות הדורסים הגדולים. גודלו שבעים ס"מ. מן המעטים היציבים בארץ. העיט הניצי מקנן בעיקר במרכז הארץ ובצפונה, אולם פה ושם יקנן גם במדבר הסלעי. הקן נבנה על שפת צוקים או בנקיקים. הנקבה מטילה שתי ביצים בחודשי פברואר - מרץ. נוצת בני הזוג זהה ואילו נוצת הצעירים שונה וכהה מזו של ההורים. לעיט הניצי ציפורני דריסה חזקות מאוד והוא שש אלי קרב. העיט מתקיף ומשמיד ארנבות וציפורים. לרוב מסתפק העיט הניצי בצייד מכרסמים ולכן נחשב כמביא תועלת לאדם. לעיט הניצי רק קרוב אחד בארץ והוא העיט הגמדי, המגיע לארצנו באפריל ולעיתים בחורף. גודלו כמחצית גודלו של העיט הניצי.

העפרוני

ציפור יציבה ושובת עין, גודלה עשרה ס"מ. מצויה לרוב בשפלת החוף. אפשר לפגוש את העפרוני גם כשהוא רץ לרוחב הכביש ובכל שטח בלתי מיוער בארץ. העפרוני בונה את קינו על פני האדמה. זמן ההטלה מתחיל במרץ, מספר הביצים שהנקבה מטילה הוא בין ארבע עד שש ביצים, צבען אפרפר - ירוק, זרוע כתמים חומים. העפרוני יודע לחקות ציפורים אחרות. בארץ מצויים עוד שמונה נציגים מבני משפחתו.

העצמאות

על שם עצמאות ישראל בארצו, כמדינה ריבונית ועצמאית. יום העצמאות בישראל הוא חג לאומי, אשר נקבע למועד ה' באייר תש"ח, 14.5.1948. ביום זה תם שלטון המנדט הבריטי בארץ-ישראל והוכרזה מדינת ישראל על ידי דוד בן גוריון במועצת העם.

הערבה

שקע מישורי צר וארוך, הנמשך מצפון ים המלח עד מפרץ אילת בדרום. ממערב הרי הנגב וממזרח הרי אדום. הערבה היא חלק מהשקע הסורי-אפריקאי הגדול. מוזכרת במקרא בתיאור נדידת בני ישראל ממצרים. מאז ועד ימינו, נועדה לערבה חשיבות תחבורתית וביטחונית רבה. מאז החלה ההתיישבות באזור היבש של הערבה, חלו בה פריחה ושגשוג גדולים. בערבה עובר גבולנו עם ירדן, אשר בשנת 1994 נכרת עמה חוזה שלום.

מיקום במפה
ד,ה/3-1

הפארק, דרך

מקור המילה באנגלית ופירושה גן ציבורי נרחב, לטיול, למנוחה ולשעשועים. בראשית שנות התשעים, הוקדשו שטחי קרקע נרחבים, בלב אזור בנייה חדש במערב העיר, להקמת פארק חדש. הדרך אל המקום ואל אזור המגורים החדש, שכונת "לב הפארק" נקראת "דרך הפארק".

מיקום במפה
ג/6

הפלמ"ח

פלוגות מחץ, הכוח המגויס של "ההגנה" מימי מלחמת העולם השנייה ועד מלחמת העצמאות. הוקם בשנת 1941, כאשר ארץ-ישראל עמדה בפני סכנת הפלישה של הגיס הנאצי האפריקאי בפיקודו של רומל. בתקופה מכריעה זו ליישוב היהודי בארץ, היה הפלמ"ח הראשון לעומדים בשער. כן נטל הארגון חלק בולט במרי ובמאבק נגד ממשלת המנדט הבריטית בארץ-ישראל. בפלמ"ח היו חטיבות אחדות, שמותיהם הותאמו לאזורי פעילותם, כמו: "הראל", "יפתח", "הנגב". מפקדו הראשון של הפלמ"ח היה יצחק שדה. כשמונה יגאל אלון לרמטכ"ל בפועל של "ההגנה", הוא התמנה גם כמפקד הפלמ"ח. סגנו היה אורי ברנר. בין הרמטכ"לים יוצאי הפלמ"ח היו: יצחק רבין, חיים בר-לב, דוד אלעזר.

מיקום במפה
ה/9

הפיניה

התגבשות גירית טבעית ברכיכות. אבן יקרה, המשמשת כתכשיט מאז ימי קדם. צבעה לרוב לבן או אפור-כחלחל וצורתה כדורית, סגלגלה או דמוית אגס. הפיניה נוצרת סביב גוף זר, כגון זחל של תולעת. היא עשויה קרומי צדף, המהווים את הרפידה החלקה וקרויים "אם הפיניה". "פיניה מתורבתת" היא חרוז של "אם הפיניה", שהוכנס באופן מלאכותי לתוך רכיכה, שם הוא נשאר לשנים אחדות. "פיניה מלאכותית" היא חרוז זכוכית, מצופה קשקשי דגים.

מיקום במפה
ה/3,4

הפעמונים

הפעמון בנוי מדפנות עשויות ממתכות שונות. החלק הזה נקרא זוג ובתוכו ענבל. הענבל, הדופק על דפנות הפעמון, משמיע קול צלצל. צליל הפעמון תלוי בטיב המתכת ובעובייה וכן בענבל וטיבו. בתזמורת משתמשים בפעמונים מסוגים ומבנים שונים.

מיקום במפה
ו/3,4

הפרחים

הפרח הוא האיבר שבו נוצרים הזרעים, המתפתחים בהמשך הזמן לצמחים חדשים, כדוגמת הצמח שהוציא את הפרח. הפרח הוא מבנה הכולל את כל חלקי הצמח הקשורים ביצירת הזרעים. רק צמחים עושי זרעים, מוציאים פרחים. לפרח עלי גביע, עלי כותרת, אבקנים ועלי. יש צמחים אשר פרחיהם חסרים עלי, גביע או חלק אחר. אנו מכירים פרחי בר ופרחי נוי. לפרחים צבעים רבים ומגוונים, ובשל יופיים הרב, הם מרבים לקשט את החצרות, הגנים והבתים.

הצאלון

מוצאו מן האי מדגסקר. עץ נאה, הגדל ברוב חלקי הארץ. מגדלים אותו לנוי בשדרות, בגנים ובחצרות. עשוי להגיע לגובה שנים-עשר מטרים ולעובי מרשים. עליו מנוצים פעמיים; על ציר העלה הארוך מסתעפים סעיפים ועל כל אחד זוגות רבים של עלעלים קטנים. פרחי הצאלון גדולים ובולטים בצבעם האדום הלוהט.

מיקום במפה
א,ב/6

מיקום במפה
ג/3

הצבעוני, שביל

אחד מן היפים שבצמחי משפחת השושניים. מצויים מאות זנים, המצטיינים בצבעיהם ההדורים ובפרחיהם הגדולים. במאה החמש-עשרה החלו באירופה לטפח את זני הצבעוני, אולם בתורכיה ובפרס גידלו אותו כבר בימי קדם. מקור שמו של הצבעוני במילה הפרסית טולי-בן, שפירושה כובע. באירופה התגלגל שמו לטוליפה, שהוא שמו המדעי. בארץ היו הצבעונים נפוצים בגבעות במישור החוף. כיום הצבעוני הוא פרח מוגן, שאסור לקטפו או לעקרו.

מיקום במפה
ז/7

הצבר

מוצאו של הצבר במקסיקו והוא נקרא בלועזית קקטוס. צמח הצבר קוצני בשרני, בעל גבעולים עבים דמויי עלים; העלים דמויי קוצים. פרי הצבר (סברס) עסיסי ומתוק ונאכל בעיקר בעודו טרי. שיחי הצבר משמשים כגדר חיה לכרמים ולפרדסים. הם גדלים לרוב בצדי דרכים. "צבר" הינו כינוי למי שנולד בארץ וגדל בה, על שום שהוא חצוף ועוקצני כלפי חוץ, אבל בתוכו הוא רך ועסיסי.

מיקום במפה
ה/4

הצליל

אות קולי. האוזן קולטת את הצליל, כאשר מגיע אליה גל קול. הצליל מאופיין במשך הזמן שלו, בגובהו, בעוצמתו ובגונו. גובה הצליל נקבע על פי תדירות תנודות גל הקול.

מיקום במפה
ז/7

הצנחנים

יחידת עילית של חיל הרגלים בצה"ל, הוקמה בקיץ 1948, בהוראת הרמטכ"ל יעקב דורי וראש אג"ם, יגאל אלון. מפקדה הראשון היה יואל פלגי, מצנחני מלחמת העולם השנייה. בשנת 1953 הוקמה 'יחידה 101', יחידת קומנדו ישראלית שתפקידה היה לבצע פעולות תגמול, כמענה לחדירות רבות של מסתננים מירדן ומרצועת עזה ושל כוחות סדירים של מדינות ערב, שהתנכלו לישראל. את היחידה הקים רס"ן אריאל שרון, שהיה מפקדה הראשון. את היחידה הרכיב מחבריו, לוחמים ומתנדבים עזי נפש, שיצאו לפעולות תגמול רבות ומוצלחות. 'יחידה 101' מנתה רק כמה עשרות לוחמים נועזים ונחושים. רוח היחידה גובשה במהלך הפעולות. חיילי 'יחידה 101' היו בין הפורצים לעיר העתיקה בירושלים, במלחמת ששת הימים (1967), הם בין אלה שכבשו את ירושלים המזרחית ונכנסו ראשונים לרחבת הכותל המערבי.

מיקום במפה
6/ג

הקוממיות

בקומה זקופה ובראש מורם. קוממיות הוא גם קיום עצמאי, ריבונות ואי תלות באחרים מבחינה מדינית, אזרחית וכלכלית. מלחמת הקוממיות פרצה עם הכרזת האו"ם על הקמת מדינת ישראל, ביום כ"ט בנובמבר 1947, כאשר עמי ערב, שכנינו מכל העברים, פרצו לגבולותינו כדי לכבוש את הארץ. המלחמה הסתיימה בשנת 1949 בניצחון ישראל ובהרחבת גבולותיה של המדינה. כיום מכנים מלחמה זו בשם מלחמת העצמאות.

מיקום במפה
7/ג

הקישון, נחל

נחל הקישון חוצה את עמק זרעאל ועמק זבולון ונשפך לים ליד חיפה. ניזון ממימי פלגים, המגיעים מהר הכרמל, הגלבוע, הרי נצרת, גבעת המורה והר תבור. אורכו כארבעים ק"מ ושטח אגן הניקוז שלו כאלף קמ"ר. בחלקו הגדול הנחל הוא אכזב (יבש בימי הקיץ), אך סמוך לשפכו הוא איתן. הקישון נזכר במקרא בספר שופטים בשירת דבורה, ובספר מלכים א' בסיפור אליהו הנביא ונביאי הבעל. בשפך הנחל, ליד הים, נבנה נמל הקישון לאחר שאפיקו הורחב. הנמל משמש מעגן לאוניות דיג ומסחר.

מיקום במפה
4/ה

הקרן

כלי נשיפה ממתכת ונקראת קרן יער או קרן צרפתית. כלי נשיפה אחרים מעץ, גם הם נקראים קרן אנגלית. כל הקרנות הם ממשפחת כלי הנשיפה האבוביים.

מיקום במפה
4/ד

הקשת

חצי מעגל רב צבעים, הנראה לפעמים בשמיים ביום של גשם ושמש, מכונה גם "הקשת בענן" (בראשית ט', יד'). הקשת נוצרת עקב שבירת קרני השמש בטיפות הגשם הרבות שבאוויר. כל טיפה משמשת מעין מנסרה זעירה וכשקרן השמש נשברת בה, היא מתפצלת לצבעים רבים. הקרניים הצבעוניות מגיעות לעינינו ויוצרות תמונה של קשת צבעונית. הקשת השנייה נוצרת על ידי שתי חזרות פנימיות של קרן השמש, בתוך הטיפה.

מיקום במפה
5/ה, ד

הר סיני

ההר, שלפי המסורת ניתנה עליו התורה בימי יציאת מצרים. ההר נקרא גם הר האלוהים והר חורב. מקומו המדויק שנוי במחלוקת בין החוקרים. משערים שזהו ג'בל מוסה (הר משה) בדרומו של חצי האי סיני. קיימות עוד השערות נוספות. הר סיני קדוש ביותר לעם ישראל וכן גם לנצרות ולאיסלם. בספרייה שבמנזר סנטה קתרין, למרגלות הר-משה, שמורים כתבי יד עתיקים וחשובים. המפורסם שבהם הוא תרגום השבעים למקרא, מן המאות הרביעית והחמישית.

הרב סוקולובר, אפרים *

(1900 - 1968) נולד בפולין למשפחה חסידית. הגיע ארצה בשנת 1923 והתיישב בחברון, שם המשיך לימודיו כאברך בישיבת סלובודקה, אשר הועתקה מפולין לחברון. היה בין הניצולים היחידים בתקופת הפרעות בחברון. הגיע לרעננה לכהן כרבה הראשי של המושבה, בפסח שנת 1933. הרב סוקולובר כיהן כרב המושבה במשך שלושים וחמש שנים. היה דמות אהובה ואהודה על כל שכבות הציבור. כתב ספר "פני אפרים", העוסק בדרשות לימים הנוראים ולמועדים. על שמו נקרא כולל "יד אפרים" ברעננה.

מיקום במפה
8/ד

מיקום במפה
5,6/ב

הרב קוק, אברהם יצחק הכהן (הרא"ה)

(1865 - 1935) נולד בלטביה. רב והוגה דעות, רבה הראשי של ארץ-ישראל בתקופת המנדט הבריטי. למד בישיבת וולוז'ין. עלה לארץ בשנת 1904 לכהן כרבה הראשי של קהילת יפו והמושבות ביהודה. נודע בהטפותיו ליישוב הארץ, בהצהרת בלפור ראה את התחלת הגאולה. בשנת 1919 התמנה רב בירושלים ואחר כך נבחר כרבה הראשי האשכנזי של ארץ-ישראל. השפיע השפעה מרובה על חיי היישוב בארץ ובייחוד על החוגים הדתיים. גילה הערכה רבה לחלוצים, גם אם לא היו שומרי מצוות. כתב מאמרים וספרים רבים, המבטאים את הצורך למצוא מיזוג בין המסורת לעולם המודרני.

מיקום במפה
7,8/ג

הרדוף, שדרה

להרדוף שלושה מיני שיחים או עצים קטנים, השאר הם מטפסים או עשבים רב-שנתיים. שיח נאה ירוק-עד, הגדל בעיקר בין חלוקי אבן על גדות נחלים ונפוץ באפיקיהם של נחלי הגליל, שפת הכנרת, לאורך בקעת הירדן ובאזור ים המלח. עלי ההרדוף גלדניים, מאורכים ורעילים. להרדוף פרחים צבעוניים: רוד ולבן. להרדוף הנחלים פרחים ורודים גדולים וריחניים, אליהם נמשכים החרקים המאביקים אותם.

מיקום במפה
3/ג

הרותם, שביל

צמח ממשפחת הפרפרניים, אחד הבולטים בין צמחי המדבר של ישראל. רותם המדבר נפוץ במדבריות החוף של צפון אפריקה ומצוי גם ברצועת החולות של מישור החוף בארץ. בדרך כלל גובהו כמטר אחד, אך בתנאים נוחים יתנשא לשני מטרים ויותר. בגלל מיעוט המשקעים, חודרים שורשיו עד לעומק עשרים מטר ומסתעפים לרשת, ששטחה שלושים וחמישה עד ארבעים מטרים רבועים. הרותם פורח בסוף החורף בשפע פרחים לבנים וריחניים. משמש גם כמעצור להתפשטות החולות.

מיקום במפה
3/ד

הרימון

משתייך למשפחת הרימוניים ונמנה עם שבעת המינים, שנשתבחה בהם ארץ-ישראל. שני מינים לרימון: הרימון התרבותי והרימון קטן הפרחים, שהוא עץ בר קטן. הרימון התרבותי גדל כיום בכל הארצות הסובטרופיות. בחורף עומד העץ בשלכת ובקיץ פורח בשפעת פרחים אדומים וגדולים. האדם אוכל את גרגרי הפרי. קליפתו משמשת לרפואה, לצביעה ולתעשיית העור. זנים מסוימים משמשים כצמחי נוי. בראש השנה אנו מברכים "שירבו זכויותינו כרימון".

מיקום במפה
6/ה

הרצוג, הרב יצחק איזיק הלוי

(1888 - 1959) נולד בפולין. היה רבה הראשי של אנגליה. עלה לארץ בשנת 1936 וכיהן כרבה הראשי של העדה האשכנזית. עסק בפעילות ציבורית ומדינית ענפה. קנה לו שם בזכות מאמציו להצלת תלמידים ומורי ישיבות בפולין וליטא מידי הנאצים, במלחמת העולם השנייה. בהסכמת ממשלת ברית המועצות, עברו הניצולים למזרח הרחוק ומשם עלו ארצה. כן פעל רבות להצלת ילדים שהוסתרו במנזרים. על שמו נקרא היישוב "משואות יצחק". בנו, אלוף מיל' חיים הרצוג, היה נשיא מדינת ישראל בשנים 1983 - 1993.

מיקום במפה
ה/1, 5

הרצל, בנימין זאב

1860 - 1904) נולד בבודפשט, הונגריה. אבי הציונית המודרנית, "חווה המדינה". כינס את ששת הקונגרסים הציוניים הראשונים. מייסד ההסתדרות הציונית (1897) ומנהיגה בשנים הראשונות לקיומה. הוגה רעיון המדינה היהודית וחווה הקמתה. עיתונאי מזהיר וסופר. דמות נערצה בעם היהודי, שהיה לאגדה עוד בחייו, אגדה שהתעצמה יותר לאחר מותו. את רעיונותיו ביטא בספריו "הגטו החדש", "מדינת היהודים" ו"אלטנוילנד". יום פטירתו ב- כ' תמוז, הוא יום זיכרון לאומי. בצוואתו ביקש הרצל שיקברו אותו ליד קבר אביו בווינה, עד שהעם היהודי יעביר את עצמותיו לארץ-ישראל. באוגוסט 1949 הועלו עצמותיו ארצה ונטמנו ב"הר הרצל" בירושלים.

הרקפת

אחד מצמחי הבר היפים והמוכרים בין פרחי ארצנו. נמנית עם משפחת הרקפתיים, תפוצתה רחבה בכל חבל הים התיכון. פרחיה ורודים ועדינים והיא נחשבת לחביבת הקהל. הרקפת מוזכרת בשירים ובסיפורים רבים. בישראל מיוצגת משפחה זו על ידי שני מיני רקפת ועל ידי שישה סוגי צמחים נוספים, שמכל אחד מהם רק מין אחד קיים בארץ. הרקפת המצויה נפוצה בעיקר בין סלעים וטרשים בחבל הים תיכוני. בתוך האדמה יש לרקפת פקעת ההולכת וגדלה משנה לשנה. מוכרות פקעות בנות עשרים שנה, שקוטן חמישה-עשר ס"מ ויותר. בקיץ נעלמים החלקים העל קרקעיים של הצמח והוא שרוי בתרדמה באדמה. בבוא החורף צומחים העלים מניצני ההתחדשות ומופיעים על פני הקרקע ואחריהם מופיעים גם הפרחים. פותחו זנים רבים של רקפות תרבותיות, המצטיינות בפרחיהם הגדולים והצבעוניים.

מיקום במפה
8/1

השביט

גרם שמימי בצורת קווצות שערות. מורכב מגז קלוש זוהר. כוכבי השביט מקיפים את השמש במסלולים אליפטיים. הם מתקרבים אחת לכמה שנים עד למרחק קטן מאוד מן השמש, אחר כך שבים ומתרחקים ממנה למרחק רב. עד כה התגלו יותר מאלף כוכבי שביט, אולם רק מעטים מהם בהירים די הצורך, כדי שייראו בלי עזרת טלסקופ.

מיקום במפה
4/ה

השומר

ארגון הגנה יהודי, שנוסד בגליל בשנת 1909. עיקר תפקידי הארגון היו שמירה על היישובים היהודיים והמאבק למען עבודה עברית. סיסמתו הייתה: "בדם ואש יהודה נפלה, בדם ואש יהודה תקום". (מתוך שירו של יעקב כהן). "השומר" ייסד את היישובים: תל עדשים, תל חי וכפר גלעדי. בין מייסדיו היו ישראל שוחט, ישראל גלעדי ויצחק בן-צבי. השלטונות התורכים רדפו את חברי "השומר" ורבים מהם נתפסו, עונו ונשלחו לכלא דמשק. לאחר שנוסדה "ההגנה" בשנת 1920, התפרק "השומר" וחבריו הצטרפו ל"הגנה". במהומות הדמים בשנת 1929, נמסרו כלי הנשק של "השומר" ל"הגנה".

מיקום במפה
6/ג

השוק *

מקום בו עוסקים במקח וממכר של מצרכי מזון וסחורות אחרות. בשנות השלושים ברעננה היו מרוכזים ברחוב זה דוכנים וחנויות לממכר מיני סחורות ומכאן שמו.

מיקום במפה
7/ה

השחפים

אחד העופות הבולטים ביותר בארצנו בעונת החורף. נמנה עם הסוג הגדול ביותר של עופות הים. משפחה זו מיוצגת בארצנו על ידי עשרים ושלושה מינים שונים. צבעם לרוב לבן וכנפיהם אפורות מכסיפות או שחורות, רגלי השחפים קצרות ושלוש אצבעותיהם הקדמיות מחוברות בקרום שחייה רחב ולכן נחשבים כשחיינים מצוינים. המקור הארוך מותאם לאכילת סוגי מזון שונים. שוכנים לרוב לחופי אגמים וימים ואוכלים חרקים ועכברים, דגים מתים וסרטנים, שנפלטו מן הים אל החוף, רכיכות ופסולת וכך הם מנקים את החוף ומשמשים לנו כתברואנים. השחף בונה גומה קטנה בקרקע ובה מטילה הנקבה שלוש ביצים חומות ירקרקות עם נימור שחור. שני בני הזוג דוגרים במשך עשרים וחמישה עד עשרים ושבעה ימים. בגיל ששה שבועות הצעירים כבר מסוגלים לעוף. באביב עוזבים רבבות השחפים את ישראל ורק מעטים נשארים לקנן כאן בארץ.

מיקום במפה
2,3/ד

השחר

כתב עת עברי, שנוסד בווינה בשנת 1868 ונערך בידי הסופר פרץ סמולנסקין. הטיף לשיבת ציון וליישובה של ארץ-ישראל. היה גורם חשוב בהתעוררות הלאומית היהודית. הופעתו נפסקה בשנת 1884. שחר - דמדומי בוקר, נצנצי האורות הבוקעים ועולים לפני הזריחה. ברעננה נבחר שם זה לרחוב בגלל מיקומו הפתוח אל המזרח, בתקופה בה נבנה הרחוב. השחר וזריחת החמה נראו בו אז, בלא מחסום או הפרעה.

מיקום במפה
3/ה, ד

השיזף

סוג של עצים ושיחים לו מינים רבים. עצי השיזף נפוצים בארצות טרופיות וסובטרופיות. פרחי השיזף קטנים והם דו-מיניים, צבעם ירוק צהוב. לשיזף פרי ובו גלעין והוא ראוי למאכל. השיזף המצוי הינו עץ גבוה ורחב נוף, הגדל בנגב, בבקעת הירדן ובשפלת החוף. בעונות חורף קשות הוא משיר את עליו. לפירותיו טעם מתוק חמצמץ. גם ברעננה היו עצי שיזף רבים וילדי המושבה נהנו מפירותיהם.

מיקום במפה
7/ב

השיטה

סוג של עצים, המיוצג בישראל על ידי כמה מיני בר וכמה מינים תרבותיים. השיטים הם העצים הבולטים בנגב, בערבה ובמדבר יהודה. הם מקור מזון ומקום מחסה לבעלי חיים מדבריים. בתורה מסופר, שמה רבנו השתמש בעצי השיטים לבניית המשכן, השולחן והמזבח. לשיטה עלים מנוצים פעמיים וקוצים רבים להגנה מפני בעלי החיים. הפרחים קטנים וריחניים וצבעם לבנבן או צהבהב. הם סדורים בקרקפות כדוריות. לפירות צורת תרמילים כפופים או מסולסלים והם נאכלים על ידי בעלי החיים במדבר.

מיקום במפה
7/ג

מיקום במפה
ד/ה, 4

השלום

השאיפה לשלום בארץ-ישראל מלווה את העם היושב בה במשך כל תולדותיו. השלום הוא מצב של שלווה, מנוחה, שקט: "ויהי שלום בחילך, שלווה בארמונותיך." (תהילים קכ"ב, ז). שלום ביחסי מדינות - יחסי ידידות, מצב ללא מלחמה: "ויהי שלום בין חירם ובין שלמה." (מלכים א', ה', כ"ו). "על שלושה דברים העולם עומד: על הדין, על האמת ועל השלום." (אבות א', יח). ישראל כרתה ברית שלום עם הגדולה במדינות ערב, מצרים, בשנת 1979. מאז נעשו מאמצים לכרות ברית שלום גם עם יתר מדינות ערב. בשנת 1994 נכרתה ברית גם עם ממלכת ירדן. המאמצים נמשכים ועמם השאיפה לשלום כולל באזורנו.

השקד

עץ ממשפחת הוורדניים. פריו נאכל בשל זרעיו הטעימים והעשירים במינרלים ובוויטמינים. השקד נחשב לאחד הפירות המזינים ביותר. מטעי השקדים בארץ ניטעו בעיקר בגליל התחתון ובדרום. השקד ידוע לא רק בשל פירותיו המשובחים, אלא גם בשל שפעת פרחיו הלבנים, הפורחים לפני לבלוב העלים באביב. פריחת השקד מסמלת את הופעת האביב ולכן נחשב השקד כסמלו של ט"ו בשבט, חג האביב לאילנות.

מיקום במפה
ג/א, 8

השקמה

עץ ממשפחת התותיים, הנמנה עם הסוג פיקוס, שבו כשבעה מאות מינים. השיקמה בישראל נושאת פירות אך לא זרעים, על כן מתרבה השיקמה באמצעות ייחורים. הייחור של השיקמה נקרא גרופית. עצי השיקמה שמשו את אבותינו כמקור עץ לבניין, אך אין הוא נחשב למשובח. הביטוי "גרופית של שיקמה" פירושו: אדם שמוצאו מפשוטי העם. במרוצת השנים התמעטו השיקמים בארץ.

מיקום במפה
ג/א, 8

השרון

חבל ארץ במרכז מישור החוף של ארץ-ישראל ובלבו שוכנת העיר רעננה. גבולותיו: הכרמל ונחל תנינים מצפון, הירקון ויובלו - נחל קנה - בדרום, הים התיכון במערב, הר שומרון במזרח. אורכו כחמישים ק"מ ורוחבו הממוצע כחמישה-עשר ק"מ. בתקופת השבטים נכלל צפון השרון בנחלת מנשה ודרומו בנחלת אפרים. לאחר קום המדינה חלה התפתחות עירונית עצומה באזור זה. מקור השם "שרון" במילה בבלית שפירושה "יער עבות". כשהגיעו יהודים בסוף המאה הקודמת לשרון, מצאוהו כמעט ריק מתושבים, שומם ומוזנח ובו ביצות מפיצות קדחת. המושבה הראשונה בשרון הייתה פתח-תקווה, שנוסדה בשנת 1878 בגבולו הדרומי, אחריה נוסדה בשנת 1890 חדרה, בצפון השומרון. היישוב הראשון על אדמת הקרן הקיימת לישראל, היה המושבה כפר מל"ל וכן נוסדו הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים ועוד יישובים אחרים, רובם התפרנסו מהפרדסנות, ששגשה על גבעות החול האדומות. מאז קום המדינה התחוללו בשרון תמורות מרחיקות לכת בכל תחומי החיים. רעננה מכונה: "פנינת השרון".

מיקום במפה
ה/ו, 6

השריון

בפברואר שנת 1948, הוקם בפיקודו של יצחק שדה, שירות מכוניות שריון שנקרא "שמשי". יחידה זו הייתה ראשיתה של חטיבה 8 המשוריית. בשנת 1950 הוקם חיל השריון במסגרת צה"ל. בפברואר 1954 הוקמה מפקדת "גייסות השריון" ומאז לא חל שינוי ביעודה. טנק "הוצ'קס" היה הטנק הראשון של החיל, בהמשך נבנה טנק "המרכבה" המשוכלל. במערכת סיני, 1956, היה חיל השריון של צה"ל, חיל ההסתערות וחיל ההכרעה העיקרי ביבשה. במלחמת ששת הימים, 1967, ביצע השריון את המתקפות המכריעות בכל הזירות והפגין ביצועים קלסיים של שימוש בכוחות ניידים ומשורייתים והשגת הכרעות מוחצות בשטחים המדבריים וההרריים כאחד. חיל השריון הביס במלחמה זו את חילות היבשה של מצרים, סוריה וירדן. במלחמת יום הכיפורים, 1973, היה זה חיל השריון שהצליח לבלום את המתקפות המסיביות של מצרים וסוריה.

מיקום במפה
ג/א, 7

התאנה

ממשפחת התותיים. מפירות ארץ-ישראל בימי קדם. התאנה נזכרת פעמים רבות בתנ"ך ואף נמנית על שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ-ישראל. בימי קדם הייתה התאנה פרי חשוב ועצי תאנים ניטעו בכל הארץ. גם קודם להקמת המדינה, היו מרובים עצי התאנה בבוסתנים, בעיקר בחבל ההרים של הארץ. כיום ירדה התאנה מגדולתה ומטעיה בארצנו מעטים.

מיקום במפה
ג/א, 3

התבור

הר התבור הוא פסגה בולטת, הממוקמת מדרום לרכס הרי נצרת ומצפון לעמק יזרעאל. אחד ההרים הגבוהים בגליל התחתון. פסגתו נמצאת בגובה חמש מאות שישים ושתיים מטר מעל פני הים והוא מתנשא לגובה של כארבע מאות מטרים מעל סביבתו. התבור היה מקום פולחן כבר בימי קדם. שימש גבול בין שבטי זבולון, יששכר ונפתלי בחלוקת הארץ לשבטים. בתקופת בית שני הדליקו על ההר משואות, להודיע זמני קידוש ראשי החדשים. בעת המרד הגדול, התבצר על ההר יוסף בן-מתתיהו שניהל קרב קשה נגד הרומאים. התבור קדוש גם לנוצרים (בפיהם נקרא "הר ההשנות"). מפסגתו נשקף נוף מרהיב של כל סביבתו עד לחרמון, הרי עבר הירדן והשומרון.

מיקום במפה
ג/א, 2

התדהר

שם לאחד ממיני העצים שנזכרו במקרא. כנראה שם לאילן יפה שלא זוהה. "אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדיו." (ישעיהו מ"א, 19).

מיקום במפה
א/ב, 7

התור

אחד ממיני היונים. סוג של יוני בר, קטנות מיונות הבית. בארץ נפוץ מאוד "תור האביב". למעלה נוצות גופו חומות מנומרות בכתמים כהים, בצדי צווארו כתמים שחורים ולבנים. התורים באים לארץ באביב ועוזבים בסוף הקיץ. בספר "שיר השירים" ב' כתוב: "וקול התור נשמע בארצנו" - מרמז על בוא האביב.

יקום במפה
ד/א, 3

מיקום במפה
2/ג

התחיה

"תחיית ישראל" - האגודה הציונית הראשונה בארץ-ישראל. נוסדה בשנת 1882 על ידי אליעזר בן-יהודה ויחיאל מיכל פינס. מטרת האגודה היו: רוב יהודי בארץ-ישראל, ריכוז רוב אדמות הארץ בידי עם ישראל, תרבות ישראל ולשון עברית. התחיה היא שיבה לחיים, התחדשות, התנערות, התעוררות לחיים חדשים.

מיקום במפה
3/ד

התמר

ממשפחת הדקלים. נזכר במקרא פעמים רבות, נחשב לאחר משבעת המינים וכולל בארבעת המינים, שמברכים עליהם בחג הסוכות. (הלולב הוא לבו של עץ התמר). הפרי נאכל לח או יבש וערכו התזונתי רב. מאז קום המדינה ניטעו מחדש מטעי תמרים רבים בארץ, בעיקר לאורך בקעת הירדן והערבה. התמר נחשב לאחד העצים המפוארים ועליו נאמר: "צדיק כתמר יפרח, כארז בלבנון ישגה." (תהילים צ"ב, יג).

מיקום במפה
5/ב

התנאים

כינויים של חכמי המשנה, התוספתא, הברייתות ומדרשי ההלכה, המובאים בששה סדרי משנה ובגמרא. תנאים פירושו - לומדים. ראשוני התנאים חיו בימי בית שני, מן המאה הרביעית לספירה. האחרונים פעלו בסוף המאה השנייה לספירה, זמן עריכת המשנה בידי רבי יהודה הנשיא. חמישה דורות של תנאים, ובכללם הזוגות שמעיה ואבטליון, הלל ושמאי, היו פעילים בין חכמי המשנה. התנאים פעלו בסנהדרין, שישבה ביבנה, באושה, בציפורי ובטבריה וכן בבתי מדרש נפרדים, שהקימו לעצמם בבני ברק, בלוד ובערים אחרות.

מיקום במפה
6,7/ב

התעשייה

רחוב באזור התעשייה, בו מרוכזים מפעלי תעשייה ליצור מוצרים שונים ולשיווקם. באזור היו בעבר מפעלי תעשייה כבדה. כיום יש בו מפעלי תעשייה קלה בלבד. בשנים האחרונות נפתחו באזור משרדים, מרכזי מסחר ומפעלי תעשייה עתירי ידע.

מיקום במפה
3/ד

התפוז

אחד ממיני ההדרים. עץ ירוק עד, פרחיו לבנים וריחניים. מוצאם של רוב מיני ההדרים באזורים טרופיים וסובטרופיים במזרח הרחוק. חשיבותם הכלכלית רבה. להדר ששה-עשר מינים מהם שמונה צמחי תרבות. תופס את המקום הראשון במטעי ההדרים בארץ. הובא לארץ-ישראל במאה השש-עשרה. במאה התשע-עשרה נפוץ גידולו לאורך שפת הים התיכון, בין עזה לעכו. בראשית קיומה של רעננה, משנות העשרים המאוחרות, היו מטעי ההדרים ובעיקר תפוז השמוטי, עיקר פרנסת התושבים.

מיקום במפה
3/ג

התקווה

תוחלת, ציפייה לדבר מה חיובי ומעודד, מלווה בהרגשה כי בוא יבוא, אמונה בסיכוי שיתגשם: "ויש תקוה לאחריהך... ושבנו בנים לגבולם" (ירמיה ל"א, ט"ז). "התקווה" היא שמו של ההמנון הלאומי של מדינת ישראל, שחובר על ידי נפתלי הרץ אימבר בשנת 1878 תחת השם "תקוותנו" ונעשה המנון ציוני לאומי משנת 1897. בשנת 2004 נקבע בחוק כהמנון הלאומי של מדינת ישראל.

מיקום במפה
2/ג

התקומה

מעמד, קיום, עמידה. "ולא תהיה לכם תקומה לפני אויביכם." (ויקרא כ"ו, ל"ז). אפשר לומר גם קידמה, התחדשות תחייה: תקומת המדינה לאחר חורבנה. תקומת המפעל. תקומת עם ישראל בארץ-ישראל.

מיקום במפה
4,5/ג

וילנסקי, משה

(1910 - 1997) נולד בוורשה, פולין. למד בבית ספר "השכלה" והצטרף בגיל שלוש-עשרה לתנועת "השומר הצעיר", בה פגש לראשונה משירי ארץ-ישראל. למד בקונסרבטוריון הממלכתי של וורשה קומפוזיציה וניצוח. בן עשרים ושתיים עלה לארץ עם משפחתו, החל לעבוד כפסנתרן ומלחין בתיאטרון הסאטירי "המטאטא". הלחין שירים, שכתבו נתן אלתרמן ויעקב אורלנד, מוזיקת רקע לסרטונים של "הקרן הקיימת" ול"יומני כרמל". בשנת 1944 עבד בקביעות עם התיאטרון המוזיקלי "לי-לה-לו". הלחין למילותיו של אלתרמן את השיר "כלניות", שאותו ביצעה שושנה דמארי. שיתוף הפעולה עם דמארי נמשך לכל אורך חייו. הלחין שירים ללהקת "הציזבטרון" ויצר יותר מאלף לחנים, לטובי הפזמונאים והזמרים. בשנת 1983 זכה ב"פרס ישראל" בתחום הזמר העברי. בשנת 1986 זכה בפרס אקו"ם על מפעל חיים. באותה שנה הוכתר בתואר "יקיר העיר תל-אביב-יפו".

וינגייט, צ'רלס אורד

(1903 - 1944) נולד בהודו. איש צבא בריטי, ששירת בארץ-ישראל בתקופת המאורעות, 1936 - 1939. התייחס בידדות ליישוב היהודי ולמפעל הציוני. יזם הקמתן של יחידות מתנדבים יהודים, מבין חברי "ההגנה", אשר כונו "פלוגות הלילה המיוחדות" ופעלו להגן על היישוב היהודי מפני הכנופיות הערביות. יוצאי פלוגות אלה היו מאוחר יותר מפקדים ב"הגנה" ובצה"ל. על דבקתו בתנ"ך ואהדתו למפעל הציוני ולעם היהודי, הוא כונה "הידיד". זו גם הסיבה שסולק בסופו של דבר מהארץ, על ידי הבריטים ולא הורשה לשוב אליה. במלחמת העולם השנייה השתתף בגירוש האיטלקים מחבש ועמד בראש כוחות הפשיטה, שפעלו בשנת 1943 נגד היפנים בבורמה. מייג'ור ג'נרל (אלוף) וינגייט מצא את מותו בתאונת מטוס. על שמו נקראו הכפר הנוער "ימין אורד", "מכון וינגייט" ושמות רחובות וכיכרות בערים שונות בישראל.

וייצמן, חיים

(1874 - 1952) נולד ברוסיה הלבנה. נשיאה הראשון של מדינת ישראל. היה בן למשפחה בה חמישה-עשר ילדים. כילד קיבל חינוך יהודי מסורתי ועם זאת גדל באווירה של השכלה עברית ואהבת ציון. היה בין המתנגדים לתוכנית אוגנדה, אותה הציעה הממשלה הבריטית לד"ר הרצל. היה הנשיא הרביעי של ההסתדרות הציונית. תודות לשירותו המדעי לבריטניה בעת מלחמת העולם הראשונה, התקבלה ההכרעה לטובת הצהרת בלפור (1917). במשך כל השנים פעל כמנהיג ציוני בעל השפעה וכאיש מדע. עם קום המדינה, נבחר לנשיא הראשון של מדינת ישראל. הקים את "מכון זיו" ברחובות, אשר הורחב לימים ונקרא לזכרו "מכון וייצמן למדע". אחיינו, עזר וייצמן, כיהן כנשיא ה-7 של מדינת ישראל. נפטר בהיותו נשיא המדינה ונקבר ברחובות, על יד ביתו "ביד חיים וייצמן".

וולנברג, ראול

(1912 - 1947) נולד בשוודיה לבית אצילים שוודי. נמנה עם "חסידי אומות העולם", על פעילותו ההומניטארית באפלת שנות השואה. אסונו של העם היהודי הסעיר את לבו ולא נתן לו מנוח. בתפקידו הדיפלומטי בבודפשט, בירת הונגריה, פעל במסירות נפש ובדרך מיוחדת, להצלת כמאה אלף מיהודי בודפשט, שהיו אמורים להישלח למחנה ההשמדה באושוויץ. גורלו של וולנברג היה טראגי. לא זו בלבד שלא זכה להוקרת העולם, אלא שהוא נאסר בידי הרוסים, משחררי בודפשט, הואשם בריגול ונעלם אי שם ברוסיה הסובייטית. לאחר שנים של הכחשות, הודו הרוסים כי וולנברג אכן היה בידיהם וטענו שמת בשנת 1947 מהתקף לב בכלא לוביאנקה ברוסיה, דבר שלא הוכח עד עצם היום הזה.

מיקום במפה
4/ה

מיקום במפה
ב-8/1-8

מיקום במפה
8/ה

מיקום במפה
7/ה

ושדי, אבשלום*, מעבר

(1939 - 1993) נולד בירושלים. הגיע לרעננה בשנת 1952, בהיותו בן שלוש-עשרה. כבר בגיל צעיר החל לעסוק בפעילות חברתית וציבורית. היה מדריך ב"נוער העובד" ומזכיר הוועדה החקלאית. היה ממקימי רשימת ל"ר - "למען רעננה" ושימש כחבר המועצה בשנת 1978 - 1984. היה חבר הנהלה, יו"ר ועדת התחבורה ועדת הביטחון. בשנת 1987 היה מו"ל ירחון "השרון". לאבשלום היה אוסף מיוחד במינו של כלים חקלאיים, בו כלי חקלאות, שבהם השתמשו בראשית ההתיישבות בארץ ובמושבה רעננה. היה בקי בתפעולו של כל כלי, מארח ומדריך תלמידים מבתי הספר, שבאו ללמוד וליהנות מאוספו המיוחד. המדרחוב הנקרא על שמו מתאים לאופיו: שקט, שלו וצנוע.

מיקום במפה
ה/6

ז'בוטינסקי, זאב (ולדימיר)

(1880 - 1940) נולד באודסה, אוקראינה. מנהיג ציוני, סופר ונואם מפורסם. ממקימי "הגדוד העברי" במלחמת העולם הראשונה. גדל בבית יהודי דתי ובילדותו למד מעט עברית. בנעוריו התקרב אל הנוער היהודי המתבולל. בשנת 1921 נבחר להנהלה הציונית העולמית ובשנת 1923 פרש מן ההנהלה הציונית בגלל חילוקי דעות שהיו לו עם ד"ר חיים וייצמן; בעקבות זאת ייסד את המפלגה הרוויזיוניסטית וכעבור זמן מה את תנועת הנוער "בית"ר" (ברית יוסף טרומפלדור). היה מנהיג אצ"ל (ארגון צבאי לאומי), שפרש מן "ההגנה" ופעל כמחתרת עצמאית נגד המנדט הבריטי בארץ-ישראל. בשנת 1964 הועלו עצמותיו לארץ, בהוראת ראש הממשלה דאז, לוי אשכול. תנועת החירות דוגלת במורשתו הציונית ורואה בז'בוטינסקי את מורה דרכה.

זעירא, מרדכי

(1905 - 1968) נולד בקייב, אוקראינה. בשנת 1924 נעצר בגלל השתייכותו לתנועת הנוער הציונית "השומר הצעיר". עלה לארץ-ישראל בשנת 1924. התיישב בקיבוץ אפקים של "השומר הצעיר". שירו הראשון של זעירא, מילים ולחן, נקרא "חולצה כחולה" וזכה לפופולאריות רבה בקרב תנועות הנוער הסוציאליסטיות בארץ. זעירא חתום על שירים רבים, שהפכו נכסי צאן ברזל בנוף הזמר העברי. בין שיריו הידועים "היו לילות", "לילה לילה", "על גבעות שיך אברך", "שירת הנווד" "אנו נושאים לפידים", "שני שושנים". עם המשורר יצחק שנהר יצר ופרסם אוסף שירי עלייה לירושלים. זו הייתה ראשית יצירתו כמלחין. כתב מנגינות לגדולי המשוררים והפזמונאים, בהם נתן אלתרמן, יעקב אורלנד, אהרון אשמן ואלכסנדר פן.

מיקום במפה
ב,ג/4

זרחין, אלכסנדר

(1897 - 1988) נולד ברוסיה, חונך על ברכי התורה והיהדות. למד הנדסה והיה בעל תואר אינג'ינר טכנולוג. היה אסיר ציון, בשל פעילותו הציונית. בשנת 1947 עלה לארץ וגר בתל-אביב. המציא שיטה להתפלת מים מלוחים על ידי הקפאה. עבד בחברה להתפלה שנקראה על שמו. זרחין פעל רבות למען ניצול אוצרות הטבע בארץ, ניצול הרוח ליצירת חשמל, הפקת דלק מאבני ביטומין ועוד. באזור התעשייה ברעננה הוקם מכון להתפלת מים ולכן הרחוב ליד המכון נקרא על שמו.

מיקום במפה
א,ב/7

מיקום במפה
ג/5

חזה, עפרה

(1957 - 2000) נולדה בשכונת התקווה בתל-אביב. בת שלוש-עשרה הופיעה בחתונה, בה שמע אותה משה ערוסי, חבר בסדנת התיאטרון בשכונת התקווה, אותה ניהל בצלאל אלוני. אלוני צירף אותה לסדנה זו הייתה תחילתה של דרך משותפת ארוכת שנים. מתחילת הקריירה המוזיקלית, כבשה את לב הקהל. הופיעה בסיני בפני החיילים במלחמת יום הכיפורים, שיריה שודרו והגיעו לראש מצעדי הפזמונים. בשנת 1979 שרה את "שיר הפריחה", שהפך לשלאגר פרובוקטיבי. שרה בסרטים, בפסטיבלים, בתחרות השירוויזיון לילדים. בשנת 1980 הופק אלבום הבכורה שלה כסולנית, "על אהבות שלנו". האלבום הניב להיטים רבים. זכתה ארבע שנים ברציפות בתואר "זמרת השנה" וזכתה ב"פרס כינור דוד". בתחרות הקדם אירוויזיון, שנערכה בירושלים, זכתה במקום הראשון ובתחרות בחו"ל דורג השיר במקום השני. התפרסמה באירופה, באמריקה, במזרח הרחוק ואפילו בארצות ערביות. בשנת 1994 הופיעה באוסלו בטקס קבלת פרס נובל לשלום שהוענק ליצחק רבין, שמעון פרס ויאסר ערפאת.

מיקום במפה
ג/5

חזון איש (רבי אברהם ישעיהו קרליץ)

(1878 - 1943) נולד בליטא. רבי אברהם ישעיהו קרליץ, נקרא "החזון איש" על שם ספרו. היה רב, גאון בתלמוד ומבעלי הסמכא בהלכה בדורנו. התפרסם באורח חייו הצנוע ובענוותו. בשנת 1935 עלה לארץ, השתקע בבני ברק וייסד בה ישיבה. את ספריו החשובים בענייני הלכה, פרסם בעילום שם, אך בשם הספרים נרמז שמו - אברהם ישעיהו (איש). הרב לא כיהן בשום משרה רשמית, אבל שימש מורה דרך לרבים בשאלות הלכה ודרך חיים.

מיקום במפה
ד/4

חזן, יעקב

(1899 - 1992) נולד בליטא. מנהיג פועלים ומדינאי ישראלי. היה ממייסדי "השומר הצעיר" בפולין. בשנת 1923 עלה ארצה ועבד בפרדסים ובייבוש ביצות. היה מנהיג מדיני ואידיאולוגי של "הקיבוץ הארצי", "השומר הצעיר" ואחר כך של מפ"ם. היה חבר במוסדות ההסתדרות של העובדים העבריים, חבר אסיפת הנבחרים, הקונגרסים הציוניים והוועד הפועל. היה חבר כנסת בשבע הכנסות הראשונות. עיצב את תוכנית השלום של מפ"ם, שקראה לוותר על רוב השטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, למעט רמת הגולן ותיקוני ביטחון, זאת כדי לשמור על אופייה היהודי של ישראל. חזן היה בין המתונים במפ"ם. הציע ברית עם כל מפלגות הפועלים והשמאל הציוני. לאחר שפרש מפעילותו בכנסת, חזר לחיות ולפעול בקיבוצו, משמר העמק. עד אחרית ימיו עמד בראש מפלגתו.

חטיבת אלכסנדרוני

אחת משש החטיבות, שהוקמו בתחילת מלחמת העצמאות (1948). רבים מבני רעננה היו בין חייליה ומפקדיה. נקראה כך כי נחל אלכסנדר היה בתחום פעולתה. בתחילה נקראה חטיבת התיכון, על שפעלה במרחב התיכון מרמת גן עד זיכרון יעקב. מפקדה הראשון, שעמד בראשה במשך תקופת מלחמת העצמאות, היה האלוף דן אבן. חטיבת אלכסנדרוני הופעלה בין היתר נגד האונייה "אלטלנה" של האצ"ל, בעת שעגנה מול חוף כפר ויתקין. במלחמת ששת הימים (1967) פעלה החטיבה במערכה על רמת הגולן ואחר כך הפכה לחטיבת מילואים.

מיקום במפה
ה/4,5

מיקום במפה
ד/ה, 4

הטיבת גבעתי

אחת ממש חטיבות השדה הראשונות, שהוקמה במלחמת העצמאות. החטיבה נועדה לפעול בדרום עד כביש מג'דל - בית גוברין. המבצע החשוב ביותר בו פעלה היה "מבצע נחשון" לפריצת הדרך לירושלים, באפריל 1948. חיילי החטיבה היו אמורים לפעול בכיוון לטרון ולפתוח לתנועה חופשית את כביש לטרון - שער הגיא. שיבושים גרמו לחטיבה קשיים ואבדות רבות. אותה שעה פרצו המצרים מדרום וחטיבת גבעתי נקראה גם לשם והשתתפה בקרבות רבים במלחמת השחרור. חטיבת גבעתי, פועלת בצה"ל גם היום.

הטיבת גולני

אחת ממש חטיבות, שהוקמו במלחמת העצמאות. החטיבה הגנה על יישובים, אבטחה דרכי תחבורה בגליל ובעמקים והשתתפה בפעולות תגמול שונות. סמל החטיבה הינו ענף עץ איתן. במערכת סיני, (1956) כבשה החטיבה בקרב קשה, את מוצבי רפיח ופשטה עד לרצועת עזה. החטיבה השתתפה בתקריות הגדולות בגבול הסורי ומאז שמה של גולני הולך לפנייה. במלחמת ששת הימים (1967) פעלה החטיבה בחזית הצפון והייתה שותפה לכיבוש מוצבים סוריים ברמת הגולן. במלחמת יום הכיפורים (1973) הופעלו חיילי גולני בניסיונות לכבוש את מוצב החרמון ובמובלעת הסורית.

מיקום במפה
ד/ה, 4

הטיבת הראל

חטיבה, שהוקמה באפריל שנת 1948 משלושה גדודי פלמ"ח. מפקדה הראשון היה יצחק רבין. החטיבה פעלה בעיקר בליווי שיירות לירושלים הנצורה, בכיבוש יישובים ערביים בדרך לירושלים ובסביבתה ונקראה לסייע במקומות שונים בארץ. לאחר פירוק הפלמ"ח ואחרי מלחמת העצמאות, אורגנה החטיבה מחדש. במערכת סיני (1956) פעלה החטיבה בכיבוש עוג'ה אום-כתף ואם-שיחאן. במלחמת ששת הימים (1967) פעלה כחטיבה ממוכנת וכבשה את מערכי הלגיון הירדני בדרך לירושלים, את גבעת הרדאר, נבי סמואל, שועפת, גבעת המבחר ורמאללה. החטיבה נערכה לבלימת ניסיון של השריון הירדני, עלולת לירושלים מבקעת יריחו. גם כיום פועלת החטיבה במסגרת צה"ל.

מיקום במפה
ד/ה, 4

חיבת ציון

התנועה נוסדה ברוסיה בשנת 1881. לאחר הפרעות ביהודים, החלה התעוררות לאומית, שעודדה צמיחת תנועה עממית מאורגנת לשיבת ציון. קדמו לתנועה זו רעיונות ותוכניות של יחידים - הרבנים צבי הירש קלישר ויהודה חי אלקלעי, הוגה הדעות משה הס, הסופרים דוד גורדון, פרץ סמולנסקין, אליעזר בן-יהודה ואחרים. אלא שבפעם הזו קמה תנועה עממית רחבה יותר. המשותף בין כל אגודות היהודים, היה הרעיון שאין ישועה ליהודים בארצות מושבם, שהפיתרון הוא בשיבה לציון. על הבסיס הרעיוני לחיבת ציון, עמד ד"ר י.ל. פינסקר, בחוברת שכתב "אוטו אמנציפציה", שראתה אור בשנת 1882. יש לזקוף לזכותם של חובבי ציון את הגישה המעשית וההגשמה. רבים מהם עלו בעצמם לארץ-ישראל והקימו בתנאים חלוציים ובמחיר של סבל רב, את המושבות ראשון לציון, ראש פינה, זיכרון יעקב, יסוד המעלה ואחרות. חובבי ציון היו בין מחדשי היישוב בפתח-תקווה.

מיקום במפה
ה/ה, 5

חיטמן, עוזי

(1952 - 2004) נולד בגבעת שמואל. התגורר רוב שנותיו ברמת גן, בחר באורח חיים לא דתי, אף ששמר על מסורת והגדיר עצמו כ"מאמין בן מאמין". בן אחת-עשרה החל לנגן בגיטרה. שירת בחטיבת הצנחנים, אחר כך בלהקת פיקוד המרכז. החל להלחין את שיריו הראשונים, כמו "ניגונה של השכונה", שנכתב בעת שירותו בצנחנים, ואת "מי ידע שכך יהיה", שכתב לאחר שחרורו מצה"ל ואותו ביצע עם בועז שרעבי, כאשר השניים גויסו למלחמת יום הכיפורים כצוות הווי במילואים. השיר תרם לפרסומו של חיטמן ככותב וכמלחין. במקביל ליצירות למבוגרים, יצר ושר לילדים והיה בין מגישי תוכנית הילדים "פרפר נחמד".

מיקום במפה
ב/ה, 5

חנקין, יהושע

(1864 - 1945) נולד באוקראינה. בשנת 1882 עלה לארץ-ישראל עם אביו, שהיה חבר "ביל"וי וממייסדי ראשון לציון. כונה "גואל העמק", על שום רכישת אדמות עמק-יזרעאל, שהיו שוממות ברובן ונגועות בקדחת. היה שותף פעיל ברכישת אדמות חירבת עזון עבור חברת "אחוזה א'-ניו-יורק", ביחד עם שליחי החברה י.ל. קזן וי. ירחע. נודע בקרב היישוב בארץ ובגולה, בדבקותו הרבה ברעיון רכישת האדמה מידי הערבים, למען חברת "הכשרת היישוב", "הקק"ל", "פיק"א" ומתנחלים שעלו מרוסיה. יהושע חנקין נקבר, לבקשתו, ליד מעיין חרוד בהר הגלבע. כפר יהושע נקרא על שמו וגבעת אולגה, ליד חדרה, נקראה על שם רעייתו.

מיקום במפה
ד/ה, 7

חפץ חיים, (רבי ישראל מאיר)

(1839 - 1933) נולד ברוסיה הלבנה. מן הגדולים בחכמי ישראל במאה האחרונה. היה ממייסדי "אגודת ישראל", שפתח את "הכנסייה הגדולה" הראשונה שלה בווינה בשנת 1923. יזם את "וועד הישיבות", ששימש גוף מינהלי כולל לישיבות בליטא הפולנית. "חפץ חיים" הוא ספרו הראשון והמפורסם, שהפך להיות כינויו. הספר עוסק בבירור הלכות לשון הרע. זהו ניסיון ראשון לבסס ענייני מוסר על פי מקורות ההלכה. האמונה בביאתו הקרובה של המשיח ובניין בית המקדש, היו מרכז חייו. הסתייג מתנועת "חיבת ציון" ומן הציונות, בגלל אופיין החילוני ותקף את חילוניותו של היישוב החדש בארץ-ישראל. הקיבוץ חפץ חיים נקרא על שמו.

מיקום במפה
ד/ה, 5

חפר, חיים

(1925 - 2012) נולד בסוסנוביץ, פולין בשם חיים פיינר. ב-1936 עלה לארץ עם הוריו והתגורר במושבה רעננה. היה חניך "המחנות העולים", שם החל לפרסם את שיריו הראשונים. שירת בפלמ"ח, השתתף בהברחתם לארץ של מעפילים, מסוריה ולבנון. במלחמת העצמאות היה מייסדה ומפקדה של להקת ה"צ'יזבטרון" וכתב את רוב פזמוניה, בהם "הן אפשר", "היו זמנים", "הפרוטה והירח", "היי הגי"פ" ואחרים. בשנת 1956 ערכו חפר ודן בן אמוץ את "ילקוט הכזבים" - ריכוז של כזבים, סיפורי הווי ומימרות שנולדו בפלמ"ח. הספר זכה להצלחה גדולה. יחד יסדו את "מועדון החמאם" ביפו. עם בן אמוץ הפיק הרכבי בידור ל"רביעיית מועדון התיאטרון" ו"שלישיית גשר הירקון", כתב חלק משיריהם הידועים, כתב שירים ללהקות הצבאיות, ל"תרנגולים", "החלונות הגבוהים" ולזמרים שושנה דמארי, יהורם גאון, אריק לביא ולאחרים. היה בעל טור פופולרי ב"ידיעות אחרונות" בו כתב מקאמות על ענייני היום.

מיקום במפה
ג/ה, 3

מיקום במפה
4/ד

טבנקין, יצחק

(1887 - 1971) נולד ברוסיה. מראשוני תנועת העבודה בארץ-ישראל וממנהיגי תנועת "פועלי ציון". דגל באקטיביזם ציוני סוציאליסטי, בהתיישבות חקלאית ובהגשמה אישית. עלה לארץ בשנת 1912, לפני מלחמת העולם הראשונה, ונעשה מראשי תנועת הפועלים. היה חבר "השומר", השתתף בשנת 1920 בהגנה על תל-חי. הצטרף ל"גדוד העבודה" והיה ממייסדי קיבוץ עין-חרוד. היה ממייסדי "אחדות העבודה", שהתאחדה עם "השומר הצעיר" במפלגת מפ"ם, היה חבר כנסת בשלוש הכנסות הראשונות. בשנת 1954 עזבו טבנקין וחבריו את מפלגת מפ"ם והקימו מחדש את "אחדות העבודה". לאחר מלחמת ששת הימים (1967) היה מראשי "התנועה למען א"י השלמה".

טרומפלדור, יוסף

(1880 - 1920) נולד ברוסיה. בשנת 1904 שירת כקצין בחזית הרוסית-יפנית, שם איבד את זרועו השמאלית. נפל בשבי היפנים ואז התעוררו בו הרגש הציוני והתודעה היהודית. לאחר שחרורו החל לפעול להקמת יישוב שיתופי בארץ-ישראל. בשנת 1912 בא לארץ, הקים קומונה ולאחר שהתפרקה הצטרף לזמן קצר לדגניה. בשנת 1914, במלחמת העולם הראשונה, הגיע למצרים, שם הקים את "גדוד נהגי הפרידות הציוני", אשר סייע לצבא הבריטי נגד התורכים. הצטרף לז'בוטינסקי ויחד פעלו בתנועה הציונית וב"החלוץ". בשנת 1919 חזר לארץ, עלה לגליל לארגן את הגנתו. ביום י"א באדר תר"פ 1920, היה בתל-חי עם מגיניה. הערבים הערימו עליהם, במקום התפתח קרב מר בו נהרגו שמונה ממגיני תל-חי וביניהם יוסף טרומפלדור. דמותו הייתה לסמל של גבורה לאומית. על שמו תנועת בית"ר (ברית יוסף טרומפלדור).

מיקום במפה
7/ג

טשרניחובסקי, שאול

(1875 - 1943) נולד ברוסיה. למד רפואה בהיידלברג, גרמניה. עלה ארצה בשנת 1931. היה מגדולי המשוררים העבריים בדורות האחרונים. הרים תרומה גדולה לחידוש פני השירה העברית. בתרגומו הביא לקורא העברי מהגדולות ביצירות תבל. בילדותו שלחו אותו הוריו ללמוד ב"חדר מתוקן", בו למד בעיקר עברית ותורה. היה יוצר פורה ורב גוני, כתב כמעט בכל סגנון: אידיליות, סונטות, סיפורים, מסות, מחקרים ספרותיים בלשניים, שירים וסיפורי ילדים. תרגם יצירות רבות מספרות אירופה ויוון העתיקה.

מיקום במפה
6/1

יאיר (אברהם שטרן)

(1907 - 1942) נולד בפולין. מייסד הלח"י - "לוחמי חירות ישראל". ארגון מחתרת בתקופת המנדט הבריטי. עלה ארצה בשנת 1924. עד שנת 1937 היה פעיל ב"הגנה". התנגד לשיטת ההבלגה ועם ייסוד האצ"ל נעשה מפעיליו וממנהיגיו. בפרוץ מלחמת העולם השנייה, כאשר האצ"ל הכריז על שביתת נשק בפעילותו נגד הבריטים, עזב שטרן את האצ"ל והקים עם חבריו את ארגון הלח"י, שנודע גם בשם "קבוצת שטרן". יחד המשיכו להילחם בבריטים באמצעי טרור. הבולשת והמשטרה הבריטית קבעו פרס של 1000 לירות ישראליות לראשו. בשנים-עשר בפברואר 1942, הצליחו הבריטים לגלות את מקום מחבואו באחת משכונות דרום תל-אביב וקצין משטרה בריטי ירה בו והרגו.

מיקום במפה
1,2/ד,ג

ידין, יגאל

(1017 - 1984) נולד בירושלים. היה איש צבא וארכיאולוג. למד ארכיאולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים ויחד עם זה היה מפעיליה וממפקדיה של "ההגנה". במלחמת העצמאות (1948) היה ראש אג"ם במטכ"ל ואחר כך רמטכ"ל. לאחר פרישתו מצה"ל, המשיך בלימודי הארכיאולוגיה בארץ ובלונדון וקיבל תואר דוקטור. פרסם את "מגילת מלחמת בני אור ובני חושך", ממגילות ים המלח. הרצה באוניברסיטה העברית וניהל חפירות בחצור. בשנת 1956 קבל את "פרס ישראל" למדעי היהדות. בעולם כולו נודעה פעילותו החשובה בחפירות מצדה, שבהן התגלו שני ארמונות מימי הורדוס, מחסנים, בית כנסת, מקווה וחלקי מגילות. היה חבר "וועדת אגרנט", שחקרה את מחדלי מלחמת יום הכיפורים. היה ממקימי המפלגה הדמוקרטית לשינוי - ד"ש ועמד בראשה. היה חבר בכנסת התשיעית, סגן ראש הממשלה ומ"מ קבוע. בגלל הצטרפותו לממשלת בגין, קמו לידיו מתנגדים, שפרשו מד"ש והקימו את סיעת שינוי. לאחר הכנסת התשיעית, פרש מהחיים הפוליטיים, חזר אל האוניברסיטה העברית ועסק בארכיאולוגיה.

מיקום במפה
4/ה

יהודה הנשיא

(135 - 220 לספירה) נולד בארץ-ישראל. היה אחרון התנאים הגדולים ועורך המשנה. הראשון מבין צאצאיו של הלל, שתואר "נשיא" הוצמד לשמו. זכה לתארים "רבי יהודה הנשיא", "רבנו", "רבנו הקדוש", בזכות אורח חייו המוסרי וחוכמתו המופלגת. נחשב לאחד האישים הגדולים בהיסטוריה היהודית, בעיקר בזכות מפעלו הגדול בכינוסה ובעריכתה של המשנה. זכרונו המופלא והידע הרב שלו, סייעו לו בסידור החומר הרב של "התורה שבעל פה", חומר שנאסף במשך ארבע מאות שנה, הלוא הוא הש"ס - ששה סדרים. "רבנו הקדוש" הובא לקבורה בבית שערים.

מיקום במפה
5,6/ב

יוחנן בן-זכאי

חי במאה הראשונה לספירה בתקופת הבית השני ואחריו. נולד בארץ-ישראל. מייסד הישיבה המפורסמת ביבנה. רבי הלל אמר עליו שהוא "אב לחוכמה ואב לדורות", זאת בשל שקדנותו וידענותו המופלגת. בשנים 60 - 62 לספירה, היה ראש הסנהדרין בירושלים. אחרי חורבן הבית השני, פעל בכל כוחו לחידוש ההנהגה הדתית והלאומית בישראל, על ידי העלאת מעמדו של בית-הדין ביבנה. האגדה מספרת שחי מאה ועשרים שנה: ארבעים במסחר, ארבעים בתורה וארבעים בהוראה ובעבודה ציבורית. היה רודף שלום ואוהב בריות ואמר עליו "שלא הקדימו אדם שלום מעולם ואפילו נוכרי בשוק."

מיקום במפה
5,6/ב

מיקום במפה
6/ג

ילן-שטקליס, מרים

(1900 - 1984) נולדה באוקראינה. אביה היה מנהיג ציוני, ממייסדי "קרן היסוד". בגיל שש-עשרה מתה עליה אמה. לאחר סיום לימודיה בבית הספר התיכון, למדה פסיכולוגיה ומדעי החברה באוניברסיטת חרקוב, לימודי יהדות בבית הספר גבוה בברלין והשלימה תואר בספרנות בפריז. בשנת 1920, בגיל עשרים, עלתה לארץ והתיישבה בירושלים. הייתה ספרנית בבית הספרים הלאומי, בו עבדה עד פרישתה לגמלאות. בסוף שנת 1929 נישאה למשה שטקליס, מחשובי הפרה-היסטוריונים של ארץ-ישראל. לזוג לא נולדו ילדים והם התגרשו. ספרה הראשון היה "אצו רצו גמדים". היא הפליאה לתאר חוויות ורגשות של ילדים. בשנת 1956 זכתה ב"פרס ישראל" על יצירתה והייתה לכלת "פרס ישראל" הראשונה לספרות ילדים. בשנת 1968 הוענק לה "אות יקירת העיר ירושלים". בשנת 1995 הנפיק דואר ישראל סדרת בולים בנושא ספרי ילדים. אחד מהם כולל את "אצו רצו גמדים" ו"הסבון בכה מאוד".

יערה

שיח מעוצה, נשיר, חסר קנוקנות. קיימים כמאתיים סוגי יערות. גבעולי השיח משתרגים ונכרכים. גון הענפים חום בהיר. היערה פורחת בין אפריל ליוני בפריחה שופעת וריחנית. הפרח פתוח שלושה ימים, אז מבקרים אותו פרפרים ארוכי חדק. גדלה בכל אזורי ההרים הים תיכוניים. בארץ היא מצויה משני עברי הירדן ובשרון. ברפואה העממית משמשת כתרופה לריפוי אבנים בכליות, למחלות כבד ולבעיות בדרכי העיכול והנשימה.

יפה, אליעזר (ליפמן)

(1882 - 1942) נולד בסרביה, יוגוסלביה. עלה ארצה בימי העלייה השנייה. יחד עם קבוצת פועלים, ניהלו ועיבדו את חוות כנרת. בכוננתם של אליעזר יפה וחברו אלימלך לזין היה להקים כפר, שיסודו התיישבות פרטית, לא קיבוצית, עם שיתוף מקיף. היה ממייסדי מושבי העובדים הראשונים הנלל וכפר יחזקאל, שנוסדו בשנת 1921 על אדמת "הקרן הקיימת" ובמימון "קרן היסוד". הקים את הכשרת "האיכר הצעיר" והיה מיוזמי הקמת "תנובה" ומנהלה הראשון. ברחוב שנקרא על שמו ברעננה, היו מצויים מוסדות ההסתדרות, הקרובים למפעלו של האיש.

יציאת אירופה

שמה של ספינת מעפילים, שרשמה פרק מיוחד בתולדות ההעפלה. שמה המקורי "אקסודוס 1947". "אקסודוס" הוא שמו של ספר "שמות", בתרגום השבעים למקרא, שהוא סיפור יציאת מצרים בימי משה. הספינה יצאה באחד-עשר ביולי 1947 מנמל צרפתי קטן בכיוון ארץ-ישראל, חרף הלחצים המדיניים, שהפעילו הבריטים. מיד לאחר צאתם לדרך, עקבו אחריהם הבריטים באוויר ובים. לפני שנכנסו למים הטריטוריאליים של ארץ-ישראל, השתלטו עליהם לאחר קרב התגוננות. הספינה הובאה אל החוף והעולים הועברו לאוניות גירוש, והוסעו לנמל המבורג שבגרמניה. "ההגנה" אשר תכננה את המסע הראשון, דאגה לכך שמעפילי "אקסודוס" יגיעו ארצה. הפרשה הכתה גלים רחבי העולם. בעקבות פרשה זאת, חדלו הבריטים להחזיר ספינות העפלה לאירופה.

מיקום במפה
8/ד

מיקום במפה
6/ה, ד

מיקום במפה
3/ג

מיקום במפה
3/1-ד

ירושלים

בירת ישראל, שוכנת ברמת יהודה. "ירושלים הרים סביב לה." גובהה המרבי שמונה מאות שלושים וחמישה מטרים מעל פני הים. הפרשי הגובה בין חלקי העיר השונים, מעניקים לה מראה מיוחד ועשיר בנופים. העיר שוכנת על פרשת המים בגבול מידבר יהודה. אקלימה הררי יבש בקיץ, גשום וקר בחורף ולעיתים יורד בה גם שלג. יצירות ספרות ואמנות בכל הדורות מעידות על מרכזיותה בהיסטוריה היהודית, בתולדות ארץ-ישראל ובתודעתו של העם היהודי. עליה נאמר: "מי שלא ראה את ירושלים, לא ראה כרך נחמד מעולם." (סוכה כ"א, ע"ד). לירושלים שמות אחדים: שלם, יבוס, עיר דוד, ירושלם, עיר ציון, קריה ועוד. העיר קדושה גם לנצרות ולאסלאם. מדינת ישראל מכבדת את הדתות האחרות ומאפשרת להן לקיים את טקסיהן ופולחןן בירושלים לפי מצוות דתם.

ירקוני, יפה

(1925 - 2012) נולדה בישראל. גדלה בדרום תל-אביב ובגבעת רמב"ם שבגבעתיים. בגיל צעיר החלה את דרכה האמנותית. יחד עם אחותה ואחיה הצעירים הופיעה בבית הקפה המשפחתי בגבעת רמב"ם, בהרכב שנקרא "במתי". בשנת 1944 נישאה ליוסף גוסטיין, שנהרג בשנת 1945 במלחמת העולם השנייה. שירתה כאלחוטאית ב"הגנה" והמשיכה בכך במסגרת חטיבת גבעתי, כשפרצה מלחמת העצמאות. בשל ניסיונה כזמרת צורפה ללהקת "החישטרו" של החטיבה. שירים סלונניים שימשו מוזיקת רקע לריקודי הלהקה וזוהו לאחר מכן עם ירקוני, בהם "אל נא תאמר לי שלום", "שחרחרת" ו"קרה זה רק הפעם". שני שירים ששרה באותה תקופה, היו לסמלי המלחמה הקשה: "האמיני יום יבוא", אותו שרה לראשונה בפני מלווי השיירות לירושלים, והשיר "באב אל ואד", שכתב חיים גורי לזכרם של מלווי השיירות. בשנת 1948 נישאה בשנית לשייקה ירקוני, איש "ההגנה" וממייסדי החי"ש. זכתה ב"פרס ישראל" לזמר העברי בשנת 1998, שנת היובל למדינת ישראל.

מיקום במפה
ב,ג/5

מיקום במפה
5/ד

כהן, אלי

(1924 - 1965) נולד במצרים. בשנת 1954 נוצר המגע הראשון בינו לבין המודיעין הישראלי. בשנת 1957 עלה ארצה ובשנת 1960 גויס ל"מוסד". בראשית 1962 הגיע לדמשק תחת השם כאמל אמין ת'אבת. מדירה שכורה נהג להעביר ידיעות אל "המוסד" בתל-אביב. הודות לפעילותו ידעה ישראל את המתרחש בצמרת המדינית והצבאית בסוריה. נתפס בשעה שהעביר שדר לישראל. הוצא להורג בתליה ביום 18 במאי 1965, באשמת ריגול לטובת ישראל. השאיר אחריו אישה, נדיה, ושלושה ילדים.

כהן-כגן רחל

מיקום במפה
6/ג

(1888 - 1982) נולדה באודסה, אוקראינה. בת למשפחת לוברסקי, משפחה מסורתית וציונית. האב היה ממייסדי תנועת "חובבי ציון" באודסה. ודרכו נחשפה לגדולי הציונים של אודסה, בהם אחד-העם ו.ח.ג. ביאליק. למדה באוניברסיטאות באודסה ופטרבורג. בשנת 1913 נישאה לד"ר נוח כהן רופא וציוני. כשנה לאחר נישואיהם נסע בעלה לארץ-ישראל, ואילו היא, בשל המלחמה שפרצה, נאלצה להישאר באודסה עם בתה הפעוטה. רק בשנת 1915 עלתה לארץ. משעברו לירושלים, עבדה רחל בחסותה של הנרייטה סולד ב"הסתדרות הנשים העבריות". כאשר עברו לגור בחיפה, הצטרפה לקבוצות נשים שפעלו למען שוויון זכויות נשים בארץ-ישראל, התמודדו וזכו בבחירות המוניציפאליות. מונתה רחל למחזיקת תיק רווחת היהודים בעיריית חיפה. בשנת 1946 החליפה את הנרייטה סולד כחברת הוועד הלאומי ועמדה בראש מחלקת הרווחה. הייתה אחת מבין שתי נשים, שנמנו על שלושים ושבעת החותמים על "מגילת העצמאות" של מדינת ישראל. האישה השנייה הייתה גולדה מאיר. הייתה חברה בכנסת הראשונה והחמישית ונשיאת ו"צו העולמית.

כליל החורש

מיקום במפה
7/ב

עץ נוי שכיח בארץ, גדל בעיקר בכרמל ובגליל ובארצות ים תיכוניות אחרות. גובהו המרבי מגיע לעשרה מטרים. יופיו רב בכל שלב משלבי חייו ובמיוחד בעונת הפריחה המרהיבה, בצבעי סגול כהה ולילך ובעונת השלכת, בה הופכים עליו הירוקים לגוונים שונים של צהוב. העצה של כליל החורש קשה ויש המשתמשים בה לתעשיית רהיטים.

כנרת

מיקום במפה
6,7/ג

ימת המים המתוקה הגדולה בישראל והנמוכה ביותר בעולם. ממוקמת בשקע הסורי - אפריקני ומהווה שריד ל"ימת הלשון". שטחה כמאה שישים ושמונה קמ"ר והיא נמוכה כמאתיים ושנים-עשר מטרים מתחת לפני הים. אורכה מצפון לדרום כעשרים ואחד ק"מ ורוחבה ממזרח למערב כשנים-עשר ק"מ. עומק המים בממוצע כעשרים וחמישה מטרים. מידות אלה משתנות על פי כמויות המים הנכנסים לימה והנשאבים ממנה. הירדן נשפך לתוכה בקצה הצפוני מזרחי והוא הספק העיקרי של מימיה. אקלים הכנרת ממוזג סובטרופי. מי הכנרת עשירים במיני דגה רבים. האדמה מסביבה פורייה ומעיינות משובחים נשפכים אליה.

כפר נחמן (סירקין), דרך

מיקום במפה
א-3/ג

(1868 - 1924). הדרך מצויה בצפון-מערב רעננה ומוליכה אל המוסד השיקומי "כפר נחמן" ואל בית העלמין האזרחי של רעננה. האזור, שבמשך שנים רבות היה מרוחק מן היישוב, נקרא על שם נחמן סירקין, שהיה עיתונאי, הוגה דעות ומנהיג ציוני סוציאליסטי. בשנת 1924 נרכשו האדמות באזור הפועלים, שהכשירו את הקרקע לנטיעת הפרדסים, קראו לכל האזור כפר נחמן, עקב מותו.

כצנלסון, ברל

מיקום במפה
ג,6/7

(1887 - 1944) נולד ברוסיה הלבנה. מחשובי המנהיגים של תנועת העבודה בארץ-ישראל. סופר והוגה דעות. בשנת 1909 עלה לארץ. היה חבר בקבוצת כנרת וחבר ב"גדוד העברי". היה בין יוזמי הקמת "המשביר" וממניחי היסוד לקופת החולים. פעל יחד עם חברו הקרוב, דוד בן-גוריון, לאיחודן של מפלגות הפועלים בארץ. בין מניחי היסוד להסתדרות הכללית. ברל כצנלסון התמנה כעורכו הראשי של עיתון "דבר". ייסד את הוצאת הספרים "עם עובד". נקבר בקבוצת כנרת. על שמו נקראה המדרשה "בית ברל" בשרון.

מיקום במפה
7/1

לבהרי, צבי *

(1902 - 1978) נולד בפולין. היה חבר "ההגנה". מפעיליה וותיקיה המשפיעים של המושבה רעננה. בשנת 1925 עלה ארצה ובשנת 1932 הגיע לרעננה. היה פעיל במפלגת הציונים הכלליים ובמפלגה הפרוגרסיבית. היה חבר במועצה המקומית במשך שנים רבות. כיהן גם כסגן ראש המועצה בימי כהונתו של ברוך אוסטרובסקי. היה יושב ראש הוועדה שעסקה בנושאי החקלאות והמים של המושבה, שרבים מבין תושביה היו חקלאים. בשל תרומתו לחיים במושבה, זכה שעל שמו ייקרא שם רחוב.

לביא, אריק

(1927 - 2004) נולד בגרמניה. בשנת 1936, כשהיה בן תשע, עלה לישראל ללא הוריו ולמד בכפר ברוך. בשנת 1947 הצטרף ל"להקת הכרמל" וכך החלה הקריירה הבימתית העשירה שלו. במהלך הקריירה הקליט מאות שירים, הופיע עם שיריו, שיחק בהצגות, במחזות זמר ובסרטים. לביא היה מהזמרים הראשונים שהחלו לשיר שירי פופ. בין שיריו המוכרים: "הסלע האדום", "זה קורה", "יש לי כנרת" ו"את חכי לי ואחזור". בתקופת ההמתנה לפני מלחמת ששת הימים, נרתם לעידוד רוח העם עם הפזמון "נאצר מחכה לרבי" למיילים של חיים חפר. אלבומו האחרון היה "אריק לביא - בדרכי שלי: הקלטות נדירות". את האלבום, המכיל הקלטות משנות השבעים, הספיק לביא לערוך לפני מותו.

לובסקין, צביה

(1914 - 1976) נולדה בביטון, פולין. הייתה חברת התנועה החלוצית "דרור" ולימים גם חברת מרכז "החלוץ". מהדמויות הבולטות במחתרת בפולין במלחמת העולם השנייה. ביולי 1942, בעת הגירוש הגדול מוורשה, הייתה ממקימי ה'ארגון היהודי הלוחם'; מאז הקמתו מילאה תפקיד חשוב בעיצוב דמותו ודרכו. הייתה חברת "הוועדה המתאמת עם הבונד", נטלה חלק בפעולות ההתנגדות הראשונה של ה'ארגון היהודי הלוחם' בינואר 1943 ובמרד גטו ורשה בחודש אפריל. בימים האחרונים של המרד שהתה בבונקר מפקדת הארגון ברחוב מילה 18. בעשרה במאי עברה עם קבוצת ניצולי הבונקר דרך תעלות הביוב לצד הארי. בתום המלחמה פעלה בקרב שארית הפלטה והייתה ממארגני "הבריחה". בשנת 1946 עלתה לארץ ונמנתה עם גרעין היוזמים והמייסדים של קיבוץ לוחמי הגטאות ו"בית לוחמי הגטאות". מילאה תפקידי ציבור מרכזיים מטעם הקיבוץ המאוחד, והעידה במשפט אייכמן. נכדתה היא הטייסת הראשונה של צה"ל.

לוינשטיין *

השביל המוביל לבית החולים לוינשטיין, נקרא על שמו של יצחק לוינשטיין ז"ל, מראשי קרן הנכות של ההסתדרות. בראשיתו, בשנת 1945, היה זה בית חולים למחלות ריאה. בהדרגה הפך המוסד לבית חולים שיקומי. בשנת 1974 הושלמה בנייתו ומאז הוא מהווה את אחד המרכזים הנודעים והטובים מסוגו לשיקום פצועים ונכים, בהם פצועי צה"ל, נפגעי תאונות דרכים ותאונות עבודה. בית החולים מסונף לפקולטה לרפואה של אוניברסיטת תל-אביב ומשתתף בהוראת סטודנטים לרפואה בלימודי המשך, ובכל תחום המקצועות הפרא - רפואיים והסיעוד. במסגרתו פועלים מרכז לשירותי אבחון וטיפול לקהילה, מרכז לשיקום מקצועי, מכון להערכה תפקודית, מכון לבריאות העובד ומרכז יום לנפגעי ראש. באחרונה הורחב בית החולים עם השקתו של אגף חדש ומודרני בצידו הדרומי.

מיקום במפה
5/ג

מיקום במפה
1/ג

מיקום במפה
3/ה

מיקום במפה
6/ו

לזר, שמריהו

(1867 - 1935) נולד בליטא. היה סופר עברי וסופר יידיש, מראשי התנועה הציונית. קיבל חינוך תורני ריאלי. הוסמך לרב והוכתר בתואר ד"ר לפילוסופיה. תלמיד מובהק של אחד-העם וחבר "בני משה" - מסדר חשאי של חברים בתנועת "חובבי ציון". ממייסדי ארגון ציוני של סטודנטים. היה מראשי המתנגדים לתכנית אוגנדה. היה ציר ל"דומא" הרוסית בשנת 1906 ולאחר פיזור עלה ארצה. היה מיוזמי הקמתו של הטכניון בחיפה, לחם להנהגת השפה העברית כשפת ההוראה בו. היה נואם מזהיר. יחד עם חיים נחמן ביאליק ייסד את הוצאת "דביר" ופעל בה עד יום מותו. על שמו נקרא היישוב כפר שמריהו ליד הרצליה.

לזר, חיים (צ'ארלס לזר חודורקופסקי) *

(1868 - 1952) נולד ברוסיה. בן למשפחה ציונית. ממייסדי המושבה רעננה, איש רוח וצייר. בגיל שש-עשרה נסע לאודסה ללמוד אמנות ולפרנסתו עסק בהוראת השפה העברית. מאוחר יותר היגר לארצות הברית, שם שינה את שמו לצ'ארלס לזר, בהשמיטו את שם המשפחה הארוך והקשה להיגוי ולכתיבה. בארצות הברית עסק בצילום. שם הצטרף לחברת "אחזה א' ניו-יורק" בשנותיה הראשונות. בשנת 1925 עלה ארצה והוא בן חמישים ושבע. רכש קרקע ברעננה, בנה בית עץ גדול, נטע פרדס וכרם. נהג לקיים במושבה מסיבות ענבים לאחר הבציר. הרבה לצייר בצבעי מים, שמן ופסטל. צייר נופים, אנשים, פרחים ופירות. היה אוהב אדם, ובמיוחד ילדים. הקים את הספרייה הציבורית הראשונה, הנקראת על שמו. השתתף בחגיגות בית הספר של המושבה ובחג הביכורים נהג להפריח יונים. לאחר מלחמת העצמאות שינה את שמו באופן רשמי לחיים אליעזר לזר. את נכסיו הוריש לציבור ברעננה. בניין מחלקת החינוך בעירייה היה מנכסיו ונקרא על שמו. שם העיר "רעננה", במקום שמה הראשוני "רענניה", היה פרי הצעתו.

מיקום במפה
3/ה

מיקום במפה
8/ה

לח"י, סמטה

ראו גם רחוב יאיר (א. שטרן)
ראשי תיבות של "לוחמי חירות ישראל", ארגון מחתרת בארץ-ישראל בתקופת המנדט הבריטי. הארגון הוקם בשנת 1940 על ידי אברהם שטרן, הידוע בכינויו "יאיר". אנשי לח"י פרשו מארגון אצ"ל (ארגון צבאי לאומי), כיוון שהתנגדו לקו פעולתם ובגלל סירובם להפסיק להילחם בבריטים במהלך מלחמת העולם השנייה. לאחריו פיקד על הארגון ראש הממשלה השביעי, יצחק שמיר. במסגרת המאבק נגד הבריטים, פעלו חברי הארגון בארץ ומחוצה לה. שניים מחבריהם רצחו את הלורד מוין בקהיר, נתפסו ונתלו. בשנת 1945 תואמו פעולות לח"י במסגרת הסכם תנועות המרי העברי. הם תקפו מחנות צבא לשם השגת נשק, חיבלו בבתי הזיקוק בחיפה, הרסו בתי מלאכה של הרכבת, פוצצו שדה תעופה ליד כפר סירקין, הטילו חומר נפץ במשרדי השלטון בלונדון, שלחו מעטפות נפץ ועוד. פעילותם נמשכה עד ההכרזה על עצמאות ישראל במאי 1948, לאחריה קיבלו את מרות המדינה והצטרפו לכוחות צה"ל. רק בירושלים המשיכו חברי הארגון בפעולה. עם הירצחו של מתווך האו"ם, פולקה ברנאדוט, נאסרו רבים מהם וארגונם פוזר. כאשר נבחר נתן ילין מור, נציג רשימת "הלוחמים", מיסודו של הלח"י, לכנסת הראשונה, התפרדה החבורה. ותיקי לח"י פנו מבחינה מדינית לעברים שונים מימין ומשמאל. ממשלת ישראל הכירה בלח"י כשירות ב"הגנה" וב"אצ"ל", לצורך קבלת גמלאות וענידת אותות המדינה.

מיקום במפה

ל"ז הקדושים

שם כולל לכל קדושי ישראל, במהלך ההיסטוריה של העם היהודי בארץ ובגולה. רבים מהם מתו על קידוש השם בימי האינקוויזיציה בספרד ובימי השלטון הנאצי. בתקופת המחתרות בארץ-ישראל הם לחמו תוך מסירות נפש, על קדושת אמונת ישראל. העם היהודי התחייב לנצור ולטפח את זכרם לעד.

מיקום במפה
ה/4

לסקוב, חיים

(1919 - 1982) נולד ברוסיה. עלה ארצה בשנת 1925. הרמטכ"ל החמישי של צה"ל. התנדב ל"הגנה", התגייס לצבא הבריטי בשנת 1940 ולאחר מלחמת העולם השנייה עסק בעלייה הבלתי לגאלית. מילא תפקידים חשובים בעיצובו של צה"ל. בתקופת שירותו כרמטכ"ל צה"ל, ניתנה דחיפה גדולה לפיתוח גייסות השריון. לסקוב היה רמטכ"ל בין השנים 1958 - 1960. בנובמבר 1972, היה לנציב קבילות החיילים במשרד הביטחון. בשנת 1973 היה חבר ב"וועדת אגרנט", שעסקה בחקירת מלחמת יום הכיפורים.

מיקום במפה
5/1

מאה ושישים *

אדמות רעננה נרכשו על ידי חברי "אחזה א' - ניו-יורק". חלקם באו להתגורר במושבה והקימו את נחלותיהם משני צידיו של רחוב אחזה. האחרים, אף שרכשו אדמות במושבה, המשיכו לחיות בארצות הברית. אדמותיהם של אלה היו בעיקר בירכתי המושבה. בשנת 1926, עם כישלון גידולי הטבק, הוחלט לנטוע פרדסים. אחד הגושים הגדולים היה בן מאה ושישים דונם, עליהם נטעו פרדסים על ידי חברת "אחזה א'". הכנת השטח ונטיעתו יצרו מקורות פרנסה ותעסוקה רבים לפועלים ולחברים. פרדס זה היה בסוף הרחובות הרצל ויהודה הלוי והרחוב הגובל בחלקה נקרא מאה ושישים.

מיקום במפה
ג,ד/1

מאיר, גולדה

(1898 - 1978) נולדה בקייב, אוקראינה. ראש הממשלה ה-4 של ישראל. בשנת 1921 עלתה לארץ מארצות הברית, עם בעלה מוריס מאירסון. בני הזוג התיישבו בקיבוץ מרחביה ובשנת 1924 עברו לתל-אביב. כבר בשנת 1928, כיהנה בתפקיד מזכירת מועצת הפועלות ובשנת 1930 נבחרה לוועד הפועל של ההסתדרות הכללית. בהמשך הייתה שליחה בארצות הברית. בשובה לארץ חזרה לפעילות במועצת הפועלות ובוועד הפועל של ההסתדרות. התמנתה, בין השאר, לתפקידים: יו"ר הוועד המפקח של קופת חולים, ראש המחלקה לעזרה הדדית, ראש המחלקה המדינית. עמדה בראש סיעה במפא"י. קודם הקמת המדינה יצאה לשליחויות חשובות, בהן פגישות עם המלך עבדאללה וגיוס כספים למגבית חירום. בספטמבר 1948, מונתה לצירה הישראלית הראשונה בברית המועצות. בשנת 1949 מונתה לשרת העבודה. משנת 1956 כיהנה בתפקיד שרת החוץ. בפברואר 1969, נפטר ראש הממשלה לוי אשכול, וגולדה נבחרה לעמוד במקומו בראש ממשלת ישראל. שבה ונבחרה לתפקיד ראש הממשלה בבחירות לכנסת השביעית. בימי כהונתה, באוקטובר 1973, פרצה מלחמת יום הכיפורים. תוצאות המלחמה עוררו תסיסה ומחאה בציבור, הוקמה "וועדת אגרנט", שחקרה את התנהלות העניינים בימים שקדמו למלחמה ואת ניהולה בימי הראשונים. בבחירות לכנסת השמינית בדצמבר 1973 נבחרה מחדש לתפקיד ראש הממשלה. ביוני 1974 התפטרה מכהונתה לאור פרסום מסקנות "וועדת אגרנט", אף כי ועדה זו טיהרה אותה מאחריות ישירה למחדלים שקדמו לפרוץ המלחמה.

מאפו, אברהם

(1808 - 1867) נולד בליטא. סופר עברי מחבר "אהבת ציון", הרומן הראשון בשפה העברית. בספר מתוארת בלשון מקראית, תקופת הפאר והזוהר של שלטון המלך חזקיה, בימי בית ראשון וכן נופי ירושלים וסביבותיה. הספר נתן דחיפה עצומה להתעוררות תנועת "חיבת ציון". מספריו האחרים: "עייט צבוע", בו תאר את חיי היהודים בימיו; "אשמת שומרון" וכן רומן על חייו של שבתאי צבי, משיח השקר. חיבר גם ספרי לימוד לשפה העברית.

מיקום במפה
ג,ד/7

מיקום במפה
5/ד

מבצע קדש

קריו גם מבצע סיני (אוקטובר 1956). נחשבת למלחמת מנע, שנועדה לשבש יזמה צבאית מצרית להילחם בישראל, יחד עם בעלות ברית ערביות אחרות. מצרים עודדה יחידות פדאיון ברצועת עזה, שמה הסגר ימי על נמל אילת, מנעה שיט אל ישראל וממנה בים סוף והידקה את החרם הערבי הכלכלי סביב ישראל, הצטיידה בחימוש רב, במיוחד בעסקת הנשק הצ'כית - מצרית בשנת 1955. כן חתמה הסכמים צבאיים עם ירדן וסוריה. ישראל החליטה לשבש הכנות אלה. מטרתה היו להכות בבסיסי הפדאיון, לדחות, ככל האפשר, ביצועה של התקפה מצרית גדולה על ישראל ולפתוח את ים סוף לשיט ישראלי חופשי. לשם כך היה צורך לכבוש את רצועת עזה ואת אזור ראס-נצרני ושארם א-שייח' ולטהר את חצי האי סיני מכוחות מצריים. במבצע זה נחל צה"ל ניצחון מכריע ובכך הביא לשבירת המצור הימי על אילת ולאחת עשרה שנות שקט יחסי לאורך הגבול עם מצרים. בתום המבצע נסוגה ישראל מהשטחים שנכבשו.

מגדל *

הרחוב נקרא על שמו של מגדל המים, שבקצהו הצפוני. המגדל, המצוי בתוך חורשה, שימש את מחנה העולים הראשון, במושבה שהוקם בשנת 1947 כדי לקלוט עולים ניצולי השואה, שהגיעו מהמחנות באירופה ועולים אחרים, שבאו בראשית שנות החמישים. המחנה השתרע מרחוב מוצקין ועד רחוב מגדל.

מיקום במפה
ד, ה/5

מוהר, עלי

(1948 - 2006) נולד בתל-אביב, בן לעדינה ולפזמונאי והמשורר יחיאל מוהר, שכתב שירים רבים ללהקת הנח"ל. חונך על ערכי ארץ-ישראל העובדת, למד בבית החינוך ע"ש א.ד. גורדון וב"תיכון חדש", שירת בצה"ל בעיתון "במחנה נח"ל" וממנו התנדב לגדוד הנח"ל המוצנח. כתב גם לעיתון "במחנה", עיתון "דבר" ופרסם טור שבועי קבוע בעיתון "העיר". השתתף במלחמת ששת הימים, בתקופת ההתשה ובמלחמת יום הכיפורים. עם השנים היה לאחד הפזמונאים החשובים בישראל; כתב פזמונים ליוצאי להקת כוורת: יוני רכטר, גידי גוב, אפרים שמיר, יצחק קלפטר ואלון אולארצ'יק. את שיריו ביצעו רבים: אסתר עופרים, גלי עטרי, אפרים שמיר, אריק איינשטיין, מזי כהן גידי גוב ועוד.

מיקום במפה
5/ב

מולדת

הארץ בה נולד אדם. מכורה. ארץ-ישראל היא מולדת האומה העברית. "מולדתי ארץ כנען" (יצחק כצנלסון). "ושוב אל ארץ מולדתך" (בראשית ל"א, י"ג). "אוי ארץ מולדת, את ארץ נחמדת" (מ. פינס). שם זה ניתן גם לאוניית המעפילים "מולדת - פאטריה", שהביאה לארץ בשנת 1947, אלף חמש מאות שישים ושלושה עולים.

מיקום במפה
3/ג

מונטיפיורי, משה

(1784 - 1885) נולד באיטליה. היה נדבן יהודי ושליח ציבור. חי באנגליה ופעל רבות למען היישוב היהודי בארץ-ישראל במאה התשע-עשרה. הוא ואחיו היו שותפים בעסקים והתעשרו. היה שופט עליון באנגליה ומן המקורבים לחצר המלכות, זכה בתואר "סר". בשנת 1824 פרש ממרבית עסקיו והקדיש זמנו לענייני ציבור, הקים בתים לעניים, סייע בתעסוקה ונרתם להקמת שכונות. ביקר לראשונה בארץ בשנת 1827 ומאז סייר בה שבע פעמים. במלואת לו מאה שנים, הובעה לו הוקרה בוועידת קטוביץ של "חובבי ציון" והוקמה קרן עולמית בשם "מזכרת משה", לתמיכה במושבות בארץ-ישראל.

מיקום במפה
5,6/ג

בשנת 1860 נבנו ביוזמתו בירושלים בתי מחסה לעניים. "משכנות שאננים" היא השכונה היהודית הראשונה מחוץ לחומות ירושלים, שנקראה לכבודו "ימין משה". המרכבה, שבה ערך השר את מסעותיו, הובאה לירושלים ושנים רבות שוכנה בחצר בית ספר לאמנות "בצלאל". המרכבה שוחזרה והוצבה בשנת 1967 ליד תחנת הרוח המפורסמת, שהקים בירושלים כדי להזיל את מחיר טחינת הקמח לעניים.

מוצקין, אריה לייב (ליאו)

(1867 - 1933) נולד באוקראינה. מנהיג ציוני, מראשי התנועה הציונית העולמית ומהלוחמים להגנה על זכויות היהודים. את ראשית חינוכו קיבל ב"חדר". בשנת 1881 היה עד ראייה לפוגרום ביהודי קייב. מאורע זה שינה את דעותיו ומעשיו. הצטרף להרצל והשתתף בקונגרס הציוני הראשון. ערך סקר בארץ-ישראל על היישוב העברי הישן והחדש. ראה במאבק על זכויות היהודים בארצות מושבם, חלק עיקרי בציונות. בשנת 1925 נבחר לנשיא הוועד הפועל הציוני ומשנת 1931 ועד מותו, היה נשיא הקונגרסים הציוניים. בשנת 1934 הועלו עצמותיו ארצה ונטמנו בירושלים.

מיקום במפה
5/ה,ד

מורדי הגטאות

הרחוב נקרא לזכרם ולכבודם של המורדים והמתקוממים במחנות המוות ובגטאות, בתקופת השלטון הנאצי. המרד המפורסם ביותר היה בגטו ורשה, שפרץ בערב פסח 1943, בפיקודו של מרדכי אנילביץ'. הקרבות בין המתקוממים היהודים לבין הנאצים, נמשכו עשרים ושלושה ימים. רבים מהמורדים נפלו בקרב ואחרים נתפסו והוצאו להורג. רק מעטים הצליחו להימלט. הנאצים העלו את הגטו באש והרסוהו עד היסוד. יום ו' בניסן נקבע כ"יום זיכרון עולם" למרד הגטאות. לציון המרד ולזכר המורדים הוקם בגליל המערבי, קיבוץ לוחמי הגטאות. באוגוסט שנת 1943, התקוממו חברי הארגון היהודי הלוחם בגטו ביאליסטוק, בפיקודו של מרדכי טננבאום - טמרוף. בספטמבר 1943, פרצה המרידה בגטו ווילנה, בפיקודו של יצחק ויטנברג. המרידה דוכאה בידי הנאצים, אך רבים מן הלוחמים הצליחו לפרוץ אל היערות והתארגנו ביחידת פרטיזנים בפיקודו של אבא קובנר. כן פרצו מרידות בגטאות קראקוב, בנדין ועוד. כולן דוכאו בדם ואש.

מיקום במפה
3/א

מורשה

מורשת, ירושה, נחלה, אחוזה: "לנו היא נתנה הארץ למורשה" (יחזקאל י"א, ט"ו). "תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב" (דברים ל"ג, ד). "את מורשת היצירה המקורית בישראל קיפל תחתיו" (אחד העם).

מיקום במפה
3/א

מכבי

ארגון ספורט יהודי עולמי, שתחילתו באגודות הספורט היהודיות באירופה. הראשונה בהן נוסדה באיסטנבול בשנת 1894. בקונגרס השישי בבאזל בשנת 1903, נוסד "ארגון המתעמלים היהודים". בקונגרס בקרלסבאד בשנת 1921, הוחלט לשנות את שמו ל"הסתדרות עולמית מכבי". עוד קודם לכן, בשנת 1911, נוסדה אגודת "מכבי" הראשונה בארץ-ישראל, לאחר מכן הוקמו אגודות נוספות בכל רחבי הארץ. ספורטאי מכבי היו הראשונים שייצגו את הארץ בזירה הבינלאומית. כאשר נפתח רחוב זה בראשית שנת השלושים ברעננה, הוקם בקצה הרחוב סניף "מכבי צעיר". זאב ברגמן ז"ל, שהיה מראשוני המושבה, יזם ובנה את הסניף.

מיקום במפה
ד, ה/7

מיקום במפה
5/1

מנדלי מוכר ספרים, (שלום יעקב אברמוביץ)

(1835 - 1917) נולד ברוסיה הלבנה. סופר עברי ואידי, קיבל חינוך יהודי מסורתי. מנדלי מוכר ספרים, הוא אחד מגיבורי סיפוריו, אשר כמנדלי עצמו "המספר", נודד עם עגלת ספריו. בשנת 1881 התמנה למנהל תלמוד תורה באודסה, משרה בה כיהן עד סוף ימיו. כתב מאמרים על חינוך ותרגומים של ספרי זואולוגיה, שמטרתם הייתה הפצת ההשכלה. בלט בכישרון אמנות התיאור, שבא לידי ביטוי בתיאורי הטבע, להם העניק צביון יהודי. זכה לכינוי החיבה "סבא" ונחשב לאבי הספרות העברית והספרות האידיית החדשה. סיפוריו הידועים ביותר הם: "ספר הקבצנים", "עמק הבכא", "מסעות בנימין השלישי", "ימי הרעש", "בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה" ועוד.

מנור (וינר), אהוד

(1941 - 2005) יליד בנימינה ובהמשך התגורר בתל-אביב. החל לפרסם שירים ופזמונים בשנת 1966 והעניק לזמר העברי קול אינטימי, חושפני ורגיש, שירת יחיד, שבאורח פלא הפכה לשירת רבים. יצר עם טובי המלחינים והזמרים שלנו, הגיב לרוחות חדשות וליוצרים חדשים ומכאן רעננותו. היה איש "קול ישראל" ו"הערוץ הראשון", היה מתרגם וירטואוז לתיאטרון ולמחזות זמר. הטמיע בארץ עשרות שירים מן העולם הגדול, בלבוש עברי רוט ורב הומור. ידע את סוד הרצינות, הכאב, האהבה וקלות הדעת. ייצג את ישראל בכבוד רב בתחרויות זמר בעולם. מחבר השירים "ימי בנימינה", "אחי הצעיר יהודה", "בשנה הבאה" ו"אין לי ארץ אחרת". שירו "אבניבי" זכה באירוויזיון בשנת 1978. בשנת היוכל למדינת ישראל, שנת תשנ"ח, הוענק לו "פרס ישראל" לזמר העברי.

מיקום במפה
4,5/ב

מסדה

תנועת נוער של ההסתדרות הציונית באמריקה, נוסדה בשנת 1940, כחלק מוועדת הנוער הציוני באמריקה ונעשתה לתנועה עצמאית בשנת 1946. מקצת חבריה היו פעילים במאבק היישוב העברי בשנים שלפני מלחמת העצמאות. בשנת 1952 התארגנה התנועה מחדש ונקראה "הציונים הצעירים של ההסתדרות הציונית באמריקה". בשנת 1963 חזרה לשמה המקורי "מסדה", על שם מצדה, מבצר העוז האחרון של קנאי יהודה במלחמתם הנואשת נגד הרומאים, בשנים שבעים ושבעים ושלוש לספירה. השם "מסדה" סימל עבור התנועה את אהבת החופש וההחלטה הנחרצת להגן על ערכי היהדות והעם.

מיקום במפה
6/ד

מקלף, מרדכי

(1920 - 1978) נולד בישראל. רמטכ"ל צה"ל השלישי. מגיל צעיר היה חבר ב"הגנה" ולאחר מכן ב"פלוגות הלילה המיוחדות" בפקודו של אורד וינגייט. במלחמת העולם השנייה התנדב לצבא הבריטי והיה מפקד מחלקה ומפקד פלוגה בבריגדה היהודית, שלחמה באיטליה. במלחמת העצמאות היה מפקד חטיבת "כרמלי" ובשנת 1948 פיקד על הקרבות בג'נין ומשמר הירדן. היה ראש אג"ם וסגן הרמטכ"ל ובשנים 1952 - 1953 היה רמטכ"ל צה"ל. בשנים 1955 - 1968 היה מנכ"ל מפעלי ים המלח.

מיקום במפה
5/1

נאות שדה

מיקום במפה
6/ב

הרחוב נקרא כאות הוקרה לפועלו של יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח, שהלך לעולמו בשנת 1952. השם הוענק לרחוב על ידי קבוצת מתיישבים, עולים חדשים, שהגיעו לרעננה והתיישבו באזור זה במלחמת העצמאות. הם נכנסו לבתים נטושים, על חורבותיו של הכפר הערבי חירבת עזון. התושבים שיפצו את הבתים וניהלו במקום חיי כפר. בראש ועד הכפר עמד בנימין וולפוביץ, שהיה לימים ראש המועצה המקומית של רעננה.

נג'ארה, ישראל

מיקום במפה
5,6/ב

(1555 - 1625) נולד בדמשק, סוריה. מגדולי המשוררים היהודים בתקופה שלאחר גירוש ספרד. שימש בתפקיד מזכיר הקהילה בדמשק. התגורר בצפת, אחר כך עבר לעזה, בה שימש רב ופוסק עד יום מותו. כתב מאות שירים ופיוטים. קהילות אשכנז אימצו לעצמם את הפיוט "יה ריבון עלם ועלמייא" (ארמית), המושר עד היום. בין ספריו: "זמירות ישראל", "פזמונים", "משחק בתבל" ועוד דברי מוסר.

נורדאו, מקס (זינדפלד)

מיקום במפה
8/ד,ג

(1849 - 1923) נולד בהונגריה. רופא ומנהיג ציוני, קיבל חינוך מסורתי. מפי אביו הרב למד עברית ולאדינו. הוסמך כרופא באוניברסיטת בודפשט. עם התגברות האנטישמיות באירופה בשלהי המאה התשע-עשרה, החל מתעניין בבעיה היהודית. היה ידידו ויד ימינו של הרצל ומן התומכים בהתיישבות יהודים באוגנדה. אחרי מות הרצל, לא הסכים לרשת את מקומו כנשיא התנועה הציונית ותמך במועמדותו של דוד וולפסון. בשנת 1917 התנגד להקמת הבית היהודי הלאומי על פי הצהרת בלפור. מת בפריז כשהוא חולה ועני, גאה מכדי לקבל את עזרת ההסתדרות הציונית. עצמותיו הועלו ארצה ונטמנו בתל-אביב.

נחמיה

מיקום במפה
5/ד

חי במאה החמישית לפני הספירה, נולד בפרס וממנה יצא בשליחות לארץ-ישראל, שהוטלה עליו על ידי מלך פרס. היה מושל (פחה) ביהודה. ספר נחמיה בתנ"ך, שהמסורת העברית ראתה בו חלק מספר עזרא, מספר את תולדותיו ואת עלייתו ארצה, לאחר ששמע על חומת ירושלים הפרוצה ועל שעריה השרופים. עסק בבניית החומה בשנת ארבע מאות ארבעים וחמש לפני הספירה. הבנייה הצליחה למרות התנכלות השכנים, כיוון שנחמיה הצליח לשתף בבנייה את כל המעמדות בעם והפיח בהם רוח התלהבות. עסק גם במצב החברתי והדתי בירושלים, שהיה ירוד באותם הימים. ערך תיקונים חשובים בתחום החברתי והדתי, למרות המתנגדים לו בקרב בני עמו.

נחשון

מיקום במפה
7/ג,ד

"מבצע נחשון", מהגדולים במלחמת העצמאות, נערך באפריל שנת 1948, לפריצת הדרך לירושלים ותפיסת משלטים לאורכה. שם המבצע נבחר על שם נחשון בן עמינדב, שהיה הראשון שמצא עוז בנפשו וקפץ לים סוף ביציאת מצרים. ייחודו של המבצע בהיותו הראשון, שבו תפסו הכוחות העבריים שטחים אסטרטגיים. קודם לכן הסתפקו בפריצת הדרך על ידי השיירות. במבצע גדול זה רוכזו כאלף וחמש מאות איש מכמה חטיבות, כדי לפרוץ את המחסום לירושלים הנצורה. בסיום המבצע חזרו כוחות "נחשון" לחטיבותיהם: פלמ"ח, "אלכסנדרוני", "קריית", ו"גבעתי". מפקד המבצע היה שמעון אבידן, מפקד חטיבת "גבעתי".

מיקום במפה
ה/8

ניל"י

"נצח ישראל לא ישקר" (שמואל א' ט"ז, כ"ט) הוא כינויו של ארגון ריגול בארץ ישראל, בשנים של מלחמת העולם הראשונה. הארגון הוקם בשנת 1915 כדי לסייע לאנגלים על ידי פעולות ריגול, במלחמתם נגד התורכים. מייסדי הארגון וראשיו היו מבני "הגדעונים": אהרון, אלכסנדר ושרה אהרונסון, אבשלום פיינברג, יוסף ליזנסקי, נעמן בלקינד ואחרים. הם נרדפו על ידי התורכים. רוב יהודי הארץ באותה תקופה, התנגדו לפעולות "ניל"י" וחששו מנקמתם של התורכים. פעילות "ניל"י" התגלתה כאשר נלכדה יונת דואר, שעל רגלה הייתה הודעה לבריטים. שני מוקדים עיקריים היו לארגון באספקת מידע ושירותי ריגול לצבא הבריטי בארץ ישראל: האחד בתחנת הניסיונות בעתלית, שנוהלה בידי אהרון אהרונסון והשני במקום מושבם של יתר חברי הארגון, בזיכרון יעקב. באוקטובר 1917 הטילו התורכים מצור על זיכרון יעקב, בנסותם לתפוס את ראשי הארגון. יוסף ליזנסקי הצליח להימלט להרים. שרה אהרונסון נפלה בידיהם ולבסוף התאבדה בירייה. על שמה רחוב בעיר.

ניסים יצחק, הרב

(1895 - 1981) נולד בבגדאד, עיראק. בשנת 1906 עלה לארץ עם משפחתו ולאחר שנים אחדות שב לעיר הולדתו, בה היה פעיל בקהילה היהודית. עלה לארץ בשנית בשנת 1926 והשתקע בירושלים. שנים רבות חי ממשחר וסירב לקבל משרה ציבורית כלשהי. הוציא לאור, בצירוף מבואות, שאלות ותשובות והערות, את כתביהם של גדולי הרבנים בדורות האחרונים. פרסם מאמרי הלכה במאספים תורניים וכן "שאלות ותשובות" משלו "יין טוב". בשנים 1955 - 1972 כיהן כרב הראשי הספרדי לישראל, הראשון לציון.

מיקום במפה
ה/8

נתיב האבות

נמצא על גבול רעננה כפר-סבא, נקרא בעבר בשם 'נתיבות'. בכפר-סבא נקרא אותו רחוב שעל הגבול בשם 'נתיב האבות'. כיוון ששני שמות הרחובות אינם משויכים גיאוגרפית או היסטורית לרשות עירונית מסוימת, הוחלט לאחר התייעצויות בין שתי הרשויות, לשנות את שם רחוב הנתיבות ברעננה, לשם נתיב האבות - שם הגבול המשותף בין שתי הערים.

מיקום במפה
ה/9

נתן יונתן

(1923 - 2004) נולד בקייב, אוקראינה. עלה לארץ בשנת 1925 עם הוריו. התגוררו בקיבוץ גבעת השלושה, בפתח-תקווה ובשנת 1935 הייתה המשפחה בין חלוצי המתישבים במושב כפר מעש. כחניך תנועת "השומר הצעיר", יצא בשנת 1945 להשלמת קיבוץ שריד והיה חבר בו במשך ארבעים ושש שנים. למד באוניברסיטה העברית בירושלים, באוניברסיטת תל-אביב והשתלם באוקספורד. בעל תואר ראשון ושני בספרות עברית וכללית. כיהן במשך עשרים ושבע שנים כעורך ראשי בהוצאת "ספריית הפועלים", הנחה סדנאות לכתיבה יוצרת בספריית בית אריאלה, ובבית הסופר. כיהן כחבר מליאת רשות השידור, היה נשיא אגודת הסופרים העבריים בישראל. פרסם למעלה משלושים ספרים, ספרי שירה וקבצי סיפורים למבוגרים, ילדים ובני נוער. תרגם שירים מיידש, ביניהם גם משל איציק מאנגער. כמאתיים משיריו הולחנו על ידי מיטב המלחינים בארץ. בין הפרסים הספרותיים בהם זכה: פרס אק"ם על מפעל חיים, פרס ראש הממשלה, פרס אוניברסיטת בר-אילן, פרס עיריית חיפה, ופרסים ע"ש הסופרים: ביאליק, זאב, למדן, פיכמן, ברנר, אלתרמן ועוד.

מיקום במפה
ה/8

מיקום במפה
ה/8

סולד, הנרייטה

(1860 - 1945) נולדה בארצות הברית. מחנכת וסופרת. למדה הוראה והשתלמה בלימודי היהדות ובשפות זרות. בשנת 1920 עלתה לארץ כדי לנהל את עבודת ארגון "הדסה" אשר יסדה. בשנת 1933 התמנתה למנהלת "עליית הנוער", מפעל שהפך בהנהלתה למכשיר החשוב ביותר להצלת רבבות ילדים ונערים מאירופה, עם עליית היטלר לשלטון בגרמניה. על פעולתה בתפקיד זה, כונתה "אם היישוב". על שמה הוקם כפר סולד בגליל העליון ו"מכון סולד" למדעי החינוך וההתנהגות בירושלים.

מיקום במפה
ה/5

סוקולוב, נחום

(1860 - 1936) נולד בפולין. סופר, עיתונאי ומנהיג ציוני. נשיא ההסתדרות הציונית בשנים 1931-1935. קיבל חינוך יהודי מסורתי. בילדותו התפרסם כעילוי ובגיל חמש-עשרה כבר פרסם מאמר בעיתון. בתחילה התייחס בספקנות לתנועה הציונית, אך בהיותו משקיף וכתב באחד העיתונים בקונגרס הציוני הראשון, התרשם מאוד מאישיותו של הרצל, הצטרף לתנועה והפך לאחד מפעיליה החשובים. נמנה עם מייסדי "קרן היסוד" והיה נשיאה. מת מיתנה חטופה בלונדון. ארונו הועלה לירושלים בשנת 1956, הוא נקבר בהר הרצל. על שמו נקראו קיבוץ שדה נחום, רחובות בערי הארץ ובית העיתונאים בתל-אביב.

מיקום במפה
ג/3

סטרומה

אוניית מעפילים קטנה, שיצאה עם שבע מאות שישים ותשעה יהודים מגרמניה וביקשה בדצמבר שנת 1941 מחסה בנמל קושטא, כיוון שנפגעה מגלי הים הסוער ולא יכלה להמשיך בדרכה. ממשלת תורכיה הסכימה לתת לספינה לעגון במימיה, בתנאי שמדינה אחרת תצהיר על נכונותה לקלוט את הפליטים. מאמצי הסוכנות היהודית לקבל הסכמת שלטונות המנדט הבריטי בארץ-ישראל, נכשלו. בעשרים וארבע בפברואר 1942, נאלצה "סטרומה" לצאת לים הפתוח ובמרחק קטן מן החוף התפוצצה הספינה וכל נוסעיה, פרט לאחד, טבעו בים.

מיקום במפה
ה/5

סירקין, נחמן

(1867 - 1924) נולד ברוסיה. עיתונאי, הוגה דעות ומנהיג ציוני סוציאליסטי. למד בברלין והוסמך לתואר ד"ר לפילוסופיה באוניברסיטה של ציריך. עוד בהיותו ברוסיה, היה חבר בארגונים הציוניים. במרוצת הזמן צירף את אמונתו הציונית עם האידיאל הסוציאליסטי והגיע למסקנה כי רק בהקמת מדינה יהודית סוציאליסטית, יבוא הקץ לתלאות היהודים. בשנת 1920 ביקר בארץ-ישראל והעלה את תוכניתו בדבר הקמת התיישבות המונית בארץ, על יסודות של שיתוף. עצמותיו של נחמן סירקין הועלו לארץ ונטמנו באוהל ששל שפת הכנרת. על שמו נקרא כפר סירקין וברעננה נקראה "דרך נחמן".

מיקום במפה
2/ג

סנה, משה (קליינבוים)

(1909 - 1972) נולד בפולין. מדינאי ומנהיג ציוני, מראשי "ההגנה", פעיל בתנועת הנוער ובקרב סטודנטים יהודים, למד רפואה והיה לעורך פוליטי של עיתון יומי נודע בוורשה. השתתף בכמה קונגרסים ציוניים. בשנת 1939, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, הצליח להימלט מפולין והגיע לארץ בשנת 1940. השתלב מיד עם הגיעו לארץ בפעילות ההגנה ומונה לראש המפקדה הארצית של ההגנה, תפקיד בו שימש עד 1946. לאחר אירועי "השבת השחורה" עבר לפריז שם שימש בתפקיד ראש האגף המדיני של הסוכנות באירופה. בינואר 1948 היה מבין מייסדי מפ"ם וכיהן מטעמה ומטעם השמאל הסוציאליסטי, שהתפלג ממנה מהכנסת הראשונה עד הכנסת החמישית. היה תומך נלהב בקומוניזם, בברית המועצות ובמדינה דו לאומית. כיהן בכנסת השביעית. ביחד עם עמיתו שמואל מיקוניס, הובילו קו שהוביל לפילוג המפלגה לשתי מפלגות, רק"ח ומק"י. נחשב לנואם מחונן ואידיאליסט. בערוב ימיו חזר בו מתמיכתו בברית המועצות ומשלילת הציונות. בנו, תא"ל ד"ר אפרים סנה, כיהן לימים כשר התחבורה, שר הבריאות וסגן שר הביטחון מטעם מפלגת העבודה.

סנש, חנה

(1921 - 1944) נולדה בבודפשט, הונגריה. עלתה לארץ בשנת 1939. לאחר סיום לימודיה בבית הספר החקלאי בנהלל, הצטרפה לקיבוץ שדות ים. נשלחה בשליחות היישוב העברי, יחד עם צנחנים מהפלמ"ח, שאומנו על ידי הבריטים, לבצע פעולות פרטיזניות בארצות הכבושות בידי הנאצים. בינואר 1944 הוצנחה ביוגוסלביה וחדרה להונגריה. נתפסה בידי הנאצים, נחקרה בעינויים קשים והוצאה להורג. בשנת 1950 הועלו עצמותיה לישראל ונטמנו בהר הרצל. על שמה נקרא קיבוץ יד חנה, ליד טול כרם. שניים משיריה שהולחנו מוכרים מאוד: "הליכה לקיסריה, המוכר גם כ"אלי, אלי, שלא ייגמר לעולם" ו"אשרי הגפרור". כתבה גם את המחזה "הכינור", על חיי הקיבוץ. כל כתביה כונסו בספר "חנה סנש, שליחות ומותה".

מיקום במפה
5/ד

סעדיה גאון (בן יוסף)

(882 - 942) נולד במצרים. מנהיג רוחני חשוב בתקופת הגאונים ואבי הספרות הרבנית. בעשרים שנותיו האחרונות חי בבבל ועמד בראש ישיבת סורא. נחלץ להגן על היהדות הרבנית מפני הזרמים הרעיוניים, שלפי השקפתו סיכנו את שלמותה. התפלמס עם כופרים ובעיקר עם הקראים וכתב ספר פילוסופיה בשם "האמונות והדעות". מתוך זיקה עמוקה למשנה ולתלמוד, כתב ביאור דינים, הכלולים בתורה שבעל-פה. כתב מחקרים שיטתיים בדיני ממונות ובדינים אחרים, תוך התבססות על ראיות מן התלמוד. למפעלו בתחום ההלכה, הייתה בימי הביניים השפעה רבה על יהדות ספרד ואשכנז כאחד.

מיקום במפה
5,6/ג

מיקום במפה
6/ו

עגנון, שמואל יוסף (צ'ציקס)

(1888 - 1970) נולד בגליציה, פולין. מספר עברי, גדול סופרי הדור. חתן "פרס נובל" לספרות בשנת 1966, יחד עם המשוררת היהודייה נלי זק"ש. הסופר הישראלי הראשון שזכה בפרס עולמי זה. עלה לארץ בשנת 1908 והתרועע עם סופרים עבריים שבאו בעלייה השנייה, הושפע מהם, מאורח חייהם ומחיי היישוב החדש. בארץ כתב רק בעברית, ישב ביפו ובירושלים והתפרנס ממתן שעורים פרטיים ומכתיבה. סיפוריו הרבים כתובים בסגנון מקורי עם מיזוג לשון עממית, לשון המדרש, לשון חכמים ורבנים וסיפורי חסידים. סגנונו מצטיין בניתוח פסיכולוגי ובהומור, סגנון מלוטש ועממי כאחד. ספריו הרבים תורגמו ללשונות רבות ויש שהומחזו והועלו על במה.

מיקום במפה
3/ג

ע. הלל

(1926 - 1990) נולד בקיבוץ משמר העמק בשם הלל עוגני. אביו, המוזיקאי בנימין קוטוביץ ("חתולי"), עבר את שם המשפחה לעוגני ותחת שם זה פרסם הלל את שיריו הראשונים. בהמשך שינה הלל את שם משפחתו לעומר. אימץ את שם העט "ע. הלל". במלחמת העצמאות נלחם בחטיבת הנגב. בשובו לקיבוץ עבד בענף הנוי ובמקביל הוציא את ספר שיריו הראשון "ארץ הצהרים" בשנת 1950. למד בצרפת אדריכלות גנים ונוף. בשנת 1954 עבר להתגורר בירושלים, בה שימש ראש מחלקת הגנים בעירייה, תכנן את "גן המנורה" וחלק מגני קמפוס האוניברסיטה העברית בגבעת רם. בשנת 1959 השתקע בתל-אביב, המשיך לעסוק בטיפוח גנים ונוף. בשנות השישים ראו אור קובצי שירה נוספים שלו, "נְשָׁרָה", "טְרוֹף טוֹרֶף", פרסם ספרי שירים לילדים, בהם "בוקר טוב", "בולבול למה ככה". זכה בעיטור כריטיאן אנדרסן לספרות ילדים ונוער עבור ספרו "דודי שמחה". זכה בשלושה פרסים ספרותיים: "פרס יעקב פיכמן" (1986), "פרס זאב" לספרות ילדים ונוער, פרס על מפעל חיים (1987) וזכייה שנייה בעיטור אנדרסן על ספרו "ענן ביד" (1990).

מיקום במפה
6/ב

עומר, דבורה

(1932 - 2013) נולדה בקיבוץ מעוז חיים, בת למשפחת מוסינזון. כשהייתה בת אחת-עשרה נהרגה אמה בתאונת אימוני ירי של "ההגנה". אביה, משה מוסינזון, אחיו של הסופר יגאל מוסינזון, ערך את עיתון ה"נוער העובד", "במעלה", ובו פרסמה את סיפוריה הראשונים. בזמן היעדרותו של אביה מהארץ בשליחות הבריגדה, גדלה לבדה בקיבוץ, למדה בסמינר "אורנים" ועבדה כמורה בקיבוצים מעוז חיים ומשמר השרון. החלה לפרסם בעיתון "דבר לילדים" במדור בשם "דפי תמר", שנכתב כיומן של נערה בת קיבוץ. מדור זה הפך מאוחר יותר לסדרת ספרים. הייתה לאחת הסופרות האהובות על ילדים ובני נוער בישראל. הביוגרפיות שכתבה, כמו "הבכור לבית אבי", "על איתמר בן-אבי", ו"שרה, גיבורת ניל", אודות שרה אהרנסון ומחתרת ניל", קרבו את הקוראים הצעירים אל הגיבורים וההיסטוריה. בשנת 2006 הוענק לה "פרס ישראל" על תרומתה לתרבות הישראלית. זכתה בפרס אקו"ם על מפעל חיים.

מיקום במפה
4/ד

עטרות

מושב עובדים מצפון לירושלים, סמוך ליישוב נווה יעקב ולא רחוק משדה התעופה הבריטי לשעבר. המושב הוקם בשנים 1914 - 1918 ושוקם בשנת 1922. במלחמת העצמאות פונתה עטרות, לאחר שניסיונות ההגנה נכשלו מספר פעמים והיישוב הפורח העולה באש בידי הערבים. המקום נשאר בשטח ירדן עד מלחמת ששת הימים. חלק ממפוני עטרות הועברו לרעננה ושוכנו בבניין בית הספר העממי "מגד". אנשי המושבה סייעו רבות לפליטים, עד שנמצא להם משכן קבע. חלק מהם הקימו מושב אחר הנקרא "בני עטרות", הנמצא על כביש פתח-תקווה לוד.

מיקום במפה
3,4/ב

עמיחי, יהודה

(1924 - 2000) נולד בווייצבורג, גרמניה. משפחתו עלתה לארץ בהיותו בן אחת-עשרה והתגוררה בירושלים. במלחמת העולם השנייה התנדב לצבא הבריטי ושירת במצרים. בין השאר עסק בהברחת נשק ובהעפלה. עם פרוץ מלחמת העצמאות התגייס ושירת כלוחם ב"חטיבת הנגב" של הפלמ"ח עד תום המלחמה. למד ספרות ומקרא באוניברסיטה העברית בירושלים, עסק בהוראה בגימנסיה העברית בירושלים, בסמינר למורי חו"ל ובבית הספר לתלמידי חו"ל באוניברסיטה העברית. הורה כתיבה יוצרת באוניברסיטאות שונות בעולם. בשנת 1955 התפרסם ספרו הראשון "עכשיו ובימים האחרים" וזכה ב"פרס שלונסקי" על ספר זה. היה ראשון משוררי דור המדינה שזכה ב"פרס ישראל" בשנת 1982. עמיחי הוא המשורר הישראלי המתורגם ביותר והידוע ביותר בעולם. יצחק רבין, ראש הממשלה שזכה בשנת 1994 בפרס נובל לשלום, הזמין את עמיחי לקרוא משיריו בטקס הענקת הפרס באוסלו. במלאת שנה למותו, הוציא דואר ישראל בול לזכרו.

עמיר - פינקרפלד, אנדה

(1902 - 1981) נולדה בריישא, גליציה. למדה מדעי הטבע באוניברסיטאות לבוב ולייפציג. בשנת 1920, בתקופת העלייה השלישית, עלתה לארץ עם חבריה בתנועת "השומר הצעיר". לאחר תקופה קצרה שבה לפולין ופרסמה ספר שירים ראשון בפולנית. בשנת 1923 חזרה לארץ עם בעלה, אריה עמיר, התיישבו בקיבוץ קריית ענבים. עד שנת 1929 עבדה אנדה בתל-אביב כמיקרוביולוגית. בשנת 1928 פורסם בארץ שירה הראשון בעברית. החלה לכתוב סיפורת לילדים ולפרסם משיריה בעיתון "דבר" ו"דבר לילדים" בחתימת "אנדה". בינואר 1948, בתחילת מלחמת העצמאות, התנדבה לאסוף חומר על הנופלים וריכזה את עיזבונותיהם הספרותיים. עם הקמת משרד הביטחון העבירה את פעילותה לארכיון צה"ל. הצטרפה למחלקה להנצחת החייל. הכרך הראשון של מפעל ההנצחה "יזכור" (1955), והכרך הראשון של "גווילי אש" (1952), מבוססים ברובם על חומרים שאספה. תקופה קצרה עמדה בראש "בית מאניה ביאליק". בדצמבר שנת 1953 זכתה ב"פרס רופין", בשנת 1978 הוענק לה "פרס ישראל" לספרות ילדים.

עמל

עבודה קשה, יגיעה, טרחה רבה: "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש" (קהלת א' ג'). "אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה" (ברכות י"ז). "אדם לעמל יולד" (איוב, ה' ז). מנת חלקו של אדם על הארץ, עמל, סבל ויגיעה. האדם נוצר לחיות חיי עמל ועבודה. העבודה היא חיינו. אנשי עמל - פועלים, אנשים החיים מיגיע כפיהם. הרחוב נמצא באזור התעשייה, "קריית אתגרים", בו מפעלי תעשייה ומלאכה מגוונים.

עמר, ג'ו

(1930 - 2009), נולד בעיירה סטאט, מרוקו. עלה לישראל בשנת 1956 כשהוא כבר זמר בעל ותק. את שיריו הראשונים בארץ הקליט במסגרת "קול ישראל" ובתוך זמן קצר היו רבים משיריו ללהיטי ענק, שהראשון בהם היה השיר "ישמח משה". אחריו באו רבים אחרים, כמו "שיר השיכור", "שלום לבן דודי", "האסיר" ו"ברצלונה". היה הזמר הראשון שהקליט משירי הקודש של יהדות מרוקו וחשף את הצליל האנדלוסי לישראל. מאמצע שנות השישים העביר עמר את מוקד פעילותו למערב אירופה וארצות הברית, הופיע באולם "קרנגי הול" במנהטן. היה בזמנו אחד מבכירי החזנים בעולם. הופיע במספר הופעות עם התזמורת האנדלוסית הישראלית, אבל לא הצליח להיקלט בארץ וחזר לארצות הברית. בשנת 2000, לאחר מות רעייתו ריימונד, חזר לישראל. לקה באירוע מוחי, שריתק אותו לכיסא גלגלים והפסיק לשיר. זמרים רבים ביצעו משיריו, בהם זוהר ארגוב שהושפע ממנו, אייל גולן, ישי לוי ואורן חן.

מיקום במפה
6/ב

מיקום במפה
3/ג,ב

מיקום במפה
4/ד,ה

עציון

את הבניינים הראשונים ברחוב בנתה חברת "משכנות", חברה של "הפועל המזרחי". בראשיתו נקרא הרחוב בפי התושבים "שיכון הפועל המזרחי". לאחר נפילת כפר עציון במלחמת העצמאות, יישוב שאנשיו היו חברי "הפועל המזרחי", ולאחר הקמתו מחדש בתום מלחמת ששת הימים ביוני שנת 1967, חזרו אליו המתישבים. לזכרם ולכבודם הוסב שם הרחוב ברעננה לרחוב עציון.

מיקום במפה
ג-ה/7

עקיבא, רבי

(המאה השנייה לספירה) נולד בלוד, ארץ-ישראל. בן למעמד הנמוך שלא ידע תורה. בהשפעת אשתו רחל, שהייתה בתו של כלבא שבוע, מעשירי ירושלים, הקדיש את חייו ללימוד התורה והיה לגדול בחכמי דורו. יצא במשלחת גדולי החכמים לרומא, כדי למנוע גזירות על היהודים. היה פעיל בסנהדרין ביבנה, במחיצתו של רבן גמליאל השני. סידר לפי נושאים, את כל החומר של "התורה שבעל-פה". חי בתקופת מרד בר-כוכבא וראה במנהיג המרד את המשיח המיוחל. עקיבא הפר בגלוי את האיסור, שהטילו הרומאים על לימוד תורה ולכן נאסר. המסורת מספרת כי לאחר שהוחזק במאסר שלוש שנים, הועמד לדין ונדון למיתה, עמד בגבורה בעינויים הקשים והוציא נשמתו בתפילת "שמע ישראל". ידועה מאוד אמרתו "ואהבת לרעך כמוך".

עתידים

הזמנים שיבואו. הזמנים שלקראתם אנחנו נערכים. המילה מופיעה במקרא פעמים אחדות: "להיות עתידים ליום הזה" (אסתר ג', י"ד) "להיות היהודים עתידים ליום הזה" (אסתר ח', י"ג). הכניסה והמוצא המערבי של "קריית אתגרים", אזור התעשייה של רעננה, שהפך בשנים האחרונות למרכז חשוב לתעשיות עתירות ידע וטכנולוגיה.

מיקום במפה
ב,ג/6

מיקום במפה
6/ה

פוזין, בלה ואהרן *

בלה נולדה בשנת 1898 באוקראינה ונפטרה בשנת 1990 ברעננה. אהרן נולד בשנת 1884 ברוסיה הלבנה ונפטר בשנת 1978 ברעננה. אהרן נולד למשפחת רבנים ציוניים ממטנגדי החסידות. בשנת 1913 עלה ארצה ועבד בפרדסים. במלחמת העולם הראשונה גורש מהארץ, בהיותו נתין רוסי, ועבר לליברפול באנגליה. משפחתה של בלה היגרה לאנגליה בראשית המאה. בליברפול קיבלה את חינוכה, השכלה כללית ומוסיקלית וכן את זיקתה לציונות. לימים פגשה את אהרן ונוצר קשר חזק בין השניים. בשנת 1916 נסע אהרן לארצות הברית, שם היה לחבר באגודה "אחזה א' - ניו-יורק" ורכש קרקע במושבה העתידה לקום בארץ-ישראל. בשנת 1925 הגשימו השניים את חלומם ועלו לרעננה עם בתם הבכורה, בה בנו את ביתם על נחלתם. אהרן היה חבר ועד המושבה ופעל למען תושביה. בלה עסקה רוב ימיה בעבודה ציבורית: בארגון "ביקור חולים", הקימה במושבה "עזרה ראשונה", הייתה חברה פעילה ב"הגנה" ועסקה בהדרכה. פעלה גם להקמת המקהלה במושבה, בניצוחו של ליאו לב והייתה חברה בה שנים רבות.

פטריה

ספינת מעפילים, שהביאה עמה מעפילים רבים לארץ, בתקופת המנדט הבריטי. את הספינה, על נוסעיה, רצו הבריטים לגרש למחנה באי מאוריציס. כדי לעכב את שילוח המעפילים, ערכו בה חבלנים יהודים חבלה, שהייתה חמורה מכפי שתוכנן. מאתיים ושישה-עשר מעפילים נספו בהתפוצצות. הנותרים הועברו למחנה מעצר בעתלית ורק כעבור שנה שוחררו, כחלק מן המכסה הכללית של מתן רישיונות עלייה, על ידי הממשלה הבריטית.

מיקום במפה
3/ג

פינס, יחיאל מיכל

(1842 - 1913) נולד ברוסיה. סופר, מחנך ועסקן רב פעלים. מן המשכילים העבריים שביקשו למוזג את הטוב שבמסורת עם המועיל בהשכלה. מראשוני תנועת "חובבי ציון". נלחם למען הנהגת הדיבור העברי וחינוך העם לעבודה יוצרת וחקלאות. היה חבר באגודת "בני משה" ונשלח מטעמה לארץ-ישראל בשנת 1878. נשאר בארץ והיה ממייסדי יהוד, פתח-תקווה, גדרה ושכונות בירושלים. על שמו נקרא היישוב כפר פינס.

מיקום במפה
5,6/ו

פינסקר, יהודה לייב (ליאון)

(1821 - 1891) נולד בפולין. ממייסדי תנועת "חיבת ציון" ומנהיגה. למד רפואה במוסקבה ותוך עשר שנים היה לאחד הרופאים המפורסמים ביותר באודסה. לאחר הפוגרום באודסה בשנת 1871, החל להביע דעותיו בחוברת "אוטו אמנציפציה" (שחרור עצמי). החוברת הופיעה בשנת 1881 בשפה הגרמנית ובחתימת "יהודי רוסי". בחוברת קרא ליהודים לפרוק מעליהם את עול הגלות, לשוב לחיי עצמאות בארץ משלהם, אף שלא ציין את ארץ-ישראל במפורש. בהשפעתם של מייסדי התנועה האחרים, שוכנע גם הוא כי רק בארץ יוגשם החזון הציוני ומאז פעל בכיוון זה. על שמו נקרא היישוב נחלת יהודה, ליד ראשון לציון.

מיקום במפה
7/ג

מיקום במפה
4/ג

פן, אלכסנדר

(1906 - 1972) נולד בנייני קולימסקי ברוסיה. אמו הסתלקה מחייו ועד גיל עשר גדל בבית סבו. עם מות הסב החלו נדודיו בחיפוש אחר ההורים. גילה שאמו נפטרה. את אביו מצא בקווקז. בתקופת הנדודים החל לכתוב שירים; האב, שהיה מורה ומחנך, עודד את כתיבת השירים. בשנת 1920 עבר למוסקבה, למד באוניברסיטה ובטכניון הממלכתי לראינוע. שירו הראשון שפורסם היה "בן הפקר". בשנת 1926 נאסר בעוון פעילות ציונית, הוגלה לאוזבקיסטן, נמלט ונלכד פעמים אחדות. בשנת 1927 הגיע לארץ, עבד בפרדסים, בבניין ובשמירה, הקים את הסטודיו הראשון בארץ לראינוע. למד עברית, החל לכתוב שירה בעברית והיה למשורר נערץ, שנודע בתולדות חייו הסוערים, בהם התערבבו מזגו החם ואהבתו לחיי הבהמה. כתב שירים ייצריים ושירים אידיאולוגיים-פוליטיים. היה חלוץ הפזמון הפוליטי-אקטואלי-חברתי. לאחר מותו באפריל 1972, ראה אור ספרו "היה או לא היה". שיריו זכו לפופולאריות רבה והולחנו על ידי טובי המלחינים.

פרדס משותף *

הרחוב מקביל לרחוב אחוזה, בקצה הנחלות, שהיו לצדו הדרומי של רחוב אחוזה. הרחוב גובל עם המושב גבעת חן ועם חלקה של מאה שיישם דונם, שנטעה על ידי יהודים אמריקאים, חברי "אחזה א' - ניו-יורק", שנשארו בארצות הברית. ברוך אוסטרובסקי, שהיה יושב ראש ועד המושבה ואחר כך ראש המועצה בשנים 1930 - 1959, ניהל את פרדסיהם וקיבל שכרו מהם. כיוון שניהול הפרדס ועיבודו היה במשותף, נקרא הרחוב "פרדס משותף".

מיקום במפה
5-7/ו

פרישמן, דוד

(1860 - 1922) נולד בפולין. קיבל חינוך מסורתי. מגיל רך גילה כישרון ספרותי. היה מספר, משורר, מתרגם ומבקר. מיוצרי הפיליטון, הרשימה העיתונאית הקלה, הסיפור הלירי והסטירי הקצר וממעצבי הסגנון העברי המלוטש. היה מחשובי מעצביה של הספרות העברית החדשה. יצירותיו בפרוזה ובשירה הכניסו את ערכי התרבות האנושית הכללית ואת הישגיה של הספרות האירופאית לספרות העברית. בספרו 'תוהו ובוהו' מתח ביקורת חריפה על ספרות ההשכלה. היה עורך של מספר עיתונים והוצאת ספרים. ביקר בארץ בשנים 1912 ו-1913 אך לא היה פעיל בתנועה הציונית.

מיקום במפה
7/ג

פרנק, אנה

(1929 - 1945) נולדה בגרמניה בתקופת השואה. בהיותה נערה, הסתתרה עם בני משפחתה באמסטרדם, מיום 9.7.1942 ועד 4.8.1944. בתקופה זו ניהלה יומן על חייה במחבוא, עם בני משפחתה ועוד ארבעה יהודים. בעקבות הלשנה גילו אותם הגרמנים והם הובלו למחנה ההשמדה באושוויץ, משם למחנה ברגן בלזן. אביה היה היחיד מבני המשפחה ששרד. ידיד משפחה, לא יהודי, מצא בדירה את היומן המתאר את החיים במחבוא בבהירות ומתוך הסתכלות חדה. היומן פורסם לראשונה בשנת 1947 וזכה לתפוצה רבה. במהלך השנים תורגם לשפות רבות ואף הומחז. הבית באמסטרדם, בו הסתתרה משפחת פרנק, היה למוזיאון ומוקד עלייה לרגל של מיליונים.

מיקום במפה
4,5/ו

מיקום במפה
2,3/ג

פרץ, (פירס, יהודה) *

נדבן אמריקאי, אשר רכש בשנת 1945 ארבע מאות דונם בקצה הצפוני מערבי של רעננה. האדמה נמסרה לקרן הקיימת לישראל, כדי להקים עליה שכונה של משקי עזר. על הקרקע נבנתה שכונה, בה התיישבו עולים מתימן, שגרו עד אז בבתי הסוכנות בכפר נחמן הסמוך. השכונה נקראה על שמו, אולם, עם הזמן השתבש השם בפי התושבים ובמשך שנים רבות היא כונתה "שכונת פרץ". בשנת 1946, נחנך הרחוב ובו מעון לילדים של נעמ"ת. הנדבן, שנוכח באירוע, הסיר את הלוט מעל השלט הנושא את שמו.

מיקום במפה
6/ה

צימנד

הרחוב נקרא לזכרם של רנה מלכה (1916 - 1987) ודוד (1910 - 1993) צימנד. ילידי פולין, ניצולי השואה, ששיקמו את חייהם באירופה שלאחר המלחמה וראו בתרומה למען מוסדות תורה, חינוך ובריאות בישראל, את שליחות חייהם. לאחר מות רעייתו, נוצר קשר מיוחד בין דוד צימנד ל"שיבת בני עקיבא" ברעננה. הוא התגייס למענה בהרחבת הישיבה, בהקמת ספרייה, בית מדרש וגינה לרווחת התלמידים.

ציפמן, צבי *

(1870 - 1933) נולד ברוסיה. עלה לארץ בשנת 1912 והיה מורה לעברית ותנ"ך בגימנסיה הרצליה. במלחמת העולם הראשונה, גורשה המשפחה לרוסיה וגם שם עסק בהוראת השפה העברית. חזר ועלה לארץ בשנת 1921. רכש אדמה בקצה הצפוני של רעננה, הסמוך לאדמות הכפר הערבי חירבת עזון, ובשנת 1929 עבר לגור בה. היה חבר ועד המושבה ואחר כך חבר המועצה המקומית. פעל להקמת "בנק הלוואה וחיסכון" והיה חבר בהנהלת הבנק. למרות הריחוק מבתי המושבה ומוסדותיה, נשאר לגור בנחלתו. לימים נסלל שם רחוב ובאופן טבעי נקרא על שמו.

מיקום במפה
7,8/ד

מיקום במפה
5/ג

קארו, יוסף *

(1488 - 1575) נולד בטולדו, ספרד. מגדולי הפוסקים במאה השש-עשרה. מחבר "שולחן ערוך", ספר הדינים המוסמך ביותר. כתב פירוש מקיף על ארבעה טורים של רבי יעקב בן אשר (בן הרא"ש), הנקראים "אורח חיים", "יורה דעה", "אבן העזר" ו"חושן משפט". את עיקר פרסומו קנה לו בנוסח המקוצר שלו "שולחן ערוך", המכיל את כל פסקי ההלכות והדינים בקיצור ובשפה מובנת לכל קורא. עסק בקבלה וחיבר כמה ספרים. מת בצפת ונקבר בה. חבריו ותלמידיו נמנו עם המקובלים הגדולים של צפת - רבי שלמה אלקבץ והאר"י הקדוש.

מיקום במפה
8/ה

קורצ'אק, יאנוש (הנריק גולדשמיט)

(1879 - 1942) נולד בוורשה, פולין. סופר, מחנך ורופא. היה בן למשפחה יהודית מתבוללת ועשירה. במהלך עבודתו במחלקת ילדים בבית החולים, החל להתעניין גם בחינוך. קורצ'אק הוא שמו הספרותי. לא נשא אישה ולא הקים משפחה. את ייעודו בחיים ראה בהושטת עזרה לילדים. משנת 1911 ניהל בית יתומים יהודי בוורשה והנהיג בו שלטון עצמי של החניכים. בשנים 1934 - 1936 ביקר בארץ-ישראל, נפגש עם תלמידיו שעלו ארצה כחלוצים, ביקר בקיבוץ עין חרוד והושפע מדרך החיים הקיבוצית. כאשר כונסו יהודי וורשה על ידי הנאצים, כדי להישלח למחנות ההשמדה, הוצע לו להיפרד מן הילדים ולהינצל. הוא דחה את ההצעה והלך עמם למחנה המוות טרבלינקה. סיפור גבורתו הפך לאגדה. ספריו גדושים רעיונות אנושיים נעלים. ידועים ספריו: "בקיטנה", "המלך מתיא הראשון", "יותם הקסם" ועוד רבים.

מיקום במפה
ה7,8/1

קזן, יהודה לייב (קסין) *

(1890 - 1969) נולד ברוסיה. מראשוני חברי "אחווה א' - ניו יורק" וציוני נלהב. היה נשיאה האחרון של החברה. בשנת 1920 עלה ארצה בפעם הראשונה וגר בירושלים. יצא יחד עם ישעיהו ירחע לחפש קרקע, להקמת יישוב לחברי "אחווה א' ". לאחר שנרכשה האדמה, חזר לירושלים והמשיך לעבוד בבית החרושת לרהיטים שהקים. הפסיד את כל השקעותיו ופשט את הרגל. חזר לארצות הברית, החל שוב בעסקים, הצליח מאוד, החזיר את חובותיו ובשנות השלושים המוקדמות עלה ארצה בשנית, התיישב על אדמותיו ברעננה ונטע פרדס ועצי פרי שונים. בתקופת מלחמת העולם השנייה, חזר לארצות הברית ולאחריה שב לרעננה. בשנת 1954 חיבר את ספרו "מניו-יורק עד רעננה".

מיקום במפה
3/ג

קיבוץ גלויות

עליית יהודים מכל הגלויות, להיותם עם אחד בארץ-ישראל. בשם אחר: שיבת ציון. קיבוץ גלויות - הגדרה לתנועת השיבה של היהודים למן עליית ביל"ו ועד העלייה של קיבוץ הגלויות, עם הקמת מדינת ישראל. "גדול קיבוץ גלויות כיום שנבראו בו שמים וארץ" (פסחים פ"ח). "זה מבקש על כן לייסד רק מרכז לאומי וזה מבטיח קיבוץ גלויות שלם". (אחד העם). בשם זה נקראה גם ספינת מעפילים, בה עלו חמשה-עשרה אלף ומאתיים שלושים ושישה מעפילים ואשר הגיעה לחופי הארץ בשנת 1948.

מיקום במפה
ה7/1

קלוזנר, יוסף גדליה

(1874 - 1958) נולד בליטא. היסטוריון וחוקר הספרות העברית. בילדותו עבר לאודסה, שם למד בבית ספר עברי. עשה רבות למען הפצת הלשון העברית. היה פעיל בתנועה הציונית והשתתף בעריכת הירחון "השילוח". עלה לארץ בשנת 1919, התיישב בירושלים ונמנה עם מורי האוניברסיטה העברית מאז יסודה בשנת 1925. כתב ספרים ומחקרים בלשון. חיבר ספר דקדוק עברי, מסות ומחקרים פילוסופיים. היה עורך ראשי של האינציקלופדיה העברית בהוצאת "מסדה". בשנת 1949 הציעה תנועת החירות את מועמדו כנשיא המדינה. אחיינו הוא הסופר עמוס עוז.

מיקום במפה
ה5/5

קלישר, צבי הירש הרב

(1874 - 1975) נולד בגרמניה. מראשוני מבשריה של תנועת "חובבי ציון". כיהן ברבנות במשך עשרות שנים. היה מתנגד חריף לתנועת הרפורמה ביהדות. היה מראשוני בני דורו, שטען כי גאולת ישראל תבוא בדרך הטבע והטיף ליישוב ארץ-ישראל. הציע להקים חברה לבניית ערים וכפרים, לעיבוד שדות וכרמים, שאף תדאג לארגן שמירה יהודית עליהם. היה מהתומכים בפיתוח החקלאות וייסוד "מקווה ישראל". כתב ספר בשם "דרישת ציון" שראה אור בשנת 1862. על שמו נקרא הקיבוץ הדתי טירת צבי.

מיקום במפה
ה7/7

קפלן, אליעזר

(1891 - 1952) נולד ברוסיה. כלכלן במקצועו, היה ממייסדי תנועת "צעירי ציון". בשנת 1923 עלה לארץ והיה מראשי תנועת העבודה. היה חבר הנהלת הסוכנות היהודית, חבר מועצת עיריית תל-אביב וחבר בכנסת הראשונה והשנייה. היה שר האוצר הראשון של מדינת ישראל. על שמו נקרא בית החולים קפלן ליד רחובות.

מיקום במפה
ה8/8

קצין, אהרון *

(1911 - 1976) נולד בליטא. בשנת 1924 הגיע לארץ עם הוריו, שהיו ציונים נלהבים. הם בחרו לחיות ברעננה והיו בין ראשוני המושבה ומקימיה. האב, הרב אליהו דב כץ, היה מהוגי רעיון הישיבה הראשונה ברעננה, שתלמידיה עסקו בתורה ובעבודה. הישיבה התקיימה עד מותו בשנת 1926. בנו, אהרון קצין, היה פעיל בארגון "ההגנה" והביטחון. היה חבר המועצה המקומית וסגן ראש המועצה עד יום מותו. כיהן בתפקידו בתקופת כהונתם של ברוך אוסטרובסקי, מיכאל פסויג, יצחק שקולניק ובנימין וולפוביץ, ראשי המועצה המקומית.

מיקום במפה
ג-ה/6

קרן היסוד

נוסדה על ידי הוועידה הציונית בלונדון בשנת 1920. נועדה לשמש זרוע כספית של התנועה הציונית ולאחר מכן של הסוכנות היהודית. עד כינון מדינת ישראל, הייתה "קרן היסוד" הזרוע הכספית של המדינה בדרך, מימנה את העלייה והקליטה, את ההתיישבות, הביטחון, הבנייה וההכשרה המקצועית, את פיתוח מקורות המים וכן את עלייתם ויישובם של העולים. עם קום המדינה, הועברו תפקידים רבים של "קרן היסוד" לממשלת ישראל. כיום פועלת "קרן היסוד" באיסוף כספים מארצות רבות ובין השאר מממנת חלק מפעילותה של הסוכנות היהודית.

מיקום במפה
8/ה-ג

רבוצקי, אברהם *

(1855 - 1948) נולד ברוסיה. היה שר לענייני יהודים בממשלת ברית המועצות, בתקופה שאחרי הצאר הרוסי ולפני המהפכה הבולשביקית. בשנת 1917, הגיע לניו-יורק, שם היה לכתב עיתון אידי, שעסק בענייני חוץ. בשנת 1918 רכש מניות בחברת "אחזזה א' - ניו יורק" אך לא השתקע ברעננה כאשר הוקמה. אשתו, שעלתה אתו, החליטה להתגורר ברעננה וגרה במושבה שנים אחדות. בשנת 1930 חזרו בני הזוג לארצות הברית. המשפחה הרימה תרומה להקמת מגרש משחקים ברחוב סולד ברעננה, כדי להנציח את בתם מרים בת הארבע, שנהרגה בתאונת דרכים. רבוצקי היה ידיד קרוב של ראש המועצה הראשון, ברוך אוסטרובסקי.

רביקוביץ, דליה

(1936 - 2005) נולדה ברמת-גן. בהיותה בת שש, נהרג אביה בתאונת דרכים והמשפחה עברה לקיבוץ גבע. סבלה ניודי והשפלה בקיבוץ ובגיל שלוש-עשרה עברה לגור במשפחות אומנות בחיפה. למדה באוניברסיטה העברית בחוגים ללשון, אנגלית וספרות עברית ועסקה בהוראה בבית ספר תיכון. בשנת 1972 קיבלה מלגה ללימודי ספרות באוניברסיטת אוקספורד. בן אחד נולד לה ולחיים קליר, אתו חייתה שלוש-עשרה שנה. זכתה בפרסים ספרותיים למכביר: פרס ביאליק (1987), פרס שלונסקי, פרס ברנר, ופרס ראש הממשלה לסופרים עבריים (2005); בשנת 1998 הוענק לה "פרס ישראל" ובשנת 2000 דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת חיפה. עיריית תל-אביב הנציחה את זכרה בשלט שהציבה בחזית ביתה ברחוב יהואש 6. בנובמבר 2013 הוסר הלוט מעל פסלו של יגאל תומרקין, "עמוד התיכון" בגן מאיר בתל-אביב, המוקדש לזכרה.

מיקום במפה
4/ג

רבן גמליאל

חי במחצית הראשונה של המאה הראשונה לספירה והיה התנא הראשון שנשא את התואר "רבן". כונה גם "הזקן", כסבו הלל, כדי להבדילו מנכדו גמליאל השני. היה נשיא הסנהדרין בירושלים בעשרת השנים האחרונות שלפני חורבן בית שני. גמליאל הראשון התגלה כצאצא אמיתי של הלל, בהבינו את צרכי התקופה ובהיותו נוח ופשרן בענייני הלכה ודין. בייחוד גילה דאגה לזכויותיהן של הנשים והתקין שורה של תקנות חשובות לטובתן. כה נערץ היה על בני דודו, עד שלאחר מותו אמרו: "משמת רבן גמליאל בטל כבוד התורה." ששה נשיאים בארץ-ישראל, מבית הלל, כולם נקראו על שמו.

מיקום במפה
6/ג

רוזן, פנחס

(1887 - 1978) נולד בגרמניה. היה מנהיג ציוני, ממיסדי תנועת הנוער הציונית בגרמניה "תכלת לבן". יו"ר ההסתדרות הציונית בגרמניה ואחר כך חבר בהנהלה הציונית בלונדון. בשנת 1931 עלה לארץ והיה חבר מרכז התאחדות עולי גרמניה וחבר התאחדות "הציונים הכלליים". עם הקמת המדינה, ייסד והנהיג את "המפלגה הפרוגרסיבית". היה חבר הממשלה הזמנית ושר המשפטים הראשון במדינת ישראל. חבר כנסת בשש הכנסות הראשונות. הטביע חותמו על ארגון מערכת המשפט במדינה ועל החקיקה. השתתף בהקמת "המפלגה הליברלית" ופרש ממנה כדי לארגן את "המפלגה הליברלית העצמאית", בראשה עמד עד פרישתו מהחיים הפוליטיים.

מיקום במפה
8/ד

רוזנבלום, יאיר

מיקום במפה
4/ב

(1944 - 1996) נולד בתל-אביב. מלחין ומעבד ישראלי, נמנה עם חשובי היוצרים בזמר העברי. החל את דרכו המוזיקלית בלהקת הנח"ל ונשאר מזוהה עם הלהקות הצבאיות, איתן הוסיף לעבוד כמדריך ומנהל מוזיקלי. לאחר שחרורו הלחין לתוכניתה של הלהקה, את "חופשה רבע שנתית", שירו הראשון שהתפרסם. עבד עם יורם טהרלב, עמו הפיק שירים רבים בהם: "ישנן בנות", "היה לי חבר היה לי אח" ו"גבעת התחמושת". עבד ויצר עם יוסי בנאי, אהוד מנור, יעקב רוטבליט, ירון לונדון וחיים חפר. הלחין שירי משוררים רבים, בהם של נתן אלתרמן ואברהם שלונסקי. החשובים שבהם: "ליל חניה", "מסביב למדורה", "האם השלישית" ו"נאום תשובה לרב חובל איטלקי". בין השירים המוכרים שהלחין הוא "שיר לשלום" שכתב יעקב רוטבליט. השיר עשה היסטוריה, כאשר הושר ב-1995 בפי יצחק רבין בעצרת השלום, בסיומה נרצח. זכה ב"פרס כינור דוד", בפרס אקו"ם למפעל חיים בתחום הזמר העברי.

ריזאל, דוד (רוזנסון)

מיקום במפה
6/ה

(1910 - 1941) נולד בליטא. ממיסדי האצ"ל ומפקדו. נצר למשפחת רבנים מליטא. למד בבית ספר תיכון בתל-אביב, בישיבת מרכז הרב ובאוניברסיטה העברית בירושלים. היה חבר בית"ר מנעוריו. עלה עם הוריו לארץ בשנת 1914. גורש בתקופת מלחמת העולם הראשונה, עם שאר יהודים שהיו נתינים זרים. המשפחה חזרה לארץ בשנת 1923. בימי המאורעות 1936 - 1939, התנגד ריזאל להבלגה של "ההגנה" ודרש תגובה. נבחר למפקד האצ"ל בברכתו של זאב ז'בוטינסקי, שראה בו לוחם ומפקד למופת. כתב ספרי לימוד צבאיים לצורך הקניית ידע צבאי ללוחמים, עוד לפני קום המדינה. בשנת 1941, בפרוץ המרד בעיראק נגד הבריטים, הצטרף לקבוצת קומנדו כדי לבצע מעשי חבלה באזור בגדד ושם נהרג בהפצצת אוויר על בסיס בריטי. בשנת 1961 הובאו עצמותיו למנוחת עולמים בהר הרצל בירושלים, והוענקה לו דרגת אלוף בצה"ל. היחיד בהיסטוריה שזכה בדרגה זו למרות שמעולם לא שירת בצה"ל.

רחל המשוררת (בלובשטיין סלע)

מיקום במפה
4/ג,ד

(1890 - 1931) נולדה ברוסיה. בת למשפחה אמידה שהתברכה בשנים-עשר ילדים. למדה בבית ספר יהודי ובגימנסיה כללית. בגיל חמש-עשרה החלה לכתוב שירים ברוסית. בגיל תשע-עשרה עלתה לארץ. עבדה בפרדסים ואחר כך הצטרפה לחווה בכנרת. לפני מלחמת העולם הראשונה נסעה לצרפת להשתלם בחקלאות וללמוד ציור, שם גם טיפלה בילדי פליטים. בשנת 1919 חזרה ארצה והצטרפה לקבוצת דגניה. משנתגלתה בגופה מחלת השחפת, עזבה את הקיבוץ ואת שנותיה האחרונות עשתה בירושלים, צפת ותל-אביב, בה נפטרה. נקברה בחוף הכנרת ב"גן רחל" הנקרא על שמה. שיריה מצטיינים בבהירות כובשת ובליריות מתנגנת ונתחבבו על צעירים ומבוגרים. רבים מהם הולחנו והיו לשירי עם, בהם "גן נעול", "זמר נוגה" ועוד.

ריינס, יצחק יעקב

מיקום במפה
5/1

(1839 - 1915) נולד בפולין. רב, סופר וראש ישיבה. מגדולי התנועה הציונית הדתית בפולין. היה בין הרבנים הראשונים שהצטרפו לתנועת "חיבת ציון" ולהגשמת חזונו של הרצל. ממיסדי הסתדרות ה"מזרחי" העולמית. השתתף כציר בקונגרסים הציוניים. כתב ספרים בענייני הלכה, תורה וציונות. בישיבות שייסד למדו גם לימודי חול. נלחם בחרדים, שהתנגדו לציונות ונאבק בחילונים, שניסו לדחוק את ערכי הדת והמסורת. על שמו נקראו היישובים הדתיים: שדה יעקב שבעמק יזרעאל ונווה יעקב ליד ירושלים.

מיקום במפה
ג,ד/5

רייק, חביבה

(1914 - 1944) נולדה בסלובקיה. צנחנית ארץ-ישראלית, שפעלה בשליחות היישוב, בעת מלחמת העולם השנייה. התחנכה בתנועת "השומר הצעיר", הייתה מרכזת ענייני העלייה לארץ והייתה חברה בהנהגה הראשית של "השומר הצעיר" ובמרכז "החלוץ". בשנת 1939 עלתה ארצה והצטרפה לקיבוץ מענית. הייתה מראשונית הפלמ"ח והתנדבה לצנחנים, שהוצנחו באירופה מעבר לקווי הגרמנים, למשימות משותפות עם הבריטים ולהצלת יהודים. בספטמבר 1944, צנחה בצ'כיה ושם נתפסה והוצאה להורג בידי הגרמנים. שמה הונצח במוסד החינוכי "גבעת חביבה" ובקיבוץ השכן, להבות חביבה.

רימלט, אלימלך - שמעון

(1907 - 1987) נולד בפולין. קיבל חינוך מסורתי. סיים לימודיו בבית מדרש לרבנים ובפקולטה לפילוסופיה באוניברסיטה בווינה. עסק זמן מה ברבנות, בהוראה ובעיתונאות. היה ממייסדי אגודת הנוער העברי "עקיבא" בפולין ופעיל בתנועה הציונית באוסטריה. בשנים שלפני מלחמת העולם השנייה, ניהל אגף במשרדי הקהילה העברית בווינה. בשנת 1939 עלה לארץ, התיישב ברמת גן וניהל בה את בית הספר התיכון העירוני. עמד בראש מחלקת החינוך בעיר. היה חבר "ההגנה" וחבר ועדת הביטחון של הממשלה הזמנית. היה ציר בשני קונגרסים ציוניים. היה חבר מועצת העיר רמת גן וחבר הנהלת הסתדרות הציונים הכלליים. היה חבר הכנסת השנייה עד השמינית מטעם מפלגתו. כיהן כשר הדואר בממשלתה של גולדה מאיר.

מיקום במפה
ג,2

רמב"ם (רבנו משה בן-מימון)

(1135 - 1204) נולד בקורדובה, ספרד. גדול בעלי ההלכה, הוגה דעות, פילוסוף ורופא נודע. משפחתו ברחה למרוקו ומשם לארץ-ישראל, בשל הרדיפות בספרד. מסעי הצלב גרמו לבריחתו למצרים, שם החל לעסוק לפרנסתו ברפואה. לימים, היה רופאו האישי של הסולטן. במצרים השלים את כתיבת "ספר המאור", שהיה נדבך ראשון במפעלו ההלכתי. לשני חיבוריו הגדולים: "היד החזקה" או "משנה תורה" שנכתב בעברית ו"מורה נבוכים" שנכתב בערבית, נודעה השפעה עצומה על חיי היהדות. בנוסף כתב ספרי רפואה ואגרות. עליו נאמרת האמרה: "ממשה (בן עמרם) עד משה (בן מימון) לא קם כמשה". על פי המסורת נקבר בטבריה וקברו משמש מקום עלייה לרגל.

מיקום במפה
ה,7

רמח"ל (רבי משה חיים לוצטו)

(1707 - 1747) נולד באיטליה. חולם גאולה, מקובל, סופר ומשורר עברי. היה ראש לפעולה משיחית, שפעלה באיטליה. בלחץ רבני ארצו, הפסיק לעסוק בקבלה והפקיד את ספריו במשרדי הרבנות בוונציה. פנה למסחר וכתב כמה יצירות חילוניות. עסקיו כשלו והוא חזר אל הקבלה והיצירה הקבלית. הוטל עליו חרם, הוא נאלץ לעזוב את איטליה ועבר לאמסטרדם. התחייב בכתב שלא יעסוק בקבלה לפני גיל ארבעים. עסק במסחר באבני חן והמשיך להורות. הואשם בהפצת תורתו וכל כתביו הושמדו, בשריפה או בקבורה. בהיותו בן ארבעים עלה לארץ עם משפחתו וכעבור זמן קצר נספה יחד עם במגיפה. נקבר בכפר יאסיף על יד עכו. רוב יצירותיו אבדו. בין אלה שהשתמרו: "מסילת ישרים" - ספר מוסר, "לישרים תהילה" - מחזה אלגורי בעל אופי ביקורתי סטירי.

מיקום במפה
ד/5

רננים

הרחוב, המצוי בסמוך לקניון רננים, נקרא על שם "קניון רננים". השם מזכיר את שם עירנו רעננה, ואת תושביה: רעננים.

מיקום במפה
ב/6

רש"י (רבי שלמה יצחקי)

(1040 - 1105) נולד בצפון מזרח צרפת. גדול פרשני התנ"ך והתלמוד בתקופת ימי הביניים. עקר לוורמיזא, שם למד בישיבתו של רבי יעקב בן-יקר וקנה לו בקיאות בתלמוד וידיעות רחבות בהוויות העולם הגדול. בתקופת שהותו במגנצא (מינץ) למד להכיר את המסורות האשכנזיות בהלכה ובתלמוד. לתקופה זו הייתה השפעה מכרעת על רש"י. כאשר חזר לעירו, הקים בה חוג ללימודי תורה. לימים הפך החוג לישיבה מרכזית בצפון צרפת. ידוע ומוכר בכתב המיוחד הנקרא על שמו, בו כתב את כל פירושו.

מיקום במפה
ה,8

מיקום במפה
5/ג

שבזי, שלום בן-יוסף

חי במחצית המאה השבע-עשרה. נולד בתימן והיה גדול משורריה היהודים. רוב שנותיו עברו עליו בצנעא הבירה. נוסף על לימוד התורה שבכתב ושבעל פה, למד קבלה ובבגרותו חיבר פירוש לתורה ברוח הקבלה, "חמדת ימים". גם שירתו הושפעה מתורת הנסתר ורבים משיריו הם בעלי גוון מסתורי וסמלי. יהודי תימן העריצוהו עוד בחייו, כצדיק המחולל ניסים ונפלאות. אחרי מותו התקדש קברו בתאיז שבתימן בעיני יהודים ומוסלמים.

שבטי ישראל

קבוצת משפחות המתייחסת לאב קדום (יעקב אבינו) ולמסורת עבר אחת. "כל אלה שבטי ישראל שנים עשר" (בראשית מ"ט). אחרי מות שלמה המלך, בשנת 928 לפני הספירה, נפרדו עשרה שבטים והקימו את ממלכת ישראל, (ישראל הוא שמו השני של יעקב אבינו). השבטים יהודה ובנימין נשארו בממלכת יהודה. יהודה, בנו הרביעי של יעקב, נחשב על פי ברכת יעקב, כראש לאחיו. באומרו "שבטי ישראל", אנו מתכוונים לכל השבטים של עם ישראל.

שברץ, יעקב (ג'ק) *

(1882 - 1964) נולד בליטא. בסוף המאה התשע-עשרה היגרה המשפחה לקנדה. השתלם בקורסים לכלכלה והנהלת חשבונות, עבד במפעלים שונים בקנדה ובארצות הברית. יחד עם אחותו, חיה, הקים בית ספר למסחר בניו-יורק. לימד בו הנהלת חשבונות. רכש מניות ב"אחוזא א' - ניו יורק" ועלה יחד עם הקבוצה הראשונה על הקרקע, להקים את המושבה רעננה. היה "המנג'ר" הראשון של "אחוזא" בארץ ובמסגרת תפקידו ניהל את עסקי החברה במסירות וכישרון. בתקופת כהונתו נבנו "בית העם", מפעל המים והבריכה. ביסס את המבנה הפיזי והחברתי של המושבה הצעירה. בשנות השלושים עסק בהקמת "בית משפט השלום" והיה אחד השופטים הראשונים. "לא איש תנועה מסוימת או זרם מסוים היה שברץ. הוא אהב את האדם, החברה, ולא נדחף לאף מקום. כבוד האדם וערכיו היו יקרים בעיניו מכל. מצפון חייו היה מצפוננו", כך כתב עליו חברו מאותם ימים, יעקב אביגור.

שדה, יצחק (לנדוברג)

(1890 - 1952) נולד בלובלין, רוסיה. מראשוני אלופי צה"ל. היה מנהיג צבאי, שתרם תרומה מכרעת לתורת הלחימה העברית המקורית ולנושאי מנהיגות ויחסי אנוש. איש העלייה השלישית. נמנה עם הדמויות הבולטות ב"גדוד העבודה" של טרומפלדור בשנים 1920 - 1926. נחשב לבר-סמכא צבאי בעיקר בגדוד העבודה. כשעלה מרוסיה לארץ-ישראל, זכה לכינוי החיבה "הזקן". בתקופת המאבק נגד השלטון הבריטי, היה האישיות הצבאית המרכזית ב"תנועת המרי העברי". בתחום המנהיגות ויחסי האנוש היה שדה, בעל ייחוד מקורי, שקשה למצוא לו אח ודוגמא. תכונה זו של מצביא - מחנך היא שגרמה לכך, ששדה זכה לגדל ולחנך דור מפקדים בארגון "ההגנה" בפלמ"ח ובצה"ל, שהשפעתם ניכרה בצבא שנים רבות. עם זאת תמיד שנה באוזני חניכיו: "אהוב את הרובה ושנא את המלחמה".

מיקום במפה
8/ה

מיקום במפה
7/ה, ד

מיקום במפה
4/ה

מיקום במפה
1/ג

שוחט, מניה (וילבושביץ)

(1880 - 1961) נולדה ברוסיה. הייתה פעילה בתנועה המהפכנית ברוסיה, פעילות שהובילה למעצרה בשנת 1899. בהיותה בכלא פגשה את זובטוב, ראש הבולשת במוסקבה ובהשפעתו יזמה בשנת 1901 הקמת מפלגת פועלים יהודית, שהתפרקה בשנת 1903. שנה אחר כך ערכה סיור מקיף בארץ-ישראל ובסוריה, יחד עם אחיה נחום. בעקבות הסיור העלתה תוכנית להתיישבות יהודית בחורן שבסוריה. בשנת 1907 ערכה סיור באירופה ובארצות הברית ובסופו חזרה ארצה, נישאה לישראל שוחט, עמו יזמה את הקמת הקולקטיב בסג'רה (אילניה) ואת ארגון "בר-גיאורא". בשני ארגונים אלה הייתה בעלת השפעה מכרעת, בשל דמותה הכריזמטית. נמנתה עם מקימי "גדוד העבודה" והשתקעה בקיבוץ כפר גלעדי, בו חיה כל חייה. לא זנחה את רעיונותיה הסוציאליסטיים, בדבר אחווה ושלוש ובמשך כל השנים עסקה ויזמה פעילויות לקירוב יהודי-ערבי.

שכונת אשר * (אשר גולדרינג)

(1910 - 1945) נולד בפולין למשפחה חסידית ואדוקה. למד ב"חדר" ובישיבה ובגיל שבע-עשרה נתפש לציונות, עזב בחשאי את בית אביו והצטרף ל"החלוץ". בשנת 1932 עלה עם רעייתו ארצה והם התיישבו בקיבוץ רמת הכובש. בשנת 1937 באה המשפחה לגור ברעננה. כאן הצטרף לפעילות ציבורית במוסדות הפועלים במושבה. שמחת חיים, אהבת הזולת, מרץ והתלהבות אפיינו את פעולותיו. פעל לשיפור תנאי העובדים בארץ וחשב על בניית חברה מיוחדת בארץ-ישראל העובדת. ניהל את הצרכנייה הראשונה במושבה. בתקופת מלחמת העולם השנייה הצטרף לצבא הבריטי. היה הרוח החיה ביחידתו ונלחם להקמת הבריגדה היהודית. משהוקמה, הצטרף מיד לחטיבה ויצא להילחם בחזית האיטלקית. זמן קצר לפני תום המלחמה, נפל בקרב. בשוכם מהמלחמה הקימו חבריו שכונה חדשה וקראוה על שם חברים, אשר.

מיקום במפה
4/ה, ד

שלום עליכם (שלום רבינוביץ)

(1859 - 1916) נולד באוקראינה. סופר יהודי מאבות ספרות היידיש החדשה, גדול ההומוריסטים בשפת היידיש. השפיע רבות גם על הספרות העברית, באמצעות תרגומיו המצוינים של חתנו, הסופר העברי י. ד. ברקוביץ. עסק במקצועות שונים: היה רב, סוחר תבואות ומתווך בורסה. היה ציוני, ציר בקונגרס השמיני בהאג בשנת 1907. כתב בעברית ב"המליץ" וב"הצפירה". חתם בשם "אלדד ומידד", כתב הרבה לילדים שבעולמם חי ואותם אהב. ההומור שלו מלא עצבות. "צחוק מתוך דמעות", כך הגדירו את כתיבתו. אחת מיצירותיו המפורסמות היא "טוביה החולב" שהומחזה, הוצגה והוסרטה בארץ ובארצות רבות. יצירותיו תורגמו לשפות שונות. בשנת 1914 יצא לארצות הברית ובה חי עד מותו. שם מכנים אותו "מרק טווין היהודי".

מיקום במפה
6/1

מיקום במפה
3,4/ג

שלונסקי, אברהם

(1900 - 1973) נולד באוקראינה למשפחת חסידי חב"ד. משורר ומתרגם עברי, מן החשובים במשוררים העבריים בדורות האחרונים כמו גם במתרגמים בספרות העברית החדשה. בשנת 1913 שלח אותו אביו, שהיה ציוני נלהב, ללמוד ב"גימנסיה הרצליה" בארץ-ישראל. בסוף שנת הלימודים חזר לבית הוריו לבלות את חופשת הקיץ. אז פרצה מלחמת העולם הראשונה והוא נשאר שם עד סופה. כשחזר לארץ הצטרף כחבר ל"גדוד העבודה", חי בעין-חרוד ועבד בסלילת כביש עפולה נצרת. היה פועל בניין בתל-אביב, היה ספורטאי ועסק בכדורגל. בשנת 1924 נסע ללמוד בפריז ובשובו היה העורך הספרותי של עיתון "דבר", אחר כך של עיתון "הארץ"; כן ערך עוד כתבי-עת ספרותיים ומדורי ספרות בעיתונות. בעשרים השנים האחרונות לחייו, היה העורך הראשי של "ספריית הפועלים", זכה ב"פרס ביאליק", "פרס טשרניחובסקי" והיה חתן "פרס ישראל". שלונסקי כתב גם לילדים. מחזהו "עוץ לי גוץ לי", המבוסס על אגדת האחים גרים, ידוע ואהוב ומוצג ברחבי הארץ.

שליט, מיכאל *

נולד בסוף המאה התשע-עשרה בליטא ונפטר בשנת 1942 בארצות הברית. היה בין ה"ממברים" הראשונים בחברת "אחווה א' - ניו יורק". נשלח מטעם החברה לארץ-ישראל בשנת 1913, כדי לקנות קרקע עבור החברה. בחר באדמה מתאימה ממזרח לחיפה בפתחו של עמק יזרעאל, אולם אז פרצה מלחמת העולם הראשונה והוא נאלץ לחזור לארצות הברית ולא הספיק לרכוש את האדמה. לימים רכש מאה דונם מהאדמות שנרכשו על ידי ירחק וקזן ברעננה. על אדמתו בנה רפת גדולה שמעליה גרו בני משפחתו, שהתיישבו במושבה הצעירה. הוא עצמו גר בתל-אביב והיה חבר של י.ל. קזן. שליט היה נדבן. כל השנים סייע למשפחה ולנזקקים. הגיע ארצה לעיתים קרובות. את אדמותיו חילק בין בני משפחתו, שעלו ארצה מאירופה.

שליט
מיקום במפה
8/ה

שמואל הנגיד (בן יוסף אבן נגדילה)

(993 - 1056) נולד בקורדובה, ספרד. היה מדינאי ומצביא, משורר ופרשן תלמוד, למד לימודי יהדות, ערבית ולטינית. הצטיין בכתב יד יפה ביותר בערבית, דבר שהניח את היסוד להצלחתו ולימים היה עובדו ואיש סודו של הוואזיר אבו אל-קאסים אל עאירף. המלך חאבוס העלה לדרגת וואזיר והפקיד בידיו את כל העניינים הצבאיים והדיפלומטיים של המדינה. שמואל הנגיד ניצל את מעמדו לטובת יהודי גרנדה ולשיפור מצבם של יהודים בארצות אחרות. לא רק היהודים העריכו את אישיותו, אלא גם המוסלמים, שרבים מהם היו ידידיו ומעריציו הנלהבים. חיבר פיוטים, שירי חול, סיפורי מקרא, מבוא לתלמוד ופתגמים רבים.

מיקום במפה
5,6/ג

שמר, נעמי

(1930 - 2004) נולדה בקבוצת כנרת. למדה באקדמיה למוזיקה בירושלים ובתל-אביב. בצה"ל שירתה בפקוד הנח"ל. כתבה שירים ללהקת "בצל ירוק", ל"צמד הדודאים", ול"שלישיית גשר הירקון". שירה "הופה היי" זכה לפרס ראשון בפסטיבל זמר בינלאומי באיטליה. בתחילת שנות השישים נסעה לצרפת וכתבה שירים בהשפעה מקומית. לקראת פסטיבל הזמר והפזמון לשנת 1967, ביקש ממנה ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, לכתוב שיר במיוחד לכבוד ירושלים. השיר "ירושלים של זהב", הושמע בפסטיבל וזכה לתשואות אדירות. שלושה שבועות מאוחר יותר, פרצה מלחמת ששת הימים, ירושלים שוחררה והשיר הפך למעין המנון, שזיכה את נעמי שמר בתהילה. כתבה את "אנחנו שנינו מאותו הכפר", שביטא את כאב השכול ואת "לו יהי" שהפך לאחד משירי

מיקום במפה
4/ג,ב

התקווה הגדולים. במלאת שנה לרצח יצחק רבין ז"ל, תרגמה לזכרו את שירו של וולט ויטמן "הו רב חובל". בשנת 1983 זכתה ב"פרס ישראל" ובשנת 2001 בתואר דוקטור של כבוד מאוניברסיטת תל-אביב. הוענקו לה תוארי דוקטור לשם כבוד גם מהאוניברסיטה העברית בירושלים וממכון ויצמן.

שפינוזה, ברוך

(1632 - 1677) נולד בהולנד. פילוסוף, תיאולוג ומדען הולנדי ממוצא יהודי, מצאצאי האנוסים. בנעוריו למד בעיקר יהדות ולאחר זמן החל לבקר את התפיסה הדתית המסורתית. דחה את הרעיונות על טבעו הפרסונאלי של האל ועל הישארות הנפש. הקהילה היהודית בעירו הכריזה עליו חרם בשנת 1656. לאחר שהות קצרה מחוץ לעירו אמסטרדם, חזר והמשיך להרחיב השכלתו הכללית והרבה בכתיבה. על פי תפיסתו, האל הוא הבסיס לכל הדברים. בלשונו: "האלוהים או הטבע חד הם". הוא טען שטובתו העליונה של האדם היא ב"ידיעת האיחוד בין השכל ובין הטבע בכללותו". אפשר לראות בו את מייסד ביקורת המקרא. הוא שאף להראות כי המקרא אינו פרי התגלות אלוהית וכי הוא מוצג באופן מסוים כדי לגרום יראה וציות בקרב המון העם. פרסום יצירתו העיקרית של שפינוזה "תורת המידות", התאפשר רק לאחר מותו.

מיקום במפה
4/ד

שפירא, איזי *

(1915 - 1980) נולד בדרום אפריקה. בן למשפחת יוצאי ליטא, למד משפטים והיה עורך דין. ביוהנסבורג עסק בפעילות ציבורית ושם לו למטרה להילחם למען זכותו של המפגר לחיות, להתפתח ולהתקדם על פי יכולתו, והקים מוסד למפגרים יהודים. בשנת 1977 עלה לארץ והתיישב עם רעייתו לوسی ברעננה, בה גרו כבר שלושת ילדיהם ובני משפחותיהם. גם כאן היה פעיל במוסד "שקמה" ברעננה וסייע להקמת "עמותת דרור" כדי להקים הוסטלים לחולי נפש בקהילה. היה גם ממייסדי סניף אקו"ם והיו"ר הראשון שלו. בשנת 1980 יצא בשליחות לגיוס כספים בלוס אנג'לס, להקמת מוסד למפגרים, בניין למשפחות עולות חדשות בארץ ובדרך מצא את מותו. נקבר ברעננה. על שמו ולזכרו הוקם המוסד "בית איזי שפירא", גם הרחוב הסמוך נקרא על שמו. בתו, נעומי סטוצ'ינר ממשיכה את פועלו ומשמשת כנשיאת המוסד.

מיקום במפה
5/ג

שפירא, (חיים) משה

(1902 - 1970) נולד ברוסיה הלבנה. מדינאי ומנהיג "הפועל המזרחי" ואחר כך מנהיג המפד"ל. למד בישיבה בעירו גרודנו ובהמשך בבית המדרש לרבנים בברלין. היה מנהיג וחבר בהנהגת "תורה ועבודה". בשנת 1925 עלה לארץ ומאז השתתף בכל הקונגרסים הציוניים. בשנים 1938 - 1948 היה ראש מחלקת העלייה של הסוכנות היהודית. היה ב"וועדת השלושה" עם דוד בן-גוריון ומשה סנה, שהייתה הסמכות המדינית העליונה של היישוב. מונה חבר מועצת העם ומנהלת העם ואחר כך שר העלייה והבריאות בממשלה הזמנית. היה חבר בכל הכנסות עד מותו והחזיק בתיקים שונים: שר הפנים, הדתות, הסעד, הבריאות. בשנת 1956 היה ממקימי החזית הדתית של "המפלגה הדתית לאומית". היה למנהיגה המוכר של המפלגה. השם חיים נוסף לשמו כסגולה לרפואה לאחר שנפצע קשה באירוע זריקת הרימון הכנסת ב-1957. דבק בשיתוף פעולה עם מפא"י ואחר כך עם מפלגת "העבודה". דגל במתינות הן ביחסי דתיים עם חילוניים והן במדיניות חוץ וביטחון.

מיקום במפה
2/ד

מיקום במפה
8/ד

ששת הימים

מלחמת ששת הימים נכפתה על מדינת ישראל, בעקבות הודעת נאצר נשיא מצרים, על סגירת מיצרי טיראן. המלחמה פרצה בחמישה ביוני 1967 ונמשכה ששה ימים. צה"ל לחם בשלוש חזיתות: מצרים, ירדן וסוריה. שלוש מדינות אלה חתמו ביניהן על הסכם הגנה וסיוע מלא. במהלך המלחמה השתלט צה"ל על הגדה המערבית של הירדן, וירושלים שוחררה לאחר תשע-עשרה שנים של שלטון ירדני. הסורים נדחקו מעבר לרמת הגולן וכל חצי האי סיני היה בידינו. המיצרים שוחררו ואוניות ישראל הפליגו ללא חשש בים סוף. היה זה ניצחון מזהיר לישראל. ימים אחדים לפני פרוץ המלחמה, הוקמה ממשלת אחדות לאומית והייתה זו החלטתה לצאת למלחמת המנע. רמטכ"ל המלחמה היה יצחק רבין, לימים ראש ממשלת ישראל.

מיקום במפה
ד/ה6

תל-חי

יישוב בגליל העליון המזרחי. נוסד בשנת 1918 בידי אנשי "השומר". יוסף טרומפלדור התמנה למפקד הגנת האזור. הערבים, ששאפו להכליל את האזור בתחומם, פתחו בפעולות איבה נגד שלושת היישובים היהודים הבודדים בצפון הארץ - מטולה, תל-חי וכפר גלעדי. במרץ 1920, הוקפה חצר תל-חי בהמוני ערבים חמושים. התפתח קרב קשה, שבו נהרגו יוסף טרומפלדור וחבריו. הקרב הפך סמל לגבורת ישראל המתחדשת, מופת לעמידת גבורה של מעטים מול רבים. מדי שנה, בי"א באדר, עולים בני נוער לתל-חי, לעצרת המתקיימת ליד אנדרטת האריה השואג. האנדרטה הוקמה סמוך לקברם של נופלי תל-חי. חצר תל-חי שוקמה ובה תצוגת קבע לתולדות ההגנה וההתיישבות בגליל העליון.